

СРПСКА ПРЕС

БОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 47 ● 25. МАЈ 1992. ● 300 ДИНАРА

РАПОРТ СА РАВНЕ ГОРЕ

ПОВРАТАК ХЕРОЈА

Београд, 25. мај 1992.

СА ОТКРИВАЊА СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ ДРАГОЉУБУ ДРАЖИ

МИХАИЛОВИЋУ, 13. МАЈА 1992.

СПОМЕНИК ЈЕ ПОДИГНУТ — ХВАЛА ВАМ!

Пре неколико месеци „Српска реч“ је покренула иницијативу за прикупљање средстава за подизање споменика генералу Дражи Михаиловићу. Споменик је 13. маја 1992. постављен на Равној Гори. Захваљујемо свима који су својим прилозима и својим радом допринели изградњи, а нарочито: Српском покрету обнове из Канаде, Америке, Немачке, посебно СПО из Штутгарта. Захваљујемо и онима из Србије који су својим скромним прилозима допринели да се легендарни српски генерал, на радост свих Срба некомуниста, врати на своју Равну Гору.

Пише: Стево БАТИЋ

САДА ИЛИ КАДА

Актуелна предизборна фарса доказује да на српској политичкој сцени више нема нормалних. На брисаном простору остали су само или „велики и несхваћени борци мисли и витезови духа“ или „ништавни паразити који забављају друге ништавне паразите ситним триковима јалових акробација“. Сасвим довољно за један „луд народ“, жестоко приведен на Голготу испред сцене.

Савезни и локални избори, које је ова власт у агонији расписала да би затрла трагове зла за собом, не могу бити ништа друго до **избори одмазде** према онима, који су покушавали и још увек покушавају да са тих трагова разгрћу **балегу**. Годину ипо дана је добар део српске демократске опозиције од те исте власти легитимно и „ултимативно“, често се и беспотребно и безнадежно жртвујући, захтевао да с њом, на овај или онај договорени начин, **подели одговорност** за судбину земље.

Власт, која је упорношћу булдога своју земљу и свој народ систематски, рационално и безгрешно спуштала до живота који граничи са **загробним**, не само да је такво што с **гнушањем одбацивала**, него је, у инат историји и логици здравог разума, додатно инсистирала на општенародној захвалници за све што је **сама** учинила и што још намерава да **сама** учини. Чак ни данас, сатерана у цивилизацијске и међународне **мешале**, а надајући се, ваљда, да време ради за њу и да јој се **црвени хоризонти тек отварају**, власт **не тражи помоћ и помоћнике**, него **алиби и кривце** и за свако будуће масовно убиство из нехата и незнања.

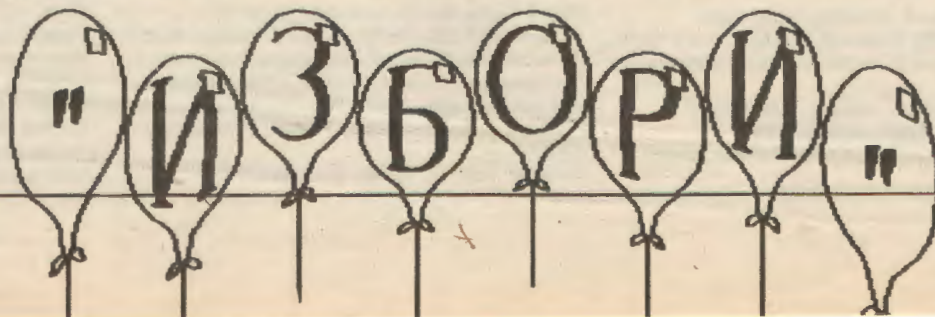
Две године владајућа странка и њена власт „не успевају“ да сачине закон о политичким странкама, правни акт који би требало да буде почетак, азбука вишестраначке демократије. Не чине то ни данас, али зато дословно преко ноћи доносе „Закон о финансирању странака“, који без претходног има смисла исто колико и СПС без Милошевића. Ако је већ закон о странкама био тако комплексан и одговоран задатак, достојан само највећих правних умова који су сасвим случајно баш тада **понедали**, са српским Уставом је ствар ишла знатно лакше. **Хвалили су се** како су га **преписали** из најразличитијих, односно најдемократскијих постојећих режима. Устав да, али закон о странкама — **никако**. Са недавно изгласаним Савезним уставом било је још лакше него са српским. Цео устав групаца раздраганих и сложних добровољаца написала је за свега неколико дана. Дакле, у избору целокупне демократске папирологије, владајућа странка и њена влада ступиле су у контакт са опозицијом само посредством Закона о финансирању странака, и то у моменту везивања очију пред стрељање. Ни то, наравно, не би било за бацање да у питању опет није **превара**: пристајањем на деобу цркавице предвиђену овим Законом, опозиција *de facto* и *de iure* владајућој странци признаје право тапије на сва она добра, све оне покретне и непокретне изворе **огромних** прихода, које је самовољно, не питајући никог, преузела у аманет од своје „правне“ комунистичке претходнице, која је, опет, све то узела од народа. И не само да за њено постојеће богство више нико не би могао да пита, него би легално и уз благослов опозиције ушла у нови извор прихода, **републички буџет**, заједно са другим странкама, рокенрол или вегетаријанца, свеједно.

„Идеолошки“ моменат изборне фарсе и скечава око ње прича је за себе. У име „земаљске кугле“ вла-

дајућа странка је доведена пред лако разрешиву дилему: или ће она сама уништити и последњу клицу комунизма у себи, односно повући свој танки бескрупулозни руководствени слој из свих структура власти, или ће својим о(п)станком дозволити да буде уништен српски народ, који је од стране те власти већ аранжиран и **приведен на погубљење**. Другим речима, **без обзира да ли је то мало, довољно или сасвим тачно**, српски комунизам је „званично“ проглашен за светског непријатеља број један па и за главног надзорника овдашњег стратишта. У таквој ситуацији не постоји ништа логичније него „достојанствено“ (а какво другачије) макар и „привремено“ повлачење са власти и, чак, препорука да се превише не експонирају ни остале пара, квази и ултра комунистичке странке. СПС се опредељује за **о(п)станак и то по сваку цену**, значи и за дефинитивно жртвовање сопственог народа у име тог опстанка. Након такве одлуке, опет све је логично. Уместо да добровољно, а ради добробити српског народа, „нестану са лица земље“, буљаци различитих комунистичких странака измилели су из шахтова спремени и за локалне и за савезне органе. И не само „комунисти“ него и њихове карикатуре, психијатријско—нацистичке узданице, какве свет није видео од последњег рата наоваме. Такав шамар и свом народу и светској заједници могу да дају само они који су апсолутно сигурни да су **заштитени** од сваког бомбардовања, од сваког физичког истребљења и од сваке глади. Јер, немогуће је другачије објаснити такво реаговање и **ликовање** над бедом сопственог народа.

Утолико пре чуди двоумљење па и суштинско размимотицање дела демократске опозиције око одговора на питање **да ли се организацији таквог аутогеноцида придружити или не**, да ли добровољно и поморителски прићи легији **сведона умаса**, у које ће сутра та иста власт, као и много пута до сада, упрети прстом да би спасила себе. Ради се, наиме, о јединственој прилици да се ова власт сруши „без иједног испаленог метка“ и без иједне упрљане мотке. И овај пут, у својој **похлепи, безобзирности и са свим својим чедоморственим поривима**, хтела је да на полигон за испробавање светских тенкова и ракета истрчи **прва и сама**, поигравајући се са опозицијом и својим народом, и био би управо **идиотски гест** не приуштити јој то задовољство. **Сада или никада**. Чак и сама шаљива и на брзину смишљена порука опозицији да јој је дужност да у овим историјским тренуцима буде **панцир кошуља испод лудачке униформе**, коју су власт и њена нацистичка сенка пригодно обукле, говори о томе да јој треба помоћ да преживи, а не помоћ у владању државом. **А то са добром народа нема никакве везе**.

Без обзира, дакле, шта ће се догађати до 31. маја ове године, излазак демократске опозиције на изборе, под овим трагикомичним условима, био би крај демократске опозиције, а неизлазак може да буде само крај владајуће странке и њених пудлица. Чак штавише, владајућа странка је већ у ситуацији да беспогорно и у „духу толеранције и разумевања“ **пристаје на све, дословно све ултимативне захтеве демократске опозиције**, не ради села него ради себе. Она је свесна да нови нирнбершки процес више није теоријско, него дневно питање, а ако опозиција и једног јединог момента то **превиди** — и сама може да седне на оптуженичку клупу. Зато, треба искористити дан, искористити сат, педесет година и десет милиона људи је исувише много да се то не би имало у виду.

У Београду је 16. маја, у просторијама Удружења књижевника Србије, коначно потписана иницијатива за стварање Демократског покрета Србије. Иницијативу су потписали опозиција, књижевници, академици, новинари... Како сазнајемо, покрету су за сада колективно приступили СПО и Либерална странка. Упадљиво је одсуство Демократске странке, на коју је тзв. јеретичко крило потписало ову иницијативу. У следећем броју „Српска реч“ ће више писати о овом замашном покушају опозиције да нешто учини и за себе и за свој народ, поготову што се у међувремену очекује колективно приступање и других странака, удружења књижевника, глумаца, Адвокатске коморе, УЛУС-а и осталих демократски опредељених институција. Дакле, сачекаћемо.

ПРОГЛАС ПОДРШКЕ ИНИЦИЈАТИВИ ЗА ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ДЕМОКРАТСКИХ СНАГА У СРБИЈИ

Дубоко забринuti за судбину и будућност српског народа, трагично подељеног после распада Југославије:

свесни да су владајућа странка и њена војска својом погубном политиком, државничком неспособношћу, дипломатском неукошћу и војним поразима, поништиле скоро све резултате остварене ослободилачким борбама српског народа, остављајући га први пут у његовој историји без пријатеља у свету;

решени да уведемо истински демократски поредак који ће Србији повратити углед, а српском народу самопоуздање, достојанство и снагу, залажемо се за оснивање

ДЕМОКРАТСКОГ ПОКРЕТА СРБИЈЕ

Основни циљ демократског покрета Србије биће да се што брже и мирно успостави демократско уређење у Србији.

Једини начин да се тај циљ оствари јесте расписивање избора за Уставотворну скупштину. Зато је неопходно да се сви избори заказани за 31. мај 1992. откажу. У супротном, изборе треба бојкотовати и њихов исход сматрати неважећим.

Неопходно је и неодложно сазивање Округлог стола владајуће странке, опозиционих странака и ванстраначких чинилаца, који ће припремити изборе за Уставотворну скупштину.

Демократски покрет Србије позваће у своје редове политичке странке, установе, удружења и појединце који су спремни да се, у овом преломном тренутку, делатно заложу за промену режима и за сабирање свих снага народа са циљем да Србији обезбеде место које јој припада у заједници цивилизованог света.

У Београду, 16. маја 1992.

Борислав Михајловић — Микиз, књижевник
Матија Бојковић, књижевник, члан САНУ
Борислав Пекић, књижевник, члан САНУ
Вук Драшковић, књижевник
Младен Србиновић, сликар, члан САНУ
Никола Милошевић, проф. Универзитета, члан САНУ
Живорад Стојковић, књижевник и историчар књижевности
Предраг Палавистра, књижевник, члан САНУ
Коста Чавошки, проф. Универзитета
Павле Николић, проф. Универзитета
Војислав Коштуница, правник, народни посланик
Радослав Рељић, сликар, члан САНУ
Милдрог Мића Поповић, сликар, члан САНУ
Мирослав Гашић, проф. Универзитета, члан САНУ
Бата Михајловић, сликар, члан САНУ
Слободан Селенић, књижевник
Слободан Душанић, проф. Универзитета, члан САНУ

Слободан Ракитић, књижевник, народни посланик
Младен Марков, књижевник
Милан Комненић, књижевник
Бранко Поповић, професор Универзитета, члан САНУ
Данко Поповић, књижевник
Драгослав Срејовић, проф. Универзитета, члан САНУ
Иван Антић, проф. Универзитета, члан САНУ
Никола Тасић, проф. Универзитета члан САНУ
Владета Јанковић, проф. Универзитета
Владимир Стаменковић, проф. Универзитета
Леон Којен, проф. Универзитета
Радослав Стојановић, проф. Универзитета
Милан Божић, проф. Универзитета
Владан Василијевић, проф. Универзитета
Милка Чверић, проф. Универзитета
Радослав Аћуц, проф. Универзитета, члан САНУ
Радослав Љушић, проф. Универзитета

Драшко Петровић, правник
Мирко Петровић, правник, народни посланик
Боривој Рашуе
Миленко Радић, адвокат
Лила Ридоњић, новинар
Радован Ненадовић, лекар
Михаило Милликовић, асистент Универзитета
Слободан Мавроновић, адвокат
Владимир Гајић, адвокат
Данило Бата Стојковић, драмски уметник
Владан Батић, адвокат
Ђорђе Мамула, адвокат
Бреда Калеф, оперска уметница
Марко Јанковић, новинар
Душан Вукајловић
Мирослав Сидић
Гордана Зарубица
Бошко Талента
Часлав Оцић
Зоран Кулиновић
Никола Самарџић

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: БОГОЉУБ
ПЕЈЧИЋ

УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИЈСКИ
КОЛЕГИЈУМ

ДИЗАЈН: ДЕЈАН ЂУРОВИЋ

САРАДНИЦИ: Драгослав
Грујић, Славица Лазић,
Александар Цветковић,
Ђорђе
Вукоје, Сандра Петрушић,
Сандра Јанковић,
Благица Стојановић,
Милена Поповић.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз,
11000 Београд

ТЕЛЕФОНИ: 011/620-891
и 628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)

ТЕЛЕФАКС: 624-598

ЖИРО-РАЧУН: динарски
60801-603-27562

девизне уплате слати
чеком на адресу „Српске
речи“

Лист излази сваког
другог понедељка

Рукописи и фотографије
се не враћају

Штампа ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем
Секретаријата за
информације Републике
Србије бр.
413-01-221/91-01 од 15.
фебруара 1991. одређена
је стопа пореза од 3%.

Насловна страна:
Борђо ВУКОЈЕ

ЂЕНЕРАЛ ДРАЖА
ПОНОВО НА РАВНОЈ
ГОРИ

ПОВРАТАК ХЕРОЈА

СТР. 12—25

РАТ ДОЛАЗИ У ЈУГОСЛАВИЈУ!

СТР. 28—32

МАЛА СРБИЈА НА
ОСАМ СТРАНА!

МАФИ, ЈА И ТИ...

СТР. 33—40

ГОСТ „СРПСКЕ РЕЧИ“:
ВЛАДИСЛАВ
ЈОВАНОВИЋ

„НЕ МОЖЕМО ГОВОРИТИ О РАТУ У СРБИЈИ!“

СТР. 42—45

ПРЕД ЈЕДНОСТРАНАЧКЕ
ИЗБОРЕ

НЕ ГЛАСАЈ, ЖИВКА!

СТР. 46—53

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

СРБИ КИНЕЗИ, ЦРНОГОРЦИ — ХОНГКОНЖАНИ

Забележно: Драгослав ГРУЊИЋ

Уторак 5. мај

● Стотинак родитеља испред Генералштаба тражи да се њихова деца, регрути и питомци ЈНА, врате из Босне ● Председништво СФРЈ одлучило да сви грађани СРЈ напусте БиХ убрзаним повлачењем (у року од 15 дана) ● ЈНА и власти БиХ потписали договор о миру.

● Почела рад пленарна седница конференције о Југославији у Бриселу. ● Двадесетак земаља КЕБС-а тражи искључење Југославије из одлучивања.

● Илегална скупштина Косова заказала током првомајских празника парламентарне и председничке изборе за 24. мај.

● Због недостатка хлебног жита у Војводини половина млинова зауставила машине.

Среда, 6. мај

● Мате Бобан и Радован Караџић у Грацу постигли споразум о етничкој подели БиХ. ● Харис Силаџић шеф БиХ дипломатије затражио војну помоћ од свих земаља КЕБС-а како би се прекинуло убијање и разарање.

● Под председништвом Александра Митровића одржана прва седница СИБ-а у функцији савезне Владе СРЈ. ● Из савезне касе за изборе ће се утрошити 258 милиона динара.

БОЈКОТ

Од 21 хиљаде регистрованих приватних предузећа у Београду само њих 7493 је почело са радом. За пример како се капитал друштвених фирми прелива у приватне џепове може да послужи историја многих приватних фирми. У Србији има 49 хиљада приватних предузећа, а према проценама председника Одбора за малу привреду Привредне коморе Србије око 80 одсто приватника је почело да ради са друштвеним капиталом. Да ли је потребно рећи да је ова пракса резултат одбијања да се крене у приватизацију привреде, а да су банефицијенти овог одуговлачења људи у које данашња власт има поверења — директори и руководства многих друштвених предузећа.

Четвртак 7. мај

● Одлуком Председништва СФРЈ смењен генерал Милутин Кукањац, Благоје Аџић поднео оставку. Нови начелник Генералштаба је Живота Панић. Пензионисано још 38 генерала и адмирала ЈНА.

● Кризни комитет КЕБС-а није донео значајну одлуку о третману Србије и Југославије. Одлука одложена по трећи пут.

● Владимир Шекс, јавни тужилац Хрватске

ДОБОШАРИ

Радоман Божовић: „Трећача представља национално и државно богатство“

Јован Чепић, председник ЈДС: „Моју изборним критеријумима треба да буде и породични статус и имовинско стање кандидата“

Чаба Шепеши (ДЗВМ): „Бојкот избора је чисто српска национална ствар. Ми идемо на изборе“

Михајло Марковић — Пиља: „Српска радикална странка је најача опозициона партија у Србији и њено учествовање на изборима је доказ демократичности избора“

Јездимир Васиљевић: „Ако српске власти овако наставе, Србија ће ускоро бити Кина, а Црна Гора Хонг Конг“

ске подигао је више од 10 хиљада кривичних пријава због „рушења поретка и ратних злочина“. Према подацима Сабора Хрватске до сада је у рату погинуло пет хиљада грађана Хрватске, шест хиљада је нестало, 3100 је заробљених, а рањено је више од 20 хиљада људи. Економска штета се процењује на суму од 21 милијарду долара.

● Радоман Божовић позива све политичке партије Косова и Метохије на разговор о свим отвореним питањима.

● Од 1. маја слободан увоз нових путничких аутомобила.

● Раст цена на мало у априлу је 78,1 одсто, трошкови живота 70,2 одсто.

● Југословени не могу у Немачку без виза.

Петак, 8. мај

● Према подацима Високог комесаријата за избеглице УН, у Југославији је преко милион избеглих.

● Према изјави руководиоца кризног штаба здравства БиХ Ариффа Смајкића за 44 дана рата у БиХ, према непотпуним подацима погинуло је 1320, 6700 је рањено, а 1900 је несталих грађана.

Субота-недеља 9-10 мај

● Према изјави француског посматрача ЕЗ-армија Хрватске се бори у БиХ.

● СИБ разрешио 16 функционера.

● Идуће недеље Радоман Божовић, иде у Скопље да потпише протокол о економској сарадњи.

Понедељак, 11. мај

● ЕЗ одлучила да амбасадори буду повучени из Београда „на консултације“.

ДУГОРОЧНА ПЕРСПЕКТИВА

У прва три месеца 1992. године „Застава“ је произвела пет хиљада аутомобила. Тим ритмом, годишњи план од 162 хиљаде оствариће се за осам година.

● Нове цене животних намирница: повећање је од 40 до 200 одсто. Цигарете поскупеле 75 одсто, по други пут овог месеца. Цене меса и месних производа за недељу дана удвостручене.

Уторак 12 мај

● Одлуком свог кризног комитета КЕБС решио да убудуће глас Југославије у овој организацији не важи ● Мисија КЕБС-а за људска права у Југославији квалификује предстојеће изборе као недемократске и оспорава их.

Среда 13. мај

● Слободан Милошевић изјавио да је до успостављања мира у БиХ остало још десет

Диктат духовног

Премијер Радоман Божовић је затражио да Скупштина по хитном поступку смени министра културе Миодрага Ђукића због његове неспособности и недоличног понашања, као и због тога што су његови јавно изнети ставови нанели штету угледу Владе Србије.

Миодраг Ђукић је ипак у једном у праву: „култура највише страда од лоше политике“. Нема ни две недеље како је тврдио да „сасвим мирно преузима улогу мете незадовољника, који ће искористити степен демократије да се, окупљени у разне асоцијације, супротставе овом наминовном диктату духовног, па, ако хоћете, и интегралног прогреса Србије“.

Овај „присталица филозофије интегритета“ мора диктат духовног да плати својом фотелјом, и сада вероватно више не верује како „све чега сам се подухватио, полазило ми је за руком, то је лако проверити“. Утемељивач и члан СПС од њеног првог дана говорио је да „некоректно и лоше писање о мени не схватам као напад на моју личност, већ на систем у којем имам значајну дужност. Председник Божовић и остали ме подривају. А бити министар српске културе право је задовољство“.

Несумњиво је Ђукић тек жртвено јарње предизборне кампање али је много значајније то што овим смењивањем Божовић удара шамар пре свега СПС посланицима. Кад је пре месец дана опозиција тражила опозив Ђукића већина је њен захтев цинично смејавала, а захтев је подржало само 18 посланика. Сада је на захтев глумаца Божовић решио да смени министра, а СПС посланици ће и овога пута, у то не треба сумњати, послушно изгласати оно што траже њихове вође и тиме доказати да немају своје памети.

дана.

● Бутрос Гали: У Југославији нико не држи задату реч.

● Колона Срба дуга 12 километара бежи из општине Босански Брод пред хрватско-муслиманским снагама.

● Вук Драшковић подноси рапорт Ђенералу Дражи на Равној Гори пред тридесетак хиљада присутних и истиче три циља: срушити комунизам, срушити комунизам и срушити комунизам.

Четвртак 14. мај

- Заседа Свети архијерејски сабор СПЦ.
- Усвојен Закон о финансирању странака.
- Почео скуп министара несврстаних у Индонезији. Југославија добила подршку.
- Америчка амбасада препоручила држављанима САД да „одмах напусте Косово“.

ПРИЗНАЊЕ СРЈ

До сада је око 30 земаља света изразило спремност да настави сарадњу са СРЈ (а свега девет је то учинило), 18 је условило сарадњу и признање решењем кризе, а отворено негативан став исказали су Немачка, Аустрија, Турска, Албанија и Мађарска.

● Словенија тражи визе од грађана из Србије и Црне Горе а забранила улазак возилима са регистрацијама СРЈ.

Петак 15. мај

● У Сарајеву договорено ново примирје.

● Ругова једини кандидат за председника „Републике Косово“.

Субота-недеља 16-17 мај

● Истекао рок за пријављивање кандидата за изборе ● КЕБС најавио да неће признати изборе.
● Београд више није домаћин ниједном амбасадору земаља ЕЗ.

Понедељак 18. мај

● Министар иностраних послова Русије долази у Југославију да покуша да помири зараћене стране.

СРБИЈИ ЗА СПАС — НЕ ДАЈМО ИМ ГЛАС

Грађани!

Ако желите продужетак рата, прекид дипломатских односа са читавим демократским светом, економску блокаду и међународну војну интервенцију против наше државе; ако желите терор удружених комуниста и фашиста, незапосленост, глад, најниже зараде и пензије у Европи, свеколику несигурност, хаос, мржњу, лаж и пропадање — онда изађите 31. маја на режиране изборе комунистичко-фашистичке коалиције!

Ако, међутим, желите мир, економски и демократски препород наше Отаџбине, моћне савезнике и пријатеље у свету; ако желите да Србија буде градилиште а не ратиште; ако желите свадбе а не сахране — онда 31. маја нипошто не изађите на њихове изборе!

Омладино!

Ако желиш да живиш, не гласај 31. маја и не дозволи дедовима и очевима да изађу на комунистичке изборе, јер ће самим изласком да убију своје потомство или да вас присиле да бежите у туђину, а онима који су већ у туђини спрече повратак у Србију!

Баке и деке!

Мајке и очеви!

Ако желите да унуке и синове дочекујете у мртвачким сандуцима или инвалидским колицима, онда гласајте 31. маја!

Избеглице!

Ако желите да се вратите на своја имања и огњишта и ако желите демократску и снажну Србију која ће моћи да вас заштити и гарантује мир и сигурност у вашем завичају — онда не дозволите да вас комунисти 31. маја уписују у лажне бирачке спискове и поново тргују вашом несрећом!

Војници и официри!

Ако желите да вас комунистички диктатори и даље терају у поразе, срамоту и погибију; ако желите да вас хапсе и обешчашћују, да на вас сваљују њихово незнање и лудило — онда гласајте 31. маја!

Ако, пак, желите службу у Српској војсци нове и демократске Србије, која ће обновити и част и достојанство и господство наших војника, подофицира и официра — онда нипошто не гласајте 31. маја!

Срби!

Ако желите да се Србија зове Југославија и да одајете почаст српској застави; ако мислите да смо народ без историје и корена који нема свој грб и своју химну — онда 31. маја изађите на комунистичко-фашистичке изборе!

Браћо и сестре!

Останимо 31. маја сви у својим кућама — и Србија ће бити спашена! Ово је прилика да без никаквог напора и ризика остваримо велику победу. БОЈКОТУЈМО ЊИХОВУ ЛАЖ И ПОДВАЛУ. СВИ! СВИ! СВИ!

СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ

и то је

СРБИЈА

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

ВАС

НИКО НЕ СМЕ ДА БОМБАРДУЈЕ

1.

После бурне политизације маса, када је свака шуша имала утисак да учествује у стварању историје, улазимо у фазу масовног бекства од политике.

Националне страсти, по правилу, пре или касније, завршавају општенационалним стилем.

Теорија крви и тла, на крају двадесетог века, за исход има крв због тла.

Поразу су, понекад, лековити.

Треба се само сетити Сливнице и потоњег српског услона.

То би и опозиција морала да узме у обзир, и да своје активности, укључујући и реторику, битно промени.

У бој за „васколико српство“, ту подметнуту заводљиву апстракцију, иза које се крила борба за власт последњих светских стаљиниста, зову још једино злочинци.

Њих продужетак ратовања спасава од казни.

И социјалисти су од „васколиког српства“ дигли руке.

Они до њега, додуше, никада нису ни држали.

На првој лицитацији продали су српске крајине као парлог и водорине.

Мудри знају да је Србија, политички, економски, морално и војно тешко оболела, да је у болничкој постељи, да још одбија праве лекаре, и да јој је потребан дуг опоравак да би уопште стала на ноге и проходила.

Глупи су, углавном, збуњени.

Време кројења државних граница у сеоским крчмама, на пијацама, у аутобусима и по месним заједницама, и утврђивања међународних односа у берберницама, у станичним ресторацијама и у амбулантним чекаоницама, полако је иза нас.

Ни један догађај, ма колико је важан или спектакуларан, ма колико да охрабрује или онеспкојава, не држи пажњу јавности дуже од неколико дана.

Нема тог чуда данас које не потискује ново чудо.

Рат у Босни и Херцеговини, иако је већ сада један од најстрашнијих грађанских ратова у новијој историји, у Србији, обрушеној у провалију сопствених заблуда и опсена, не изазива већа узбуђења, сем код оних који су пореклом из тих крајева.

Људи су, могло би се рећи, огуллани и на најсензационалније вести, без обзира да ли

су добре или лоше, и дочекују их равнодушно.

Добрих вести, наравно, одавно нема.

Иза бурних политизација маса, као иза хучних поплава, остају, увек, само муљ, тишина, туга и нада.

Пред опозицијом су, заиста, тешки али судбински дани.

2.

Својеврсна „сеча“ генерала, о којој је брујао цео свет, дочекана је, углавном, као још једна провидна манипулаторска и властодржачка игра Слободана Милошевића и његових војних и цивилних помагача.

Пензионисани генерали били су Титови комунисти, али су на њихова места дошли Милошевићев социјалисти.

Коментар Вука Драшковића, да су „исти заменили исте“ вероватно је најреалнија процена.

Гесло „И после Тита — Тито!“ треба, изгледа, додати гесло „И после рата — рат!“ јер све иде у том правцу.

Разлога за оптимизам, у сваком случају, нема.

У економски и политички нестабилним земљама, тамо где се бомбе продају на улици, а дојучерашње војне тајне крчме по петларчким новинама, свако озбиљније таласање у армијским круговима прети крупнијим потресима и изван касарни, чија је жртва по правилу демократија.

С лудима на власти, лудила немају границе.

3.

Разарање Сарајева је злочин без премца.

И они који никада нису пробали јаретину код Палате, десет у сомуну код Ферхатовића, мозак у папилотни код „Морића — хана“, рамстек код робијаша или туфахије у „Европи“, осећају да гранате с Пала и митраљески рафали око Бутмира погађају и нешто њихово.

Сви смо ми, бар у неком свом делићу душе резервисане за „доброту нако“, помало сарајевска раја.

Тачно је да је Босна тамни вилајет.

Али...

Мудри Иво Андрић, у једном писму из 1920. године, упозорава босанског пријатеља: „Можда је ваша највећа несрећа баш у

томе што и не слутите колико мржње има у вашим љубавима и заносима, традицијама и побожностима“, Мудрост Иве Андрића налагала је, управо ове 1992. године, да се та босанска уклетост, та „мржња у љубави“, не занемари.

Велики маг апокалипсе, Добрица Ћосић послао је, међутим, у Сарајево другачију поруку.

Имао је, на несрећу, коме да је шаље.

Писац о временима смрти испалио је телеграмом „Делите се!“ стартни знак и за босанска умирања.

Три националне странке подједнаке искључивости, као да су пале с Марса на Баш-чаршију, једва су дочекале тако нешто, и пустиле су дух из боце. Те три странке нису много размишљале о Босни, о томе какав је то вулкан емоција и страсти, и шта у Босни треба аутономно предузимати, већ су ослушкивале Загреб, Београд и Анкару, и радиле су по наложима ментора са стране.

Разорено Сарајево је сублимација њихове памети и есенција њиховог морала.

Народ је, додуше, сам бирао своје крвнике.

4.

По политичким оглашавањима, Добрица Ћосић је, без икакве сумње, између осталог и Мир-Јам наших дана.

Вапај властима и опозицији „Забога, договорите се!“, који је, из његовог дедињског штаба, стеченог док је, наводно, био прогањан, лансиран као апел Свевишњег, крајње је лицемеран, опасан по демократију јер подразумева опстанак садашњег режима, а изнад свега кичерски. Неизбежно су, уз то, намеће и питање ко је Добрица Ћосић, сем један од неколико стотина писаца и неколико десетина хиљада политичара — аматера, да беспоговорно арбитра у кључним историјским тренуцима?

Приче о „оцу нације“ су којешта.

Отац нам, у принципу, јебе мајку.

Срећа је што у опозицији још има људи попут Антисрпских кругова, нити пусти санак сила хаоса и безумља, то је пресек и просек размишљања светских експерата, али и обичних људи широм света.

5.

Не буде ли Слободан Милошевић заустављен у следећих неколико недеља, а на том се, изгледа, и срећом, интензивно ради, и Европом ће тећи потоци крви.

То више није никаква подметачина коминтерновско — ватиканско — фундаменталистичких антисрпских кругова, нити пусти санак сила хаоса и безумља, то је пресек и просек размишљања светских експерата, али и обичних људи широм света.

И у Србији, у овом тренутку, код већине грађана, што јавно, што притајено, што свесно, што подсвесно, доминирају таква схватања.

У продавницама се, готово панично, уз трошење последњих резерви и за „црно испод ноштију“, купљу сардине и тестенине у огромним количинама.

Човек коме се скандирало „Слобо — слободо“ леди крв у жилама.

Он је, просто, од оних силника који су спремни да и земљину куглу претворе у космичку праšину ако за то имају одговарајућа средства, само да не би признали сопствени пораз.

Разарање најмодернијег и баснословно скупог аеродрома у Бихаћу с подземним градом од мермера, дизање у ваздух око пет милијарди долара из чистог каприца „да комшији цркне крава“, тек је делић те логике.

У политици се такви, срећом, ретко јављају.

Двадесети век је, пре њега, имао једног сличног, и свет је успео, уз огромне жртве, да га ипак обузда.

Човечанство слободно може да каже себи „збогом“ ако се Слободан Милошевић, којим чудом, нагоди с Русијом, јер ће је, као и остале, преварити и искористити да, у спасавању његовог образа, разори цивилизацију.

Њему Руси не требају због Срба, јер Србима, захваљујући ономе што им је он учинио, спаса дуго нема, њему Руси требају да би се светио!

Оштре резолуције против Србије српски режим дочекује такорећи с радошћу ако се у тим резолуцијама, бар успут, бар мало, бар између редова, критикује и хрватска страна.

О болесном садомазохистичком безумљу је реч.

То мајка више не рађа!

Све гласније приче да Србија нуди Грчкој поделу Македоније, уз учешће Бугарске и Албаније у деоби плена, ако су тачне, могле би да буду приче о директном поводу за трећи светски рат.

Бојкотовање избора, због свега овога, није политичко питање, већ питање биолошког опстанка.

Свет мора да види да српски наоруд стоји иза Слободана Милошевића и национал — социјалиста.

Буде ли обрнуто, ни сардине ни тестенине нас неће спасти.

6.

Потпредседник владајуће странке Михаило Марковић често, у својој марксистичкој или национал — социјалистичкој острашћености, даје арогантне изјаве.

Пре неколико дана, док је разметљиво гостовао на радију, причајући крваве бајке, један слушалац га је у директном контакту ухватио у незнању и лажи, и отворено му је то рекао.

Марксиста је, наиме, правдајући праксу своје партије да српски народ третира као и стоку, тврдио да у председничким системима, па према томе и Француској, нема референдума.

Упућеном слушаоцу, уместо да се извине, одговорио је да је агресиван.

Реаговао је као Стане Доланц или Бранко Микулић у сличним приликама.

Исти су увек исти.

Понекад Михаило Марковић изговори и нешто што је апсолутно тачно.

Тако је недавно рекао:

„Да на власти у Србији нису били социјалисти, историја би кренула у другом правцу“.

Тој његовој оцени заиста се нема шта приговорити.

Без социјалиста на власти не би било рата, гробова и инвалида. Југославија би се мирним путем трансформисала у савез суверених држава, Србија би у том савезу, као самосталан и међународно признат субјект, са својом химном, својим грбом и својом заставом, представљала узор демократије, а не тачку поређења с Ираком, из света би стизао страни капитал, процес приватизације друштвене имовине већ би опоравио привреду, младост не би бегала у емиграцију, просек плата износио би хиљаду марака колики је био када су социјалисти победили на изборима, не би владала глад...

Све то потпредседник владајуће странке Михаило Марковић, мајстор за аутоголове, добро зна.

Изјавом о историји која би кренула у другом правцу, он је, и овога пута, као и увек када се огласи, практично исмејао национал — социјалисте, мада то вероватно није намеравао.

7.

У културном додатку „Политике“ објављено је неколико стотина слова под насловом „Ми Мусићи“, потписаних именом Јована Стриковића, а с нескривеним амбицијама да буду песма.

Посланик и психијатар нанизао је осам строфа опскурних десетараца типа „На Косову ја сам се радио, пре рођења на Косову био“ или „Остадоше у духовно стање што Србину јамче постојање“, не изневеравајући ни једног тренутка поетику полуписмених црногорских скрибомана.

О бљувотини је, наравно, реч.

Мизерна творевина Јована Стриковића је, међутим, и нешто друго. То је тријумф мрака који покушава да нас пороби, да одвоји Ср-

бију од Европе и да је претвори у некакав дивљи катун, где је корење храна а лелекање једини разумљив говор.

Није проблем што Јован Стриковић производи смеће по оној логици „Оли ћу данас код Слоба на кафу или да бачим на папир неколико поема“, проблем је што се то смеће готово институционално нуди као модел духовности.

8.

Пре пет година Србија је мучки преварена.

Тада је Слободан Милошевић, млад и леп, са сунцем у коси, како га је опевао удворица, поручио свом народу „Вас нико не сме да бије“ и узео му је душу.

Убрзо потом, да би зауставио демократију и да би се одржао на диктаторском трону, послао је на исти тај народ колоне тенкова.

У пробуђеном Београду, коме никада није припадао, он је 9. марта 1991. године заправо бранио црвени Кремљ, чији је вечни стражар.

То зло му се, ни у књигама, ни у молитвама црквеним, не сме опростити.

Из његове куће, из Главног стојера југословенског крвопролића и Главног штаба српског удеса, и данас, уосталом, стижу приче да су тенкови такорећи лепи.

Пуних пет година заштитни знак Слободана Милошевића била је реченица „Вас нико не сме да бије“, која се, иначе, упућује деци и дебилима.

Сада му остаје да упути још само једну поруку...

Ускоро ће, вероватно, рећи „Вас нико не сме да бомбардује“ и то ће, надајмо се, бити његово последње неиспуњено обећање.

„СРПСКА РЕЧ“ НА ОТКРИВАЊУ СПОМЕНИКА ЂЕНЕРАЛУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

РАВНА ГОРА ПОБЕДИТИ МОРА!

После Америке, Канаде и Аустралије, са пола века закашњења, Србија је добила први споменик генералу Дражи Михаиловићу. Пред великим бројем поштовалаца Равногорског покрета, свечаном чину присуствовали су и саборци легендарног ђенерала, као и многобројни свештеници, политичари, уметници... На дан Трећег српског устанка Равна гора поново је оживела, бодрена не само присутнима, већ и свим Србима из дијаспоре.

Драган БЕКВАЛАЦ

Писац: Сандра ПЕТРУШИЋ

Милиције, зачудо, нигде није било. Први пут људи са власти нису имали шта да додају жељи великог броја људи да се на Равној гори подигне споменик Дражи Михаиловићу. Изненађујућа пасивност оних који су пре само две године ломили спомен плочу предвиђену за исту намену, вероватно има своје оправдање. Можемо га тражити у слуху нашег режима да послушне жељу свог народа, али та опција би била веома натегнута. Вероватније је да су наши умирући комунисти по први пут схватили шта значи бити омражени ратник бившег режима и у том сазнању наслутили судбину која их очекује. Чиње-

ница да је и поред педесетогодишњег комунистичког деловања, са циљем да се укаља и осуди све што је везано за славног Чичу, била недовољно да се уништи и његов последњи поштовалац, вероватно им је дала наду да ће и њима кроз педесет година неко подизати споменик. Њихово немешање као и разлози за то представљали су само један од поклона који је Равна гора добила тог дана.

„Демократску новину“ као и израз пажње према овом скупу, владајући режим је изразио и једном дашчицом на којој је писало „Равна гора“ и која је требало да представља путоказ. Крај ње су стајала три милиционера, од којих је један подигао три прста и на тај начин поздравео дугу колону. Та дашчица је представљала неку невидљиву границу и иза

ње се указала једна сасвим другачија Србија.

Да Равна гора више није само географски појам, на шта је у свом говору упозорио владика рашко-призренски **Артемије**, постало је јасно већ на десетак километара од места на коме је постављен споменик. Колона аутобуса, аутомобила, али и пешака, дала је неку нову боју и изненађујућу живост том, до јуче пустом месту. Било је сасвим јасно да сви ти људи нису случајни пролазници који су застали само из радозналости и да их као такве неће окарактерисати ни виртуозна машинерија званичних медија.

Немогуће је утврдити број присутних и процене се крећу од 20.000 до 200.000 (највећу цифру је утврдила британска екипа), али то је вероватно неважно. Јер, људи је било ви-

ше него довољно. Дошли су из свих крајева Србије, дошли су са бебама, али и са штакама, да би својим присуством увеличали откривање споменика.

„ЕВО ТЕ ОПЕТ, ЂЕНЕРАЛЕ...“

Вук Драшковић им је испунио жељу: открио је споменик који је тако дуго тражио место на српском тлу. Биста Драже Михаиловића, рад академског вајара Драгана Николића, није први споменик Дражи Михаиловићу. Претходили су му споменици у Аустралији, Америци и Канади, али је прва која је додирнула српско тло и на њему остала дуже од једног сата.

Френетично скандирање „Вуче, Вуче“, представљало је увертиру за молитвени део у коме су митрополит новограчанички Иринеј и владика рашко-призренски Артемије осветили споменик и одржали парастос. Током парастоса, мања група људи у поодмаклим годинама приближила се споменику и наслонила своје шаке на њега. Сузе у очима тих стараца су откриле да се ради о ретким преживелим и непробеглим Дражиним саборцима.

После молитвеног дела отпочео је културни, у коме су се уважени свештеници обратили скупу. Митрополит Иринеј је пренео поздраве из Америке и нагласио да је дошао дан који пружа доказ о томе да је Србија васкрснула. Дочекан је повицима „Сви, сви, сви“ у коме се он дискретно уклопио и своју мисао наставио реченицом: „Сви се они радују што сте успели да подигнете споменик...“ Владика Артемије је повукао паралелу између Косова и Равне горе и нагласио колики значај су та два места имала за српски народ и његову историју.

Кулминацију свечаности представљао је излазак Вука Драшковића на говорницу. Речима: „Ево Те, опет, ђенерале Михаиловићу, на Равној гори и ево, опет, нас са тобом и уз тебе, Чича“, отпочео је свој рапорт који је назвао „рапортом пораза и огромне несреће“. После првог дела беседе, у којој се г. Драшковић обраћао искључиво ђенералу Дражи, лидер СПО се у другом делу обратио народу. Истакао је све несреће које су задесиле српски род, али је показао и пут који води из њих. Говор је често прекидан френетичним аплаузом и повикима подршке. Најчешће се чуло „Хоћемо краља“, „Србија Србија...“, али није пропуштена ни омиљена паролa сваког скупа већег од три учесника: „Бандо црвена“.

ПЛОДОВИ ДВА ПУТА

После Вука Драшковића, на говорницу је ступио г. Џулијан Ејмери, енглески дипломата који је боравио код Драже у мисији. Интересантно је напоменути да је тај велики поштовалац Драже Михаиловића незгодном игром случаја обавештен у последњем тренутку да ће бити откривање споменика славном ђенералу, када му је остало тек толико времена да из истих стопа крене ка Равној гори, што је он и учинио. Својим дрхтавим гласом, на лошем, али ипак српском језику, изразио је своје одушевљење што присуствује таквом чину. У дугом и емоцијама небивијеном говору г. Ејмери је окарактерисао Дражу ко сјајног војника, великог патриоту и већег британског

пријатеља него што су Британци били њему.

Сунце и умор су учинили своје, тако да се још у току говора г. Ејмерија већи број при-

мунизма којим је водио Јосип Броз и Слободан Милошевић и путу парламентарне монархије који је заговарао Дража Михаиловић са

Владика Иринеј, владика Артемије Вук Драшковић и Никола Милошевић

МИТРОПОЛИТ НОВОГРАЧАНИЧКИ ИРИНЕЈ

БУДУЋЕ МЕСТО ОКУПЉАЊА

Правосвештени владико, браћо свештеници, браћо управници и представници овог великог скупа, дозволите ми да вас, са само две-три реченице, поздравим у име српства из Америке, Канаде и Аустралије. Сви се они радују што сте ви, после толико година, успели да подигнете споменик Војску трећег устанка и свим војницима који су животе положили за слободу и отаџбину и за веру православу. Ми смо и у Аустралији, и у Америци и у Канади подигли споменике Дражи Михаиловићу и његовим борцима још пре 40 година. Равногорска идеја живи у срцима целокупног народа српског у расејању и ми се радујемо што сте и ви посејали, да мислите на то, да се тиме загрејете. А овај споменик ће и убудуће да буде место око кога ће се српство окупљати, око кога ће се свеће палити за покој душе оних који су погинули за отаџбину и слободу!

сутних упутио ка хладовини, али и ка својим аутомобилима. Скуп се на тај начин преполовио, али је ипак остао велики број оних који су желели да своје поштовање искажу до краја. Њихова упорност је била награђена дивним хором Жичке епархије који је отпевао песму „Зашто ћутиш Србине тужни“.

Лидер СЛС Никола Милошевић поново је подигао температуру скупа говорећи о два послератна пута која је Србија имала; путу ко-

ВЛАДИКА РАШКО — ПРИЗРЕНСКИ АРТЕМИЈЕ

ИСТИНА СЕ НЕ МОЖЕ САКРИТИ!

Христос васкрсе, браћо и сестре! Данашњи дан је доказ да ће и Србија васкрснути! Данашњи дан је други Видовдан, а Равна гора је Косово српско. Равна гора није више географски појам, она не представља само једну планину у Србији. Равна гора је идеја као што је и Косово идеја српства, јер и Косово и Равна гора означавају оне исте идеале за које су Срби живели и за које су Срби умиралли. И Косово и Равна гора означавају опредељење српског народа за царство небеско. Косовска идеја је била закопана од Османског царства пет стотина година, Равногорска идеја је била закопана подесет година, али истина се не може сахранити. Што је дубље закопавамо, она светлија и сјајнија васкрсава. Доказ је и данашњи дан на овој Равној гори, на овом другом српском Косову. И Косово и Равна гора означавају идеју српског народа. Србину никада није пристајало да буде роб, увек се опредељивао да буде борац за слободу, да часно брани своје огњиште. Од Косова до данашњег дана он га и даље брани. На свим крајевима српским, у свим земљама српским, Србин данас мора да брани своје огњиште, да држи своје меће. Данашњи дан поручује српском народу и свима онима који су за Косовску и Равногорску идеју: без извора нема воде, ни животе без слободе. Живели!

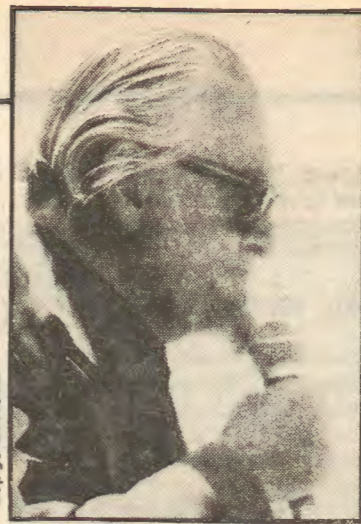
својим председником владе, Слободаном Јовановићем. Само спомињање имена Слободана Милошевића било је довољно да се проломи звиздук и бујица негодовања. „Данас, када је минуло толико времена од деке 1941, српски народ мора коначно да се упита какве су плодове донела та два пута? А у Библији је још речено: „По плодовима ће те и познати“, речи су којима је г. Никола Милошевић ублажио нараслу агресивност присутних и изазвао њихов смех.

Културни део скупа је заокружен учешћем неколицине уметника, глумца Небојше Бакочевића, песника Милана Комненића и појца Драгослава Павла Аксентијевића. На крају су прочитани многобројни телеграми и честитке који су стигли из целог света, а славље је заокружено песмом: „Отаџбино наша драга“. У тренутку када је културни део заокружен и када су сви очекивали да је то крај скупа, Равну гору је испунио звук труба. Уместо уморног повлачења ка аутобусима, отпочело је право народно весеље. Заиграно је једно од највећих виђених кола до тада, у коме се играли скоро сви посетиоци Равне горе. На тај начин је откривање споменика добило свој прави значај, јер је престало да буде једна ипак унапред режирана представа и постало је доказ дубоког и искреног људског весеља.

У касним поподневним часовима скуп се развишао. Као што се то обично каже, „про-

текао је без инцидента“, мада је било за очекивање. Не само да су се на Равној гори скупили само прави поштоваоци Драже Михаиловића, већ је и обезбеђење радило можда боље него икада. Из разговора са г. Милосавом Милетом Павловићем, човеком из централног обезбеђења знали смо да су припреме отпочеле неколико дана пре прославе. Централно обезбеђење је данима прегледало читаву Равну гору тражећи евентуалне мине и експлозиве које су извесне „терористичке“ групе најављивале. Аркан и Шешел, који су најављивали своје доласке, нису се појавили, тако да је обезбеђење могло да остане по страни и да се бави много важнијим пословима, као што је превоз странаца и инвалида којих је било много. О достојанству скупа најбоље сведоче речи г. Павловића: Србија је превише мала за два Калабића, ми Чучу никада нећемо издати“. У прилог томе иде и чињеница да се поред СПО—а, званичног ораганизатора скупа и Либерарне странке, на Равној гори нашла и СНО са Мирком Јовићем, као и Конзервативна странка. Између њих није забележена ни једна убицајена размирица.

Равна гора: 13. мај 1992.

БОРО ВУКОЈЕ

ЧЕРЧИЛ ЈЕ ЈАКО БЕСПОМОЋАН

ЏУЛИЈЕН ЕЈМЕР, енглески
дипломата који је у мисији
боравио код генерала
Михајловића

Од завршетка рата, у Србију сам долазио три пута. Најпре 1973. године, затим прошле године у мисији британског надлештва и ово ме данас на Равној Гори. Генерал Михајловић био је првенствено војник и добро је знао шта га очекује. Он има значајно место у српском народу као велики херој. Када сам га срео, тражио је од мене три радио станице. Обезбедио сам му их, али је само једна била исправна. Енглеска је реаговала на позив генерала Михајловића да се Србији упуту неопходна помоћ и ја сам подморницом довео енглеску мисију капетана Хадсона, кога су српски четници звали Марко. То је била прва енглеска мисија у Србији и упућена је четницима генерала Михајловића. Сматрали смо да генерал Михајловић треба да остане у Србији као војник, херој и вођа српског народа у то несретно доба немачке окупације.

У време када сам дошао у Београд, 1939. године, комунисти су држали страну Немцима. Када је генерал Михајловић повао борбу против Немаца, комунисти су били против њега. Током '41. године добили су директно из Москве наређење да помогну Михајловићу и тада је и однос био другачији. Али, после Стаљинграда, Совјети су намеравали да крену на Балкан и зато су Титу послали наређење да се по сваку цену бори против Михајловића. Ове чињенице показују да је хладни рат почео у Југославији 1941. године. Черчил се одупирао томе да се одмах отвара фронт на француској обали, већ да се прође на Балкан, избије на Јадранску обалу и иде даље на Дунав. Да је он успео, Југославија би и данас била демократска земља. Стаљин је то знао, али Рузвелт није. Черчил у таквој ситуацији није могао ништа да уради, пошто је Рузвелт тада био у коалицији са Стаљином и нормално, када је однос 1:2, другачије се не може. Све што смо могли да урадимо је да спасемо Грчку, што смо и урадили.

На Ваше питање да ли је Енглеска остала пријатељ и савезник Србији и данас, када је Србији тешко, могу да одговорим да Србија у Енглеској има пријатеља.

САБОРЦИ ЋЕНЕРАЛА ДРАЖЕ

ДОЧЕКАЛИ СМО И ОВАЈ ДАН!

МИОДРАГ ТОШОВИЋ (70), тајни курир код команданта корпуса Душана Смиљанића до 1944. године, после тога ступа у штаб Врховне команде

На подофицирском курсу у селу Скакавици на Дивчибарима срео сам се са Чичом који ми је тада поклатио ову кокарду коју и сада носим и каму, којом ме замал' нису заклали комунисти када су ме ухватили. Какав је он био човек, не могу да вам опишем. Од августа месеца 1944. године био сам са њим сваки дан. Прешао сам целу источну и западну Босну и срео све најславније четничке ђенерале: на Требави сам био са попом Савом, са Лekom на Мајевци, на Озрену са Тодићем, са Петром Баћевићем на Власеници, на Окружници сам наш'о Митрановића, команданта четничког корпуса. Ми данас немамо официра какав је он био. Веома је ценио војника. И сам је био дисциплинован. Војску никада није водио у кланицу, како су то данас урадили комунистички генерали. Нама је Дража говорио „сине“ а ови садашњи „воле један“.

Када се ујутро постројимо да му предамо рапорт, тога се добро сећам, он стане на средину и викне „Помози Бог, јунаци!“, а ми одговоримо, „Бог Вам помогао, господине ђенерале!“. После тога иде од једног до другог војника и пита: „Како се осећаш, синко? Слободно реци — је ли лоше или добро? Можеш ли да издржиш пост, можеш ли да издржиш ову борбу?“.

Одмор после узбуђења: Миодраг Тошовић са сином свог команданта, Бранком

Мене су заробили комунисти код Рогатице. Док су нас спроводили за Соколац убили су моја четири четника. Био сам у концентрационом логору у Сарајеву који се звао Раднички батаљон. Како јутро осване а они побегу пуну собу четника. Данас сам срео само једног мог четника који је радио у шифрантском одељењу при штабу Врховне команде. Редак је случај да је неки четник претек'о од комуниста. Осудили су ме на 15 година робије. Одслужио сам 10. Испратићу ја на онај свет моје мучитеље, а даће Бог да дочекам следеће године стогодишњицу Дражиног рођења.

Сећам се посебно 1943. године, када смо се причестили у цркви у Теочину. Дошла је енглеска мисија код Драже Михаиловића са генералом Армстронгом и тражили су од Чиче да им преда војску. Дража је дрекнуо на њих, издао наредбу да их вратимо у Прањане и експедујемо на аеродром. Сели су на авион и отишли код Тита.

ПРВИСЛАВ ГЛУШЧЕВИЋ (88)

Ђенерала Михаиловића сам срео у Мионци приликом одступања. О њему су наши борци толико лепо причали, а ја ти, дијете, не могу описати како сам се осећао када сам га видео. Био је то прави ђенерал који није оставио своју војску да изгине, као што су сада ови комунистички генерали. Могао је хиљаду пута да побегне са неком од савезничких мисија, али је остао са својим народом и својом војском. Нисам веровао да ћу доживети... (заплакао се)... да српски народ подигне овај лепо споменик мом ђенералу... нисам...

А комунисти су били сурови са нама после рата. Одлежао сам у затвору неколико година, купили су ми сво жито и више него што је требало, страшно је било шта сам све претрпео. Оне што нису побили, хтели су да униште глађу. Једино што још желим да видим и доживим је да ти комунисти једанпут оду с власти па после могу мирно да умрем. Даће Бог, како сам доживио данашњи дан, сачекаћу и тај. Живили!

МИЛИЈА РОГИЋ, из Коцерића (73), курир за везу у штабу Драже Михаиловића

Са Дражиним сином Војом борио сам се у неколико битака. Имам фотографију са Војом када смо били на положају у Прибоју. После Дражине трагичне смрти, српски народ је тек сада почео да открива и јавно обележава свог највећег сина у задњих педесет година националне историје. Комунисти су спровели оно што никада нигде у свету није било — дошли су задњи за предње и тако су комунистички „генерали“ Туђман, Јанша, Изетбеговић и остали шљам постали идеали, а Срби нису смели да помену свог честитог генерала Ми-

хаиловића. Дао сам добровољни прилог за подизање споменика и знао сам да ћу дочекати данашњи дан. И мој брат Бошко је због четниковања осуђен на смрт, а после на осам година робије. Данас је и он овде.

ВОЈА СТИЛИНОВИЋ, СПО у Аустралији, емигрант, наредник код генерала

Место генерала Драже Михаиловића је у целој Србији, у свим српским земљама и срцима свих Срба ма где они живели. На Равној гори генерал Михаиловић је подигао Трећи устанак у време када то поробљени народи Европе нису смели. Као један од његових бораца могу да кажем да сам захваљан народу, оном његовом делу који је подигао споменик на правом месту, где је требало увек да буде. Генерал Михаиловић је то заслужио. Можда је задужио и далеко више српски народ. Споменик генерала Михаиловића се зидао и у Америци и у Аустралији, и Канади, свугде где је било његових бораца и правих Срба, али је његово право место на Равној гори. Мислим да је место право и да је последње време да се он подигне. Сваки други споменик имаће далеко мање важности од овог садашњег. Српски народ се овим спомеником делимично одужио Дражи Михаиловићу који је толико дао за њега. Када сам изашао из земље '45. године нисам веровао да ће се Дража Михаиловић поново јавити у историји српског народа. Данас сам био скоро на ивици суза, иако тешко проливам сузе.

Аутор споменика Драган Николић са господином Војом Стилиновићем

Пећина у којој је био Дражин штаб

ИЛИЈА ПОПОВИЋ (72), борно се у Српском четничком одреду под командом капетана Рачића

Партизани у Шапцу нису метак опалили, а снимили су после рата филм да су победници! Ја сам ратовао у Шапцу под командом капетана краљеве гарде који је био командант батаљона и ту је много четника изгинуло. Тукли смо се са Немцима три дана и три ноћи, а партизани су нашу борбу приказали својим, а нас прогласили за издајнике. Чувам и данас војну књижицу у којој су ми комунисти написали да сам био у четницима. То ми је понос. Од 1941. до 1945. као потпоручника осудили су ме на десет година робије. Мој рођени брат Сима био је командант а робовао је 13 година.

За мене се овде данас окупило мало света колико је требало да се окупи. Када Срба овде буде толико, да птица не може да слети, знаћу да је дошао тренутак да равногорски барјак мирне душе предамо млађима.

СТАМЕНКО МАРЦЕЉ (67) из Косјерића

Данас сам се други пут родио. Нисам веровао да ћу дочекати жив овај дан. Сутра кад бих умро не бих жалио. Дражу памтим добро, јер је неколико пута одсео у нашој кући у Косјерићу. Био је вршњак мога оца и знам да смо се ми млађи сакупљали у соби када је он причао с оцем. Толико сам узбуђен да не знам како ћу да запалим свећу нашем мученику, руке ми дрхте.

ДОБРИЗОЈЕ С. ЈАКОВЉЕВИЋ (76), борно се у Драгачевској четничкој бригади

Комунисте никада нисам волео и све што сам им послао, добили су кроз цев од мене. Осудили су ме на седам година робије и принудног рада. И сада имам пресуду Војног су-

да у Чачку који ме је осудио као организатора четника Драже Михаиловића, у служби окупатора. Зар ја служио окупатору? Зар је овај наш вољени, намучени генерал Михаиловић Дража служио окупатору? Да је хтео да се преда окупатору, урадио би то у Добоју када се расформирао пук, али је он рекао, што је и уклесано у постаменту споменика, да у српској војсци нема капитулације. У селу Губеревце, у Горачићима, ступио сам у четнике, у „чету смрти“ 1941. године. Прошао сам затворе и робију и на мене није стављена рука, као да ме је нека „виша сила“ чувала и штитила. Од малих година сам ишао у цркву и веровао у Бога.

Два пута сам био са генералом Дражом у штабу на Равној гори. Да га на рану привидеш, такав је био. Када сам други пут, крајем августа дошао код њега, сретнем га и да не поверујеш иде он, сасвим скроман, на ногама му опанци и то тако такав фон, не вреде овдашњих пет динара, на ногама му ваљевске чарапе, скромно ваљевско оделце, торба са упртама и шајкача.

Лепо је говорио: ми нећемо да убијемо Немце. За једног шугавог Немца да дамо сто Срба! Али, чекаћемо дан да се организујемо и одржимо народ уза се. А комунисти су узели маха и чуда радили-палили су општине, убијали из заседе Немце, а народ је за то плаћао и страдао. Данашњи дан ми продужује век. Када сам дочекао да ови који су се родили после рата дижу мом команданту спомен, а ономе што ме гонио руше, то ми је велико задовољство.

ДРАГИ ТОМИЋ (70), курир између Пожешког корпуса и Чиче

Све најлепше што се може рећи за једног човека, важи за нашег Чичу. У то ратно време учио нас је и молио да штедим и не теретимо српског сељака око издржавања наше

војске, да не узимамо коње и краве од домаћина, јер је прече да они издржавају своје породице, а за војску ће се већ нешто наћи. Био је јако племенит и мирољубив. Веровао сам да ће Срби дочекати овај дан да му подигну споменик... Четири године био сам активни четник, два пута сам побегао са стрељања од комуниста, до 1947. године сам био у шуми у бекству. Нисам осуђен, нисам имао недела, али жалим што нисам имао.

Када су ме ухватили осудили су ме да служим у тзв. „дисциплинском батаљону“ и упутили у Ниш. Од командира одељења до команданта батаљона све су били Арнаути. Нас осамсто су тукли ко'волове! Није ми било жао, јер никада нисам ставио петокраку на главу, нити ћу. После смо пребачени у Загреб 1948. године, где сам остао до 1950. Тамо су српски четници служили као робље. Радили смо најпрљавије послове за комунисте. Дођу ујутро и одвајају као робове, колико коме треба. Данас нисам срео много четника. Масовно су нас стрељали, стрељали су и оне који су се предали, а најгоре је било када је дошло такозвано „ослобођење“.

Дража, Драгољуб, Чича, како су га од милоште звали, био је прави војник и прави Србин. Увек нас је саветовао да где прођемо, оставимо леп утисак на народ. Био је искрен, поштен, сажаљив срца, умео је да сачува борце и народ. Без обзира ко је непријатељ, никада према њима није поступао сурово.

САША ТЕОДОРОВИЋ, радиотелеграфиста у штабу генерала Михаиловића.

Страховито сам узбуђен и после овог догађаја мислим да ће све бити другачије. Срећан сам што сам доживео овај дан и сада ми је свеједно шта ће са мном бити.

СИНИША ПИЛИПОВИЋ (73), Равногорски четнички одред

Доживио сам данас да дођу четници на Равну Гору, а даће Бог да доживим и оно друго, да дођу и на власт. Данас сам пун среће кад је подигнут спомен Дражи Михаиловићу... (плаче)...пун среће! Ништа ми немој причати о Чичи, мене срце боли за нашим људима... Када су ме осудили на робију, каже ми председник суда у Крагујевцу: „Зашто ниси пришао комунистима?“ Ја сам се закleo Краљу и Отаџбини и док се он не одрекне свог народа, остајем му веран. Када сам кренуо јутрос на Равну гору казао сам жени: „Нека стигнем данас на Равну гору, а не морам ни да се вратим жив!“

ХАЦИ—СТАНИМИР МИЛОВАНОВИЋ (61)

Побегао сам из Чачка од Немаца на Равну Гору. Био сам дечак, али се сећам да су '41. и '42. немачки авиони бомбардовали Равну Гору. У колиби у којој је био Чичин штаб била је истакнута српска застава са краљем Петром ИИ и немачки авиони су тражили ту колибу да би је бомбардовали. У српским селима четничка војска је била једина права војска и звали су је Народна војска. Те војске се Срби нису плашили, јер се никоме ништа лоше није десило.

Добривоје Симић, СПО Немачка

МИЛЕ ТАНАСКОВИЋ (65), учествовао у рату на страни четника у Санџаку, Црној Гори и Босни у одреду Вука Калајтовића, команданта II Милешевског корпуса

Нисам очекивао, премда сам се надао, да ће српски народ смоћи снаге да подигне свом ђенералу споменик. Увек сам веровао у српство и чекао дан када ћемо опет моћи да подигнемо српску заставу на Равној Гори. Није било лако живети све ове године са до- сипеом четника који ме је пратио до јесенас,

док нисам отишао у пензију. Био сам жигосан као четник, прогањан, готово као грађанин другог реда. Нисам добио пасош никада. Знали су да сам учествовао у свим борбама у Босни, а две године после завршетка рата био сам у одметништву, све до септембра 1946. године, када сам се предао. Људи из мог краја били су дуго у одметништву. После мене остали су Божо Бјелица, Српко Меденица и доста четника који нису веровали да рат може тако неправедно да се заврши док има живих четника.

Са Дражом сам се видео '45 године у Босни, код Модриче, кад је мој корпус водио борбу са дивизијом Владе Шергета и када смо их потиснули и ослободили болницу Врховног штаба. Санџак је био под четницима Павла Ђуришића. Дража је тада сакупио све четнике из свих четничких јединица, одржао говор и одликовао наш корпус Орденом Карађорђевог звезде за успешну борбу и спасавање болнице Врховног штаба у Босни. Тада смо се разишли. Са Павлом Ђуришићем отишли смо на Левче поље.

ПЕТРОВИЋ Павла ТИХОМИР (71) телохранитељ Драже Михаиловића

Дошао сам на Равну Гору 1941. године, баш на ово место. Познајем Чичу и Звонка Вучковића, јер смо се борили против Немаца у Страгарима, на Руднику. Водили смо борбу против љотићеваца и изгубио сам руку на Руднику. Када су дошли комунисти, као инвалид сам опет отишао у шуму. Ухватили су ме 1946. године и осудили на 15 година робије. Издржао сам у Врховној команди на Чичином обезбеђењу када је Равна гора била блокирана. Успели смо да умакнемо Немцима, а Аца Мичић кога су ухватили представио се као Дража Михаиловић. Немци су зауставили потеру, а ми смо се извукли и отишли у село Јабланицу, где смо се нашли са Драгишом Васићем. Немци су за казну стрељали Ацу.

Дража је био душа од човека, прави народни трибун. Волео је војнике, волео је људе и свој народ. За њим су пошли најбољи српски домаћини из срезова Таковског, Ваљевског и Драгачевског. Са њим су ишли најбољи домаћини, најбољи људи и најбоље газде! Он није имао проблематичне људе у војсци.

Да је хтео, Дража је имао шансе хиљаду пута да се извуче и оде у иностранство. Када смо ишли из Босне, јаве Чичи да му је погинуо син Воја и он се врати да обележи где је Воја сахрањен. Дана 6. септембра 1945. године, када је Европа била поробљена од комуниста, ми смо славили краљев рођендан на Руднику. Пуцали су митраљези, пола Шумадије је дошло, пекли смо јагњад, било је пића, људи су долазили како су знали и умели...

Организација Српских Четника
"РАВНА ГОРА"

Organization of Serbian Chetniks
"RAVNA GORA"

М.О. ХАМИЛТОН

ПРЕДОВЕРИТЕЉУ СРПСКИМ ЧЕТНИЦИМА ОБНОВЕ

Чин откопавања и осветлења споменика Војду Трећег српског устаника генералу Драги Михаиловићу на Равној Гори доживљавамо као величанствено дело Срба и Српкиња који су саčuвали српско достојанство, чашт и понос, оведећи путем Великог Драже и његове четничке војске у борбу за коначно ослобођење и уједињавање свих Срба у великој српској држави СРБИЈИ.

Зато поздрављамо покретаче овог великог дела, Српски покрет обнове и председника Вука Дражковића, ове ње који помогне да се ово дело оствари и све Вас брбаре и сестре, окупљене данас на легендарној Равној Гори.

НЕКА ЈЕ ВИЧНА СЛАВА ДРАЖИ ХЕРОЈУ И КУЧЕНИКУ!
КИНЕЛА СРБИЈА!

За Одбор Становници
српских четника "Равна Гора"
у Хамилтону, Канада
Председник Маринко Марин
Секретар Радослав
Билтеник Дим

СРПСКА НАРОДНА ОДБРАНА
У КАНАДИ
ГЛАС КАНАДСКИХ СРБА

ТОРОНТО, 11 МАЈ 1992

ПОЗДРАВ СВИМ УЧЕСНИЦИМА НА ОСВЕЉЕЊУ СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ НА РАВНОЈ ГОРИ 11. МАЈА 1992 ГОДИНЕ

ПОСЛЕ 51. ГОДИНУ ПОВОДА СЕ ПОДИЖЕ ВАЖАК СЛОВОДЕ НА РАВНОЈ ГОРИ! ОСВЕЉЕ СЕ СПОМЕНИК ПРВОМ ГЕРОЈУ ЕВРОПЕ КОЈИ СЕ ДРЖИО ДА СЕ СУПРОСТАВИ НАЦИСТИЧКОЈ НЕМАЧКОЈ И ЊЕНИМ САТЕЛИТИМА. НЕКА ДАВАЊЕ СЛАВЕ БУДЕ САМО ПОЧЕТАК БРАЋАРА ИДЕЈАМА ДЕМОКРАТИЈЕ ЗА КОЈУ СЕ БОРИО ГЕНЕРАЛ МИХАИЛОВИЋ И ЊЕГОВИ ЧЕТНИЦИ. ИЗ ДАЛЕКЕ КАНАДЕ ШАЉЕМО ВАМ ПОЗДРАВЕ И ЧЕСТИТКЕ НА УСПЕХУ ОСТВАРЕЊА ДА СЕ НА РАВНОЈ ГОРИ НА ДАН УСПОМЕНЕ НА УСТАНАК ПРЕ 51. ГОДИНЕ ОСВЕТИ СПОМЕНИК.

У ИМЕ ГЛАВНЕ УПРАВЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ОДБРАНЕ У КАНАДИ, А ПОСЕБНО НАМЕТ ОГРАНКА " РАВНА ГОРА " ИЗ ХАМИЛТОНА, ДАНАС СМО ПРЕКО ХИРИ РАЧУНЕ ПОСЛАЛИ ЈЕДНУ КИЉАЛУ ДОЛАРА У ФОКУ ЗА СПОМЕНИК. ПРЕМО СРПСКОГ РАДИО ПРОГРАМА "ШУМАДИЈЕ" У НЕДЕЉУ 10 МАЈА СМО ОБАВЕСТИЛИ СРБЕ О ОСВЕЉЕЊУ СПОМЕНИКА НА РАВНОЈ ГОРИ.

Уверећи да ће свечаност бити достојна и на висини какву заслужује генерал Михаиловић, приносе поздраве и честитке на успеху остварења из Канаде. КИНЕЛА СЛОБОДНА КРАЉЕВИНА СРБИЈА!
РАВНА ГОРА ПОВЕДИТИ МОРА!

ЗА ГЛАВНУ УПРАВУ СНО У КАНАДИ
ПРЕДСЕДНИК
Томас Дражковић
БОЈА ДРАЖКОВИЋ

ПИСМО РИЧАРДА ФЕЛМАНА, председника
Националног одбора спасених америчких авијатичара

ЂЕНЕРАЛЕ, У МОМ СРЦУ ЈА САМ СРБИН!

*После трагичне смрти Ђенерала
Михаиловића, председник Труман
посмртно је одликовао
Михаиловића Орденом за
специјалне заслуге у својству
главнокомандујућег армије, што
представља највише ратно
одликовање које Америка
додељује једном странцу, као
националну захвалност за
спасавање њених авијатичара. Ово
је писмо најпознатијег од њих.*

Величанственом српском народу у Пња-
нима, Равној гори и околним местима
који је спасао наше животе у време II
светског рата:

Захваљујем се што сте ми пружили прили-
ку да вас све опет поздравим.

Прошло је скоро 50 година од оних стра-
вичних и трагичних дана када су се наше две
државе бориле раме уз раме против нациста,
као другови по оружју и савезници. Кроз све
то време нисмо ни једном заборавили изгуб-
љене живота и жртве које сте ви поднели да

спасете наше животе. То је врхунски дуг који
један човек може да дугује другоме.

Преко 500 мојих суграђана — Американа-
ца су остали живи захваљујући српском наро-
ду, Ђенералу Дражи Михаиловићу и његовом
фантастично лојалним четничким борцима за
слободу. То је нешто чему ћемо ми, наше по-
родице, наша деца и наше потомство биви
вечно захвални. А то је и разлог да вас ја, за
сва времена, сматрам својом браћом и сес-
трама, а и да се поносим када кажем: „У мом
срцу — ја сам Србин“.

Желео бих и да вам кажем како сам тада
дошао у вашу отаџбину: у почетку 1944. годи-
не, као поручник Ваздухопловних снага САД,
летео сам тешким бомбардером са полазиш-
та у јужној Италији. Дана 9. јула 1944, враћају-
ћи се у базу после бомбардовања петролеј-
ских извора у Плоеште у Румунији, мој авион
напао је немачки ловац типа „Месершмит
109“, и моја посада била је приморана да ате-
рира са висине од преко 6000 метара. Одмах
по спуштању сусрела ме група четника Ђене-
рала Михаиловића. Однели су ме до најбли-
же куће и ту ми испрали ране шљивовицом.
Преживеле чланове моје посаде нешто до-
цније лично је Ђенерал Михаиловић уверио
да ће свима нама бити пружена комплетна
заштита.

Како су дани пролазили, над Србијом је
све више авиона било оборено и озбиљно се
почела планирати евакуација америчких пилота
са окупираних територије. У ту сврху из Ита-
лије је послан тим америчких официра. Стоти-
не америчких авијатичара је пронађено, неки
од њих пристизали су са 100 километара уда-
љености.

Само за време месеца августа, преко 400
америчких авијатичара отишло је у своје базе
са аеродрома који се налазио на врху плани-
не, у Прањанима. Све у свему, преко 600
америчких и других савезничких пилота спа-
сено је од сигурне смрти захваљујући Ђене-
ралу Михаиловићу и његовим четницима. До
данашњег дана то је у историји остало као
најбројније спасавање живота америчких вој-
ника на непријатељској територији.

За све то време, српски народ нас је
скривао и хранио у брдима, на њиховим се-
љачким имањима, често уз страховит ризик и
велике личне жртве. Онима који су били ра-
њени дато је и оно мало лекова што је било
на располагању. Ако је тим српским породи-
цама остало последње парче хлеба, дато је
нама Американцима. Ако је у кући постојао
један кревет или једно ћебе, дато је „америч-
ким гостима“, док су наши српски заштитници
спавали на голом поду. Таоци су непрекидно
били хапшени и убијани на фаталан начин, за
одмазду због Михаиловићеве бескомпро-
мисне одлучности да по сваку цену заштити

америчке авијатичаре. У мом личној случају,
посматрао сам када су Немци спалили читаво
село са 200 жена и деце, јер Дража није хтео
да им преда мене и 9 чланова моје посаде.

Многа херојска дела и жртве учињене су
због нас, и то је нешто што никада нећемо за-
боравити.

29. марта 1948. године, две године после
трагичне смрти Ђенерала Михаиловића, пред-
седник Труман, на предлог генерала Ајзенха-
уера, додељује Ђенералу Михаиловићу ор-
ден за специјалне заслуге у својству главно-
командујућег армије, што представља најви-
ше ратно одликовање које америчка Влада
може да додели једном странцу. Истичући
националну захвалност Америке за спасава-
ње њених авијатичара, председник Труман у
свом цитату каже: „Упркос недовољном
снабдевању и борећи се под најтежим окол-
ностима, Ђенерал Дража Михаиловић и ње-
гове снаге су у многоме допринели савезнич-
кој ствари и били су инструмент у постизању
коначне савезничке победе“.

У мисли ми долазе многа имена људи из
ваше околине који су били тако пажљиви у
поступању са мном: пуковник Драгиша Ва-
сић и његова љупка супруга која је преводи-
ла за нас. Славољуб Мијушковић — четнички
борац из Пњаваора, Владимир Стојановић,
студент који је од мог падобрана хтео да исе-
че материјал за хаљине младим девојкама...
Упечатљиво име које је остало у мом сећању
јесте и име каплара Миодрага Стефановића
из Брезнице, који ми је као пратилац био до-
дељен, а који ме је учио да бројим на
српском савијајући „Ибар“ цигарете. Надао
сам се да ће ме после рата посетити у Аме-
рици, али сам од његове удовице и сина при-
мио писмо у којем је стајало да је он погинуо
одмах по моме одласку.

Још једном желим да вам захвалим што
сте ми пружили прилику да пожелим све нај-
боље народу који је толико близак нашим
срцима, кроз све ове послератне године — и
као што се у вашој земљи каже: „Хвала ле-
по“.

Често говоримо о другим успоменама ко-
је носимо из ваше отаџбине, и о народу који
смо тамо срели, и надамо се да ће нам јед-
нога дана прилике дозволити да се вратимо.
Ма колико да су то били трагични дани ми се
још увек са усхићењем сећамо ваше укусне
сарме, шљивовице и играња кола са лепим
девојкама.

На жалост, ми добро знамо да ниједан на-
род није пропатио више од српског, и да
осетљивост и велике разлике међу Србима
још увек постоје.

Ми се молимо Богу да ће једнога дана ис-
торијска истина о Ђенералу Дражи Михаило-
вићу изаћи на површину и да ће њена огром-
на снага уклонити све постојеће баријере. То
је наша нада и наша молитва — као што срп-
ски народ каже: „Ако Бог да!“.

ПОВОДОМ ПОДИЗАЊА СПОМЕНИКА
ЂЕНЕРАЛУ ДРАГОЉУБУ — ДРАЖИ МИХАИ-
ЛОВИЋУ НА РАВНОЈ ГОРИ, 13. маја 1992. го-
дине.

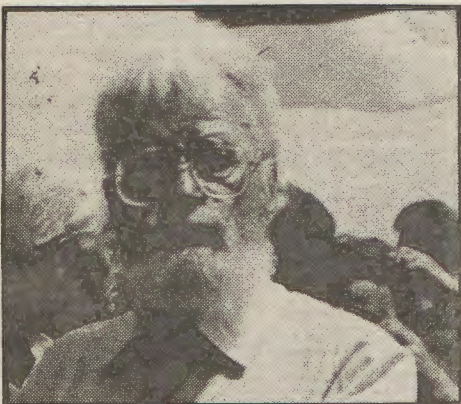
Мајор Ричард Фелман,

КОМЕНТАРИ ГОСТИЈУ И ПРИСУТНИХ

ВИТОМИР ЋАЛОВИЋ (52), СПО Чачак

Имам само једну замерку са данашњег скупа. Смита ми говор енглеског официра, бившег сарадника Драже Михаиловића. Енглези немају шта да траже на српским скуповима. Разумем да дођу Руси и Французи, Грци, па чак и наши отворени непријатељи. Али, не разумем шта овде тражи бивши енглески официр захваљујући чијој влади је дошло до издајства српског националног покрета и 45 година мрака у истој тој Европи. Уз то, тај господин се није данас извинио за све оно што је Черчил урадио Дражи лично. Без извињења српском народу, Енглези немају шта да траже на Равној гори.

БРАНКО МИХАИЛОВИЋ, син генерала Драже Михаиловића:

Преплављују ме изванредно снажни утисци које је свако данас морао да доживи. Разлог више да будем потресен је и чињеница да се ради о мом оцу, око чијег споменика се слегла Србија јуче и Србија сутра. Када погледам његове саборце, ове часне старине који у ставу мирно пуних четири-пет сати на великом сунцу одају почаст свом генералу и ове дивне младе људе који ће сутра повести Србију у демократском духу, о чему је мој отац сањао и због чега се борио, не могу а да се страшно емотивно не узбудим. Од данас ћемо све почети другачије да доживљавамо јер је, како је то неко лепо приметио кроз метафору, језичак на ваги претегао најзад на српску страну. С обзиром на вишестепениски период владавине комунистичког режима који је сав јуч и сву прљавштину систематски усмеравао према својим јединим правим непријатељима — четницима и култу Драже Михаиловића — тешко је било претпоставити да ће споменик мом оцу угледати светлост дана. Али, у мени је постојала нада. Нисам ни сањао да ће оволико људи доћи да му ода почаст! Србија би другачија изашла из рата да смо смели раније да подигнемо овај споменик. Показало се ипак да је суд историје старији од свих идеолошких судова.

МЛАДЕН МАРКОВ, писац

Нисам човек од доброг говора, човек сам од писања. Било би ми потребно бар пола да-

на да саставим две реченице о данашњем дану у којима бих сублимисао на одређен начин овај богат, овај изванредан, овај догађај који мени даје за право да нисам био у криву кад сам написао књигу „Псеће гробље“ у којој сам све време доказивао да је последњи рат који су комунисти звали такозваним народноослободилачким ратом, у ствари био грађански рат. Колико је ко био у праву, то ће време показати и историја. Али, овог часа се јасно види да она мала казаљка на ваги показује да је то био грађански рат и да је у том рату прави ослободилац био човек који је желео најлепше српском народу, генерал Дража Михаиловић. Ту и тамо наћи ће се неке неравномерности, неке ствари које ће говорити за или против, али је већ сада његово место несумњиво, не због величине овог тренутка, јер је српски народ масовно дошао на Равну гору, већ због тога што је историјски доказано како ствари стрје. Радостан сам да је српски народ дошао ка освешћењу.

АЛЕКСАНДАР ТАСКОВИЋ, посланик у Скупштини:

Ово је права српска Скупштина и највећа скупштина Србије у којој је српски народ показао шта мисли и шта хоће. Показало се данас да је официјелна скупштина у односу на ову нашу, равноргорску скупштину, сасвим безначајна. Даће Бог да догодине равноргорска скупштина Срба буде на месту које јој и припада, у Народној скупштини, а да комунистичка скупштинска већина оде тамо где припада — у заборав.

Православље испуњава жеље: „Галија“, Кањовац, Дача...

Страначки и нестраначки: Слободан Ракић, Страхинја Кастратовић и Данко Поповић

Глумац Небојша Бакчевић није син Александра Бакчевића

СЛОБОДАН КОСТИЋ, посланик у Скупштини:

Нећу о данашњем дану да говорим патетично и лажно, већ искрено. Изненађен сам оволиким присуством народа који се, због мањкавости организације, сналазио углавном сам. Брзо ћемо заборавити да смо препешачили девет брда да би дошли до овог места и одали почаст генералу Михаиловићу. Можда у свему томе има и неке симболике? Нико није посустао, сви су стигли на време: и они најстарији и њихови унуци, што мени говори да нас је генерал Михаиловић поново окупио, сабрао и повео из свих наших заблуда и несрећа. Ови људи овде нису дошли по партијској, СПО-овској линији, него по осећању, нешто га је вукло, прорудио је српски нагон кад устреба. За разлику од режимских „догађања народа“ који су трајали колико је требало онима који су их режирали, слесим да је овај 13. мај тренутак истинског саборавања Срба који су заборавили на све међусобне, често парадоксалне сукобе и расколе. Ово је велики дан који треба назвати Даном српске слоге када су сви коначно схватили да су исто — Срби. То је знао, а ми заборавили, велики генерал Дража Михаиловић.

РЕЧ АУТОРА И ОРГАНИЗАТОРА

**МИЛУТИН
СТОЈАНОВИЋ,**
уметнички
ливац
из Лештана

Било ми је посебно задовољство и част што сам баш ја лио споменик великом српском ђенералу Дражи Михаиловићу.

Сам Бог нам је помагао у послу и то ми је био највећи доказ о каквом је праведнику реч. Никада ми се није десило да без икаквих проблема у одливању и заваривању урадим једну овако велику фигуру.

Пресрећан сам што је ђенерал Дража Михаиловић коначно добио место које му и припада.

**ДРАГАН
НИКОЛИЋ,**
академски
вајар,
аутор
споменика

Ја сам толико исцрпљен радом, да готово више немам снаге да било шта кажем. Одушевљен сам народом који је дошао на Равну гору у тако великом броју да се поклони великом ђенералу Михаиловићу. Никада нећу заборавити човека који је обилазио око споменика, љубио га и све време понављао: „Да ли је ово истина, да ли ме моје слабе очи не варају, да ли је могуће да сам и овај дан дочекао?“. Идући од Мионице ка Равној гори, у селу Попадићи, сељанка са мотиком у руци и српском заставом пободеном на сред њиве, док смо у колони пролазили, клањала се и крстила.. деца су махала, сељаци су поздрављали са подигнута три прста. Срећан сам што смо урадили оно што је требало урадити још пре педесет година. За истину никад није касно!

(БОЈВОДА) ДРАГАН ВАСИЋ, академски вајар, коопатор споменика

Био је то много већи догађај него што ми то ових дана можемо да разумемо. Искрено се надам да је то један од првих корака који ће, не као што је Вук рекао да униште комунисте, него који ће да их гзаве! Ако тако буде ја сам већ срећан, а ако буде оно чему се ја надам — онда ћу бити потпуно срећан.

**ВЕЛИМИР ЂУРОВИЋ, председник
Општинског одбора СПО Горњег
Милановца**

Чекали смо и дочекали! Оно што смо започели 1990, завршили смо ове, 1992. године.

СПО из Горњег Милановца поднео је са задовољством сав, ако се то тако може назвати, терет око постављања споменика на Равној гори, а терет око изградње изнели су ливац и вајари споменутог. Кад кажем терет, онда првенствено мислим на услове подизања једног оваквог споменика од добровољних прилога. Није нам било тешко да непроходни пут до Равне Горе оспособимо да и аутобуси могу доћи до споменика. Није нам било тешко да сав материјал изнесемо, али само захваљујући људима који су подизање споменика једва дочекали. Одбор СПО из Г. Милановца вредно је обављао свој део посла, али и људи који нису у одбору, а које никако не смемо заборавити. Посебно бих поменуо г. Добривоја Перишића, приватног предузимача из Чачка и г. Владу Чакаревића, власника приватног предузећа „ТЕРМОТЕК“ из Г. Милановца, који су помагали и финансијски и у људству. Да није било г. Животе Брковића који је покљонио ливаду, имали бисмо великих проблема са местом на које ћемо поставити споменик. За место на које смо првобитно хтели споменик да поставимо, тамо где је гроб Крсте Кљајића, власник Весковић из Коштунића тражио је 50.000 ДЕМ, тако да је прилог који је дао Живота Брковић свакако највећи прилог који је за споменик дат.

Људи из Брајића, Прањана, Теочина, Синошевића, Коштунића, а посебно Петко Дамњановић, Борко Марковић, Тихомир и Милутин Илић, и многи други које не помињем, а за које би требало пола ваших новина, учинили су све да радове завршимо на време.

У тренутку када смо се потпуно финансијски исцрпљили, у помоћ нам је притекао одбор СПО из Чачка, Липнице, Трнаве, Атенице и Заблаћа. Око припремања саме свечаности у сусрет су нам изашли Даница из Трнаве, Миловић из Липнице, Чолић, Вељо Илић и многи други. Ово свакако није крај нашег ангажовања, јер ћемо све учинити да Равна гора постане славна таман толико колико то она стварно јесте. Нећемо дозволити да споменик зарасте у траву, већ ћемо учинити све да то постане српски Јерусалим. Направићемо хелиодром, асфалтирати путеве, направити цркву и тако Равну гору приближити Србима, ма где они били. Као што видите — Равна гора победити мора!

КОМЕНТАРИ

ОДУСТНИХ

**АКАДЕМИК МИХАЈЛО МАРКОВИЋ,
СПС:**

У овој земљи постоји слобода штампе, тако да и ваш лист легално излази, а грађани су слободни да сарађују тамо где желе. Пошто ваш лист има недопустиво низак ниво, ја не желим да сарађујем у вашој анкети, а ви сте слободни да напишете шта год хоћете. У оквирима закона, наравно.

ВАСИЛИЈЕ КРЕСТИЋ, историчар:

Волео бих да су ме питали шта мислим о томе пре него што су кренули на Равну Гору. Овако, дозволите ми да вам ускратим одговор.

**СТЕВАН МИРКОВИЋ, генерал у
пензији**

Мислим да је ово подизање споменика направљено по сваку цену не из пијетета према њима, већ као користан политички гест за оне који га подижу. То је политичка манипулација људима. То исто важи и за захтев за повратак династије у Србију. Дакле, прављење толико великог споменика некоме ко је нанео велика зла свом народу је препотентно и увредљиво.

**МИРКО ПЕТРОВИЋ, члан
Демократске странке**

Обележавање доласка генерала Михаиловића на Равну Гору и подизање споменика има за циљ да се промени једна историјска слика о Равногорском четничком покрету и генералу Михаиловићу који је наметнуо један режим.

У последњој Михаиловићевој изјави забележеној на суђењу у Београду „Ја сам хтео много и започео много, али олуја света однела је мене и мој рад“, сагледавам часност, тако ретку код политичара. Оно што је неспорно: то је да је генерал Михаиловић био вођа антифашистичког покрета, а историја и време потврдили су да је значајна историјска личност.

Стицајем одређених околности подвлачим без икакве намере да се обезвреди догађај на Равној гори, представници Демократске странке нису присуствовали овом значајном чину подизања споменика генералу Михаиловићу.

Имак позитивног изјављено, Српски покрет обележиће приликом пријатно изградње споменика генералу Михаилу Вековићу. Да се не би догађаје да подизање споменика изјављује ситуација Српски покрет обележиће приликом изградње споменика предизјављује да се не би догађаје да реализација овог пројекта. Уколико то државна не учини, СПО ће подизати споменик и генералу Михаилу Вековићу.

БЕСЕДА БУКА ДРАШКОВИЋА, ПРЕДСЕДНИКА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ,
ПРИЛИКОМ ОСВЕШТЕЊА СПОМЕНИКА ЂЕНЕРАЛУ
ДРАГОЉУБУ — ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

КАКО ОД ПОРАЗА ДО ПОБЕДЕ

На Равној гори, 13. маја 1992. године.

*Хоћемо Србију коју ће, због њене
демократије, због животног
стандарда, због сигурности и
лепоте живота у њој, сви њени
грађани прихватити као своју
Отаџбину*

Ево Те, опет, Ђенерале Михаиловићу, на Равној Гори и ево, опет, нас са Тобом и уз тебе, Чича.

Рапорт, који Ти данас подносим, рапорт је нашег пораза и огромне несреће. Српски народ преживљава готово исти удес као и пре пола века, када си дошао на Равну Гору, дигао из прашине наше заставе, показао пут спасења и зацелио поломљена крила нације.

Вардарска Македонија, у којој давно крунисасмо нашег првог цара и објависмо наше прве царске законе, та Хелада наше културе и вере, коју си ослобађао од Азије 1912. и бранио од Бугара 1913. и 1914, више није у нашој држави.

У Љубљани, на оној згради у којој беше

седиште штаба Твоје Дравске дивизије, и у Цељу, где беше чувени 39. пешадијски пук, којим си Ти командовао, извешане су заставе друге војске и друге државе.

Усташе владају Хрватском, а Сава нам доноси поклоне српске сватове, као и 1941. године.

Ничу гранични прелази на Дрини, јер ни Херцег-Босна није под истим државним кровом са нама.

Срамота је и погледати мапу негдашње Југославије, Ђенерале. Суверена Словенија, суверена Хрватска, суверена БиХ, суверена Македонија. Има, ето, држава којих никад није било, а нема једино држава којих је вазда било и које су 1918. и створиле Југославију.

Нема ни Србије ни Црне Горе. Њима је наденуто друкчије име, натурена неспрска застава, неспрска војска, и неспрска химна.

Комунизам је пао свуда у Европи, чак и у Кремљу. Једино на просторима од Суботице до Улциња и од Кладова до Малог Зворника славе се рођендани Прве пролетерске, петокрака се промеће у ружу, а Твоје убице, Ђенерале, не одступају од њиховог Антијеванђеља.

Под петокраком је започето и под петокраком се, ево, довршава наше пострадање. Југославија је била прескупни споменик на-

ционалним идеалима и погибијама, од Карађорђа па наовамо. Њеном пропању, изгубили смо цела два века своје историје. Узалуд смо гинули на Мишару, на Иванковцу, на Вучијем Долу и Фундини, улудо је пуцала Невесињска пушка, због ничега смо крварили на Куманову и Брегалници, на Цџеру и Колубари, без икаквог смисла и фатално смо оне олујне ноћи у Нишу прогласили да нам је ратни циљ држава Јужних Словена, па због тог циља запутили се преко Албанији, сахрањивани у мору, умирали од куге и глади у туђини, јуришали на Кајмакчалан, изгубили сваку трећу мушку главу и пре Италијана стигли до Сплита, Ријеке и Љубљане.

СВИ ОСИМ КОМУНИСТА

Због таквог и толиког улога нашег, Ти си, Ђенерале, баш на овом месту и на овај дан 1941. године, за ратни циљ прогласио — обносу Југославије.

Желео си, а одредио и како, да све мањкавости уједињења из 1918. буду отклоњене, као и то да Хрватска због геноцида над Србима и због издаје у Априлском рату буде кажњена, а да Словенија, због оданости Југославији, буде награђена. По том пројекту, Друга Југославија је требало да буде федерација или конфедерација проширене Србије, умањене Хрватске и увећање Словеније, којој би припале Истра и Корупка. Цела Херцег-Босна, велики део Славоније и Далмација и све остале наше западне крајине ушле би у састав Србије. По том плану, требало је да нам и Скадар припадне.

Остварењем тог пројекта, била би задовољена и етничка, и историјска, и ратна правда. Имао си, Ђенерале, иза себе антифашистичку коалицију света и Твој идеал би, сумње нема, по завршетку рата био и прихваћен.

Тај програм преуређења Југославије велики савезници би подржали и због тога што су иза њега стајали не само Срби него и сви остали у герили, у армији којом си командовао. Окупљао си око себе целокупно демократско и антифашистичко југословенство: Хрвате, Словенце, муслимане, Јевреје. Прваци свих значајних политичких странака у Краљевини Југославији дошли су на Светог Саву 1944. на Равногорски конгрес, у село Ба, да стану иза тебе. Сви, осим комуниста.

Није, међутим, несрећа садржана у томе што комуниста није било на Светосавском конгресу у селу Ба. Несрећа, огромна и непролазна, је у томе што је комуниста уопште било.

Они су започели крвави грађански рат у српском народу. Они су, Ђенерале, твојој идеји отпора усташком геноциду и стварању Велике Србије у Великој Југославији надредили њихову идеју о большевичкој револуцији и завртању шије „великосрпској хегемонији“. Они су жртву прогласили за целата. Они су, док је рат трајао, оснивали своје црвене комуне, проглашавали своје црвене парламенте и, по старим мапама и сновима Аустроугарске и Ватикана, а под патронатом њиховог идеолошког Рима у московском Кремљу, распарчавали историјски и етнички простор српског народа. Они су склапали савезе и са немачким и са усташким, и са балистичким групама, а за свог јединог непријатеља имал

Српска је погледати мапу погашене Југославије, Ђенерале. Суверена Словенија, суверена Хрватска, суверена БиХ, суверена Македонија. Иако, ово, државе којих никада није било, а нема једино државе којих је било а које су 1918. и створиле Југославију.

и демократске и националне и југословенске снаге којима си заповедао Ти, Ђенерале. Сплеткарењем на међународној сцени, они су њихово антисрпство представљали као антифашизам, а Твој антифашизам као издају Србије.

ЗНАЛИ СУ КО ДРЖИ СТРАЖУ

Најмање 200.000 Срба они су убили. Српских владика и свештеника убили су не мање него усташе.

Са Тобом је, Ђенерале, стрељана и у тајновити гроб положена и велика историјска прилика да објединимо све наше земље и крајине у српској држави и у преуређеној Југославији. Уместо заједнице Србије, Хрватске и Словеније, од којих би свака имала и своју војску, а сједињавали би их круна Карађорђевића и поредак демократије, комунистички победник ствара државу — тамницу, присилну федерацију Словеније, проширене Хрватске и на четири републике раздробљене и унижене Србије. Из тог црвеног Казамата, из те „Проклето авлије“, бивају прогнани и Бог, и Краљ, и демократија, и част, и памет, и закон, и истина.

Њиховим одметањем у шуму, крајем јуна 1941, зачет је највећи рак у историји српског народа.

Иза њих су се сврстали фанатични идеолошки занесењаци, пробисвети, нерадници, криминалци, заведена и онесвешћена сиротиња, паролашки, незнање, једномерно памет, духовни и морални башибозлук, похлепа, завист, комплекси и страсти најгорих.

Ти си Ђенерале, предводио бољи део нације и државе. Официре, домаћине, свештенике, професоре, адвокате, судије, књижев-

Први и најпречи циљ нам је био да уклонимо комунизам из Србије и, одмах потом, да се упустимо у остваривање пројекта „великосрпске хегемоније“, по правилима и законима које данашња Европа прихвата и признаје. А ти закони су јарости и немилосрдни: снажан си онолико колико и твоја демократија, твоја привреда, култура, наука, модерни технологија. У тој и таквој утакмици Срби нису могли имати достојног такмача на тржишту Југославије.

нике, учитеље, војнике који нису газили заклету, људе све које комунистички терор и пропаганда нису могли да одбију од нације, њеног морала, традиције и вере.

Ђелије рака надвладале су оне здраве и тако је, ваљда, по неком фаталном и неправичном закону, морало да буде. Проклетство људског соја да Вараве, да Барабе, испраћају Христа на Голготу, Ти си, распећем својим, само поновио и потврдио.

Са Тобом је, Ђенерале, стрељана и у тајновити гроб положена и велика историјска прилика да објединимо све наше земље и крајине у српској држави и у преуређеној Југославији. Уместо заједнице Србије, Хрватске и Словеније, од којих би свака имала и своју војску, а сједињавали би их круна Карађорђевића и поредак демократије, комунистички победник ствара државу — тамницу, присилну федерацију Словеније, проширене Хрватске и на четири републике раздробљене и унижене Србије. Из тог црвеног Казамата, из те „Проклето авлије“, бивају прогнани и Бог, и Краљ, и демократија, и част, и памет, и закон, и истина.

Последња свећа наде у спас угашена је у зору, 17. јула 1946. када су црвени целати пуцали у тебе, наш Ђенерале. Зашли смо у дугу ноћ, без иједне звезде изнад Србије.

Хиљаде најбољих у нашем народу поубијали су на улици, у кућама, на њивама, као да су ловили звери. Хиљаде су их поморили у казаматима, хиљаде обогалили и физички и душевно. А хиљаде и хиљаде терор је отерао у бели свет, па смо постали нови Јевреји.

У лавре и манастире наше спраћали су стоку из њихових колхоза и урлали: „Не верујмо у небеса, но у Маркса и Енгелса“.

Знали су, ипак су знали, да Ти, Ђенерале, иако мртав, држиш стражу над мртвом Србијом. И ничега се као силе из твог необележеног и неопојаног гроба нису плашили.

МОГЛИ СМО БИТИ ВЕЛИКИ

Браћо и сестре!

Равногорски СПО изнедрио је данашњи СПО. Српски Покрет Отпора, зачет на Равној Гори 1941. године, настављен је почетком 1990, као Српски Покрет Обнове.

Наш СПО није, дакле, рођен 1990. Он је, тог пролећа, само оживео, васкрснуо. Просто је искорачио из гроба Ђенерала Михаиловића и гробова његових саборца, из суда синова и унука о очевима и дедовима, из побуне Истине против Лажи, из устанка демократије против деспотије, из велике потребе преуређења заједничке државе.

Оживљени СПО ступа на политичку позорницу у драматичним и преломним данима када се руши комунистичка грађевина, али када прети опасност да се сурва и Југославија. Према тим изазовима поставили смо се онако како би то, убеђен сам, учинио и Ђенерал Михаиловић, који је у себи сједињавао мудрост Милоша и храброст Карађорђа. Циљ нам је био да не рушимо Југославију, него да у преуређеној Југославији стигнемо до идеала Велике Србије. Другачијим путем и другачијом борбом, наравно, него што је Чича планирао 1941, јер су промене околности намеале и промене у стратегију.

Имали смо пред собом безброј разлога да Југославијом будемо незадовољни, чак и

огорчени. Комунистичком Југославијом, поговору. Знали смо, међутим, да би цена њеног рушења по наш народ могла бити још и фаталнија од цене зидања. Знали смо, исто тако, да ће многи ланци, којима смо били везани спречавани да на југословенском простору искажемо своју и етничку, и економску, и културну премоћ попуцати сломом комунизма и да ће се тада, пред Србијом и Србима, отворити врата великог узлета и препорода.

Зато нам је први и најпречи циљ био да уклонимо комунизам из Србије и, одмах потом, да се упустимо у остваривање пројекта „великосрпске хегемоније“, по правилима и законима које данашња Европа прихвата и признаје. А ти закони су прости и немилосрдни: снажан си онолико колико и твоја демократија, твоја привреда, култура, наука, модерна технологија. У тој и таквој утакмици, Срби нису могли имати достојног такмаца на тржишту Југославије.

Пружила нам се била, као поручена, прилика да реализујемо нашу надмоћ и да, укључени у Европу и систем њене селекције, створимо Велику Србију, на исти начин на који, ево, израста Велика Немачка, без ратних труба и калашњикова.

СУСТИГЛА НАС НАЈТЕЖА КАЗНА

Хистерија хрватског сецесионизма није нас претерано узнемиравала. Проблем се решавао прилично једноставно: мудрим нашим односом према Љубљани и прихватањем готово свих реформских захтева који су долазили из Словеније.

Тај мали и вредни народ ничим нас није угрожавао: ни војнички, ни економски. Са Словенцима нисмо имали никаквих територијалних спорова, а ни злих историјских успомена. Српско-словеначки савез је гарантовао опстанак Југославије и чинио илузорним све страсти хрватске сецесије. Из стомака, из средине државе нико се не отцепљује.

СПО је хтео овим путем, али нам се испречио исти непријатељ, исто лудило, исто проклетство, као и Ђенералу Михаиловићу 1941. године.

Умирући српски комунизам је самртничком снагом стегао за грло Србију.

Шта све нису учинили и чиме се нису служили да би угасили или локализовали ватре нове Србије и новог времена. Мењали су своја имена, одећу и обућу, на лица навлачили маске, унајмљивали своје тобоже четничке и тобоже војводе, СПО и осталу демократску опозицију проглашавали за стране шпијуне и плаћенике, каменовали су нас, хапсили, премлаћивали, убијали, крали паре из државних резерви да би подмитили сиротињу...

Равногорски СПО тукли су, у оно време, обећањима да у њиховој држави неће бити ни пореза, ни сиромашиних, ни обесправљених, ни затвора, да ће кршеве претворити у оранице, да ће комунистичке краве давати по 300 литара млека дневно...

Обновљени СПО тукли су обећањима да ће Србија за годину-две стићи и престићи стандард Шведске, хвалили су се пројектом брзих пруга, српских Сингалура, колонизованог Косова...

Телевизија и штампа, та страшна оружја којима нису располагали док су се тукли са

Шта све нису учинили и чиме се нису служили да би угасили или локализовали ватре нове Србије и новог времена. Мењали су своја имена, одећу и обућу, на лица навлачили маске, унајмљивали своје тобоже четничке и тобоже војводе, СПО и осталу демократску опозицију проглашавали за стране шпијуне и плаћенике, каменовали су нас, хапсили, премлаћивали, убијали, крали паре из државних резерви да би подмитили сиротињу...

Ђенералом Михаиловићем, сада су им била на услузи и њиховим лажима и паралажама онесвешћивала Србију.

Своје ратне намере, хаос, беду и опште пропадање приписивали су нама, а себе, на својој телевизији, славили као миротворце, националне ујединитеље и усређитеље.

Велики део нашег народа им је, нажалост, поверовао. Људи многи нису били заборавили ни старе комунистичке подвале, а насели су на нове.

Све што је у Србији живело од незнања, од бескичмењаштва, од сервилности, од глупости, од идејних подобности, од прошлости и у прошлости, од батине, од пљачке, од псовке, од буке, од позе, од лажи и у лажи... све је то стало уз њих, а против нас. Исто као и 1941. године.

Изгубили смо изборе и десило се што се

Све што је у Србији живело од незнања, од бескичмењаштва, од сервилности, од глупости, од идејних подобности, од прошлости и у прошлости, од батине, од пљачке, од буке, од позе, од лажи и у лажи... све је то стало уз њих, а против нас. Исто као и 1941. године.

десило. Ноћ се, опет, свалила на Србију и петокрака је остала једина звезда.

Сустигла нас је најтежа казна, коју су, во времја њихово, Турци измислили. Они су живог човека везивали за мевта, за покојника.

Српски народ је, на децембарским изборима 1990. себе привезао за комунистичког мртваца. И када је почео рат, кога није морало да буде, тај мртавац, његови генерали, адмирални, оружја и пропаганда, све пратеће коморе СПС режима и његових слугу, закотрљали су се са Триглава и, стално узмичући, као у пијанству неком, у бунилу, понављајући старе и чинећи нове глупости, изгубили 160.000 квадратних километара државне територије, па се, на крају велике бруке и пораза, удомили у Србији и Црној Гори!

Сада тог мртваца овде, у Београду и Подгорици, купају и чешљају, шминкају и дотерују, да личи као да је жив. Примичу му микрофоне, да се размеће „уједињењем свих Срба“, и ките га ордењем због „историјске победе“!

ФАРСУ ПРЕТОЧИЛИ У ТРАГЕДИЈУ

Господе, опрости им, јер не знају шта раде! Само пре две године, и Словенија и Хрватска предлагале су асиметричну федерацију. Српски комунисти су казали — НЕ! Одбацили су и понуде чврсте конфедерације, па савеза југословенских држава, па Хашки документ, све, све... И који је исход? После крвавог и нечасног рата, после милион и по избеглица, десетина хиљада мртвих и обогалених, после свих Хирошима, од Вуковара до Мостара и Сарајева, после свих злочина, свих патњи и пораза, као победа се слави — конфедерација између две српске земље, насилинички уједињене под туђим именом, химном и заставом!

За последња два века, већу катастрофу нисмо доживели. Више од три милиона Срба остали су, преко ноћи, без државе и постали национална мањина, и то мањина у окружењу

које настоји да Срба нестане. Крај поплаћених огњишта, у збеговима, у чергарским избегличким логорима, у црнини због изгинулих, у беди и на капијама глади, завађени са суседима у старом крају, а у туђини на терет и себи и другоме, уморни од несреће и ојађени због преваре, због сазнања да су комунисти трговали њиховим јадом и пострадањем; Срби из свих наших западних крајина, варошица и градова, из целе Херцег-Босне наше, из Македоније, горко проклињу час кад нису поверовали благовременим упозорењима СПО да ће бити преварени и продани.

Да, ми смо опомињали, опомињали и пророчки казивали шта ће да буде. Шегрти, шифери, магационери, полунтелигентни, преливоде и камелеони, плъчкаши и разметљивци, избили су на чело нације. Они исти који су пола века затирали све што је мислило српски, напречац су запосели све катедре „србова-

Када је почео рат који није морало да буде, тај комунистички мртавац, његови генерали и адмиралци, оружја и пропаганде, сви притоће комора СПС решили и његових слугу, закотрљали су се од Триглава и, стално узмичући, као у пијанству неком, у бушину, понављајући старе и чинићи нове глупости, изгубили 160.000 квадратних километара државне територије, па се, на крају велике бруке и порица, удашили у Србији и Црној Гори!

ња". Лопови су проповедали етику, рушитељи црква православље. Црвени генерали, као у позоришту, стајали су мирно пред њиховим изнајмљеним „четничким војводама". Све је, од почетка, указивало на фарсу, која мора да

се преточи у националну трагедију. Талог сами, шепурио се по ТВ екранима, рикао и баљезгао о томе како се најзгодније коље. Тај отпадак, та трина и плева, слављена је од комуниста и натурана Србима за идолу и спасиоце. Част нације и славу српског војника и оружја нико никада није тако осрамотио и бацио у блато.

А шта је са Србима у ново-старој, само обогалејеној, Југославији? Привезани, и даље, уз комунистичког мртаваца, тонемо ка самом дну понора. Постали смо гето Европе и света, као да смо оужени. Нигде пријатеља. Црни барјаци за изгинулиним јединцима и смртвонице по бандерама и новинама. Више од 200.000 младића из Србије потуцају се по туђим земљама и народима, као да су торбари. Инвалиди морају да просе. Просечне месечне зараде мање су од 50 немачких марака. Боље су плаћене и слуге у Африци, него лекари или учитељи у данашњој Србији. Милион је, у овом часу, полугладних, и милион незапослених...

НИКО НЕМА ПРАВО НА ТОРТУРУ

Браћо и сестре!

Шта да чинимо? Три су најпреча задатка пред нама. Први је — да оборимо комунисте. Други је — да оборимо комунисте. И трећи је — да оборимо комунисте.

Наш народ морамо одвојити од мртаваца и тај леш избацити из Србије. Око тог циља морају да се окупе и сједине све демократске, све умне, духовне, армијске, црквене... свеколике, дакле, снаге Отаџбине.

Дотерани смо до Колубаре, као и 1914. Назад немамо куд, а преко Албаније, поново, нећемо.

Али, где је Краљ Србије, да стане у прве редове одбране? Где је Живојин Мишић нашег времена? Где је данашњи Драгољуб Михаиловић који ће да узвикне: „Не признајем капитулацију, та реч не постоји у српском језику"? Где су нам, данас, Никола Пашић, Слободан Јовановић, Милутин Гарашанин?

Срушити, дакле, прерушени и грогирани комунизам, који се преображава у националсоцијализам и жени се домаћим фашизмом, успоставити демократску власт и створити елитну и неидеолошку Српску војску — ето пута, јединог пута, да зауставимо пропадање и да пораз, мудро и одлучно, преокренемо у победу. Победу, додуше, са великим ранама и ожиљцима, којих није морало да буде.

Који су, у најкраћем, циљеви те нове Србије?

Да, пре свега, дигнемо из блата привреду, духовност нашу, знање, традицију. Да извучемо земљу из међународне изолације, да јој повратимо старе и прибавимо нове пријатеље. Да кажемо свету истину, убедљиво и језиком који ће свет да разуме. Да разбијемо лаж да смо свуда омрзнути и несхваћени, само због тога што смо Срби. Да руку помирења и сарадње пружимо свим нашим суседима. Да врата Србије широм отворимо свим Србима из расејања нашег. Да ову земљу, најкраће, оживимо и оснажимо, да јој повратимо негдашњу силу и демократију. Да Србију учинимо новим стожером, новим Пијемонтом нових интеграција и уједњивања на простору већ бивше Југославије, а пре свега сје-

дињавања крајина, државица и народа на историјским и етничким пределима наше нације.

Ми признајемо државност сваке чланице доскорашње Југославије. Никома, међутим, не признајемо право тортуре, ни физичке, ни имовинске, ни верске, ни културне, над нашим народом, нити ћемо ма какву дискриминацију Срба да трпимо.

Овде, у Србији, циљ нам је да изградимо поредак који ће у сваком, па и у психолошком, погледу да избрише разлике између Срба и несрба, већине и мањине, поредак у коме ће националне мањине уживати максимум свих права предвиђених европским и светским нормама. Хоћемо Србију коју ће, због њене демократије, због животног стандарда, због сигурности и лепоте живота у њој, сви њени грађани прихватити као своју Отаџбину.

Исти такав однос захтевамо и према Србима у Хрватској, Херцег-Босни, Вардарској Македонији, Словенији, Мађарској, Албанији, Румунији...

За обнову смо и унапређење свих покиданих веза са Словенијом. У српском народу, Словенци, и даље, имају традиционалног пријатеља. Спремни смо на све облике интеграције, укључујући и државну. Зашто бисмо бежали од царинске и економске уније, од асоцијације држава или конфедерације?

ЗАЦЕЛНИ НАЈБОЛНИЈЕ РАНЕ

Проблем разграничења са Хрватском сматрамо нерешеним и отвореним. Наш став је јасан и непромењен: сви крајеви у којима су Срби чинили етничку већину на дан 6. априла 1941, односно пре почињеног усташког геноцида над њима, не могу припасти ни једној независној хрватској држави. Никада. Ми ћемо, наравно, чинити све да Европа и свет стану иза принципа да право на самоопредељење, које је признато Хрватима, буде признато и тамошњим Србима. Убеђени смо да ћемо у томе успети и да ће до правичног разграничења доћи за конференцијским столом, пре него што оду мировне снаге Уједињених нација. Све док ова правда не буде задовољена, те снаге морају остати у српским крајинама. А што се положаја Срба у остатку Хрватске тиче, од сваке повреде и дискриминације њихове правићемо крупно светско питање и, одлучно, прибегавати свим осталим средствима њихове заштите, и као људи и као држава.

Босну и Херцеговину прихватамо као конфедерацију три њена народа, сходно Програму СПО из 1990. године. Царинске рампе и војне карауле на Дрини не прихватамо. Рат у тој несрећној земљи сматрамо бесмисленим и он мора бити прекинут.

Тешко нам пада и боли нас изнад свега сејање мржње и сатирање између православних и муслимана, између суседа истог духовног корена, истог језика, исте муке и страдања. Док православни и муслимани не схвате да морају заједно, никад у Херцег-Босни неће бити спокоја. Деоба је данас неминовна, а она је, практично, неизводљива и не води ничему. Због тога ћу и данас да понудим један излаз, на коме толико инсистирам. Западну Херцеговину, десно од Неретве, припојити Хрватској, а Книнску Крајину Босан-

ској Крајини. У том случају, БиХ би могла да буде и федерација православних и муслимана, али и унитарна држава. Оваквим решењем, био би осигуран мир, дуготрајан мир, а нити би Срби стекли према нити би муслимани ма шта изгубили. Осим тога, зацелили бисмо и најболнију рану српско-хрватског сукоба.

У Вардарској Македонији никада се неће-

Шегрти, шофери, магационери, полуинтелигентни, проливоде, камелеони, аљачкаши и разметљивци, избили су на чело нације. Они исти који су пола века затирали све што је мислило српски, на протач су заносили све катедре „србологије“. Лопови су препредали етику, рушиоци цркви православље. Црвени генерали, као у позоришту, стојали су мирно пред њиховим измишљеним „четничким војводама“. Талог свих шоуруно се по ТВ екранима, рикао и баљезило о томе како се најбоље коље. Тој отпадику, та трини и шловци, спављени је од комуниста и натурама Србима за одоле и спасице. Чист лажије и славу српског војника и оружја нико никада није тако остротно и баце у блате.

мо одрећи наших тамошњих историјских, верских, културних и осталих тапија, као и начела да Срби не могу имати статус туђинаца у земљи у којој су њихови народни корени и за коју су, само у овом веку, три пута изгинули. Наглашавамо, при том, да од православних Македонаца немамо никог нама ближега и сроднијега.

Чим отерамо садашње властодршце, тај највећи наш чемер и несрећу, и Србији подаримо демократију, а са њом и снагу и мудрост, широм ће се, убеђен сам, отворити врата једној новој заједници. У савез, лабав у почетку али касније све чвршћи, ступиће у Србију, а не у Југославију, уједињене Србија и Црна Гора, Вардарска Македонија и Босна и Херцеговина. Границе међу њима, постојаће на мали, али не и на терену.

Европа, коначно, нема право да од нас, који смо до јуче живели под истим државним кровом, захтева мањи степен јединства од оног које она сада остварује.

Господине Ђенерале!

На почетку Ти поднех рапорт о поразу. Сада Ти се обраћам са вером у победу.

Ниси Ти случајно васкрснуо и дошао данас на Равну Гору. То је знак, сигуран знак, да васкрсава и Твоја Србија.

Са вером у Бога, за Краља и Отаџбину. Равна Гора победити мора!

ПОВОДОМ ПОДИЗАЊА СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

КО ЈЕ ИЗДАЈНИК?

Пише: Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

Европа је увелико била у рату, ускоро у њега ће се умешати и САД и Јапан одређујући његове светске оквире, када је по први пут објављена књига Ребеке Вест „Црно Јагње, сиви соко“. У њој је посвета која ће вероватно још дуго пленити пажњу и опомињати људе негдање Југославије. Ту је забележено: „Мојим пријатељима у Југославији, који су сада сви или мртви или поробљени. — Додели им отаџбину какву желе, и учини их поново грађанима раја“. Ове речи се можда више него на остале народе односе на Србе и њихова страдања, узајамна трвења, трагања за нечим узвишеним у непрозирним маглама обмана и заблуда. Како онда (1941), тако и сада (после 1987), али и у многим међувременима која су означена омиљеном опаском Броза и његових верних следбеника: „Историја почиње од нас“.

ПОЛИТИКАНСКИ ПАУНОВИ

Тренутак подсећања на једног изузетног пријатеља и заљубљеника у Југославију (онакву каква она заиста јесте, без затамњених места, о којима ће се побринуту професионално и људски нечасно преводилац овог дела г. Никола Кољевић) није случајан. Један недавни догађај га је просто наметнуо, иако у основи није нов, не бар по ономе што треба да значи и шта значи. На суворској висоравни Равна Гора откривен је споменик генералу Драгољубу Дражи Михаиловићу. После пола века учињен је покушај да се Србији врати део њене историје, што значи део њене душе, који су јој на безочан начин били отети од туђина и домаћих насилника. Да ли је 13. маја 1992. године добро изабран дан за овакав догађај због збивања на југословенским просторима, који се итекако тичу српског народа или је све то требало учинити неком другом приликом ствар је процена и најчешће политичких и других промишљања. Исто тако, питање на које можда и није мудро давати брзе одговоре је и да ли је споменик имао право да подигне СПО или неко позванији (наравно, не сме се заборавити да је СПО целу акцију спровео пред очима најшире јавности и да се нико није нашао чак и да се томе придружи, као и да је СПО у томе ипак био само непосредни извршилац воље великог дела свога народа). Најзад, нема ни места да се спори и око тога какви су садашњи четници, како неукусно чини потпредседник Демократске странке позивајући се на г. М. Коларевећа, „паметног Михаиловићевог човека који живи у Лондону.“ По њему су наводно сви садашњи четници „или фарса или комедија“ („Први герилац или први злочинац“, „Борба“, 14. маја 1992. стр. 8). Ништа

Ако се процењује да ли је или не требало подизати споменик човеку који је предано служио колико је могао и како је најбоље умео својој земљи, неопходно је да се политикантска произвољност режимских људи и установа замене тачно утврђеним подацима и ревидирају одлуке, које је донео нелегитимни суд људи, којима су идеологија и лични интерес били и остали једине вредности и једини циљеви

ново. С опаском овакве врсте може се сложити без икаквих ограда. У замућеним токовима свакодневице, у којима су поремећени сви системи вредности, сијасет је самозванца којима неукост и заплашеност народа омогућава да без стида обезвређују националне установе и творевине за краткотрајне политикантске циљеве. Није само четништво на удару самозванца. Изложено је обезвређивању још много тога. Шта заједничко постоји код Демократске странке коју су стварали и водили Љ. Давидовић и М. Грол и ове данашње. А онда још кудикамо горе: Српска радикална странка која се оглашава у јавности плакатама на којима је стављен знак једнакости између њеног вође, Николе Пашића и државног симбола негдање Србије, а да се при том није чуо ниједан глас осуде за овакву дрскост. У таквом и толиком замешатељству споменик генералу Михаиловићу нису дизали ни четници данашњих „врлина“, ни политикантски паунови, који се шепуре у неприпадајућем им, туђем перју, већ неки ипак други људи који такође нису беспорочни, али су својим досадашњим понашањем вишеструко показали да желе да буду доследни у остваривању идеја националне обнове. Каткад незграпно и поведеће се више за осећањима него за довољно сазрелим промишљањима они траже оно мало слободних простора у условима обновљене аутократије да укажу на забрањене истине због којих је било великих страдања и тешких жртава. Приговарања која им се упућују само им одмажу, а добро су дошла властодршцима. Ако је неко заиста добронамеран уздржаће се од оваквих мудровања, поготову што су она сасвим непримерена догађају од 13. маја 1992. године.

Остављајући по страни наведене недоумице и препуштајући да време као најнеприсраснији судија да одговор ко је и у чему у праву, ваља се позабавити неким другим

околностима које су приказане као део укупних размишљања у вези са откривањем споменика генералу Михаиловићу, а у суштини су опаке ујдурме оних који својим расуђивањима и целим менталним склопом припадају времену страдања за које се лаковерно сматрало да је коначно остало само немило присећање. Стварност је ипак другачија. Уз више ранијих доказа да се из поквареног јајета комунизма у Србији јавио заматак и одржао врсту уследили су и нови докази поводом постављања обележја на Равној Гори. Огласили су се СУБНОР, СК—ПЈ и појединци који олако и без стида понављају неистине како би од сопственог народа до краја сакрили своја злодела. За извесног пензионисаног генерала партијске војске, предводника обновљене сада добрим делом војничке партије, Д. Михаиловић је ратни злочинац (највећи, како једном приликом рече у разговору са председником СРС), издајник и све тако. Опет и за даму која се представља као секретар СУБНОР-а Србије, а наступа без имало дамске суптилности и одмерености, реч је о човеку који је „по свим правним и моралним оценама, како у земљи тако и у целом антифашистичком свету, ратни злочинац и сарадник фашистичког окупатора у Другом светском рату.“ („Први герилац или први злочинац“, „Борба“, 14. маја 1992. стр. 8—9). Даље је излишно наводити. Можда само додати: изричитост оваквих ставова својствена је полувеконим манирима бруталних победника у југословенском исечку последњег светског рата. И још нешто. Пошто се већ и сами позивају на морал, није на одмет подсетити их да је у складу са моралним постулатима да пруже пуне доказе за оно што тврде уместо произвољних, исполитизованих процена.

ЗАДАТА РЕЧ

Дража Михаиловић је за праведнике Брозовог кова и времена, које се на део југословенског простора враћа у све кобнијим облицима, издајник. Када тако кажу остају велики дужници свима којима се обраћају, зато што су, како сами за себе тврде, приврженици поштења, честитости. Шта значе речи „издаја“ и „издајник“? Наравно, не мора се очекивати да људи таквог образовања и знања какви су тужиоци и пресудитељи генералу Михаиловићу то и знају. Али онда би оно ред и да их не употребљавају, не бар тако неодговорно. Себе могу да лажу, другога не.

„Издаја је одступање, гажење онога што је било обавезно, што је утврђено речју чашћу, осећањима родољубља, пријатељства (подвукао В. А. В.)... најтежи злочин према држави који угрожава њен опстанак.“ (М. С. Лалевић: „Синоними и сродне речи српскохрватског језика“, Београд 1974. стр. 243). По-

лазећи од тог појмовног одређења „Издајник је онај што издаје, што је склон да у свакој подесној прилици изда и порекне, повери и ода што му је поверено, казано или дато на чување“. (Исто, стр. 242). Може се овај појам одредити и на други начин, примереније: „Издаја, поступак члана неке заједнице у циљу да се осујети остварење каквог тајног плана те исте заједнице, издаја се обично врши из најнижих побуда, па се с етичког гледишта осуђује као израз ниска карактера оног који је врши“ (подвукао В. А. В. — „Свезнање“, стр. 822).

Шта чини генерал Михаиловић почев од 13. маја 1941. године до краја рата? Пошто је претходно избегао заробљавање и остао веран својој војничкој заклетви, он је са малом групом присталица отпочео припреме за герилски рат. Професионални војник, великог ратничког искуства, познавао је добро и правила ратовања и војну стратегију. Објективно, ситуација је била изгубљена за демократије. Русија, налогодавац његових касније најљубљених противника налазила се у савезу са Трећим Рајхом. Није јој падало на памет да започиње сукоб са њим, што је у свему одређивало и понашање комуниста у другим земљама. Сам, далеко од савезника и без изгледа на помоћ, Михаиловић се прилагођава приликама. Врши припреме и очекује боље услове. Ослобођење земље мора да буде пропраћено са што мање жртава и улудог изгинућа. То налаже српски национални интерес, поготову што већ тада почиње незабележени злочин против човечности над Србима у тзв. НДХ. Искушења су велика, исправно вршење дужности веома сложен и незахвалан посао. А онда, после 22. јуна ствари се из основа мењају. Коминтерна позива у помоћ своје агентуре. У Хрватској и Словенији се позив не прихвата одмах. Српски комунисти су послушнији. Иначе припадају народу, ако му уопште припадају, који је давно проглашен за „хегемонистички“ и „гачићевски“. Зашто га онда не жртвовати, тим пре када се тако ставља у изглед и освајање власти. Немци одговарају без милости. Наредбом од 16. септембра 1941. године уведене су мере одмазде: за једног рањеног немачког војника на страни се изводи 50, а за једног погинулог 100 грађана окупираних области. На првом месту је наведена Србија, па она јужна Грчка и Крит. Цена је превелика. Михаиловић добро увиђа тежину последица. Броз се обично, похотан на власт, не осврће на величину жртвовања, јер страдају најчешће они које он мрзи, с којима је раније ратовао и осетио горчину пораза. Исто као Броз понашају се и његови следбеници из српских и других средина. Иако свестан колико понашање политичких супарника може да буде опасно и за њега и за народ, Михаиловић чини још један гест који заслужује пажњу и поштовање. Одбија план да Броз са сарадницима буде ликвидираан приликом састанка и разговора о сарадњи. Задата реч је била вреднија од свега осталог. Да би заштитио народ од немачких одмазда генерал Михаиловић смањује обим својих дејстава, иако диверзијама и на друге начине помаже савезничке напоре, нарочито у критичним тренуцима рата у Северној Африци. Победници ће му касније и то оспорити, али су чињенице неспорне.

У децембру месецу 1941. године казнена

експедиција Вермахта напада на Равну Гору. Жели се да се очисти жариште отпора. Исто тако Михаиловић је и уцењен од стране немачких власти са 100.000 рајхсмарака и то прво он па тек онда Броз. Плакат ће касније бити поцелан на два тела и фалсификован. Вероватно зарад истине и поштовања моралних начела (?!). Да ли и ове околности ипак нешто значе за оцену понашања генерала Михаиловића?

РАСТЕГЛИ МЕРИЛО

Генерал Михаиловић се два пута састао са немачким представницима (1941. и 1945. године). Догађаји су показали да оба пута није добио од Немаца оно што су марта 1943. године добили преговарачи НОП у Загребу. Вероватно да он то није ни тражио. Међутим, када се рачуна са непристрасношћу и поштењем, мора се тачно оценити свака појединост. Брозу је немачка помоћ из Загреба била вишеструко корисна. Добио је ненадокнадиву предност над непосредним противником у земљи, а онда су и Енглези и Американци учинили своје, да би га приволели да се заједно са Немцима, после капитулације Италије, не супротставља евентуалном савезничком искрцавању на Балкан, што је иначе претпо да ће учинити.

Где су онда злочин и издаја? На чијој су страни?

Занимљиве су и оптужбе о убијању Муслимана, поред избегавања сукоба са Немцима. Ту је и наводна намера да се Велика Србија етнички ишчисти. Злочин против човечности над Србима у НДХ који су вршили и Муслимани условио је српску освету (никако не исти злочин како ће се тврдити и како се тврди). То су учинили припадници јединица југословенске војске у отаџбини са угрожених подручја. Такви се поступци не могу приписати некој политици и политичким програмима, што би указивало на злочине равне усташким, како се упорно и супротно истини приказује. Чињеница је да је НОП систематски примао у своје редове припаднике војних формација НДХ који се „нису компромитовали“, што је веома растељиво мерило.

Тврди се такође да је главна тачка „Равногорског програма“ етнички чиста Велика Србија. А ево шта се каже у том документу. Циљеви су: обнављање југословенске државе у целини, са проширењима на територије у којима живе Срби, Хрвати и Словенци; уређење на федеративним основама; стварање јединствене федералне јединице српског народа, што важи и за Хрвате и Словенце; у свим јединицама давање народу могућности да задовољава посебне покрајинске економске, културне, социјалне и друге интересе и потребе кроз широку народну самоуправу („Југословенска демократска народна заједница — Одлуке Светосавског конгреса у слободним српским планинама“, стр. 29-30).

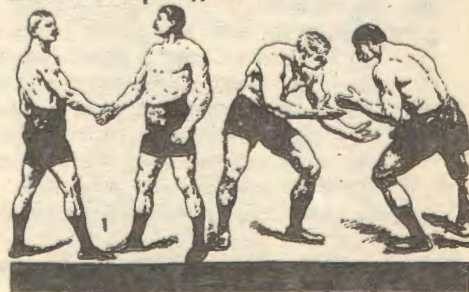
ЉУДИ ВАН ЗАКОНА

Најзад, оспоравање споменика Д. Михаиловићу полази од још једне поставке коју јавно исказује као начелан став пензионисани генерал и горљиви политичар ново-старог кова. Споменик није подигнут Квислингу у Нор-

вешкој, Петену у Француској и Хитлеру у Немачкој. Врхунац хипокризије. Генерал Михаиловић је као и генерал Недић сасвим посебан. Сарадња Квислинга и Петена са Немцима има друга својства и оставрена је под другачијим условима, без уцена и катастрофалних последица по њихове народе, какав је био случај са Србијом. А ако је реч о Хитлеру, онда се треба запитати да ли је требало нешто научити од Немаца када су Брозу контролисано дизани споменици? Друга попка правдовернима који блате противнике могла би да буде и то да Норвежани и Французи своје сараднике са Немцима нису убили онако мучки и нечовечно како је учинила власт праведника у југословенском тоталитарном систему са човеком чија права кривица ни до данас није ваљано утврђена.

У смутним временима Другог светског рата, која се сада вишеструко понављају, опет заслугама негдашњих „победника“, грешке су биле неминовне. Чинио их је и генерал Михаиловић, чија је слабост управо била то што је био војник а не и политичар. Међутим никако се не може рећи да су његове грешке издаја или злочин са произвољним квалификацијама које је 1946. године дао политички суд победника у коме се чуо искључиво глас два осведочена послушника, оба на жалост Србина, Милоша Минића и Михаила Ђорђевића. Зато, ако се процењује да ли је требало или не подизати споменик човеку који је предано служио колико је могао и како је најбоље умео својој земљи, неопходно је да се политикантска произвољност режимских људи и установа замене тачно утврђеним подацима на ревизији одлуке коју је донео нелегитимни суд људи, којима су идеологија и лични интерес били и остали једине вредности и једини циљеви.

Цицерон је својевремено записао: „Што се тиче оних неправди које се врше намерно да се неком нашкоди, оне често потичу из страха, када се онај ко другогле зло смера боји да ће њему, ако то не уради, нека штета бити нанета“. („Филозовски списи“, Нови Сад 1978. стр. 114). Тај страх је овога пута без основа. Тежња да се дође до истине не може за човека да буде зло. Зашто се онда од те тежње наопако бранити? Одговара има безброј а угрожени нека по навици изабери онај који им се највише свиди, не заборављајући да сав њихов јед не може да стане на пут правди. Уосталом, на другој страни, у рату који су распасмали на југословенском подручју они довољно откривају своје право лице. У том рату не ратују настављачи традиције Михаиловићевог покрета, како им се привиђа, већ њихови штићеници, људи с друге стране закона, који су узурпирали име које им, како је речено, никада није припадало, нити ће им припадати.

МЕЧКА ПУТУЈЕ

РАТ СЕ ПРЕМЕШТА У СРБИЈУ?

*Све више домаћих и иностраних
аналитичара верује да је остатак
Југославије потенцијално
поприште крвавих српско-српских
сукоба и будућа Латинска Америка
са серијом војних удара и
противудара ако се нешто хитно
не предузме*

Хасан ДЕЛИЋ

Срби у Србију, Срби из Србије?

Генерал Живота Панић и разводиик Војислав Шешељ: Ко ће уништити више Срба?

Ђорђе Вукоје

Пише: Милан ЂОРЂЕВИЋ

Црно нам је, црње тек долази!
То наслућују разумни, а знају оба-
вештени.
Све анализе и процене стања и
кретања у Савезној Републици Ју-
гославији — без обзира да ли их испишују ми-
нистарства и владе европских земаља, оба-
вештајне службе, институције за стратешке
студије или новински извештачи и коментато-
ри — пуне су драматичних упозорења и
„црвених лампица“ за neodложно одговарају-
ће дејство.

На часовнику наше судбине, прикључаном
на динамит, откуцавају последње секунде.

Недемократски створена ново-стара држава, промовисана 27. априла, у комемотивној атмосфери, лажним падом петокраке а стварним опстанком комуниста, доживљава се, из перспективе међународних центара моћи и најшире међународне јавности, као опасно „буре барута“ и потенцијално крваво поприште.

О новом рату је, дакле, реч.

Под Савезном Републиком Југославијом подразумева се, наравно, Србија, или, још тачније, недефинисан, нелегитиман и непризнат простор под влашћу, контролом и утицајем Слободана Милошевића и његових помагача.

О Црној Гори се — у духу циничне формулације да она не може да пружи ништа битно али да може итекако да смета — размишља и разговара тек успут.

Нестабилност Савезне Републике Југославије, у распону од идеолошких и политичких трвења, преко социјалних тензија, до оружаних сукоба, није пролазна појава.

У питању је, по мишљењу већине експерата, трајније стање.

Ратне страхоте, праћене свим врстама гериле, бандитизма и тероризма, увећане војним ударима и противударима, могле би, према многим релевантним и квалификованим мишљењима, да трају чак и двадесет година.

Сви битни предуслови да „бомба“ експлодира а да пожар букти застрашујуће дуго, сви битни „ресурси“ за исцрпљујуће зло, већ су на сцени у пуном замаху.

Најдрња варијанта катастрофичне визије крвавог плаца „од Хоргоша до Драгаша“ предвиђа велики број људских жртава и огромну материјалну штету у градским, индустријским и енергетским комплексима, а једина могућност да се све то избегне или бар битније ублажи наслуђује се у брзим акцијама најшире међународне заједнице, укључујући и војно ангажовање.

У случају Србије није тешко дати валидне прогнозе, јер онај ко жели да буде добар прогнозер треба да прогнозира најтрагичније ствари и гарантовано ће успети“, каже француски новинар Бертран Ноел, чије погледе дели целокупно француско јавно мњење. „Запањујуће је, међутим, колико се у самој Србији, и међу обичним људима, и међу интелектуалцима и политичарима, не схвата озбиљност ситуације.“

Оно што ми не схватамо, нећемо да схватимо или не умемо да схватимо, а што у знатној мери заклања режимска пропаганда сталним причама о међународној антисрпској завери, крајње озбиљно схватају овдашњи западни дипломатски представници.

Више готово да и нема дана да из десеткованих и кадровски чудно реструктурираних амбасада у Београду — које се не затварају искључиво због потребе за информацијама с лица места — у свет не оду алармантне поруке.

Почетком маја, немачки амбасадор је, гостујући у једној иностраној телевизијској емисији, приказаној и код нас посредством ТВ Политике, изнео неку врсту збирног става.

Он је тада, наимае, без икаквих ограда и „умивања“, мада важи за умереног и опрезног човека, злокобно прецизно али не и злу-

радо, изјавио да ће се рат у бившој Југославији завршити ратом у остатку бивше Југославије; и таквом изјавом најавио је, практично, заокружење овдашњег хаоса.

Биће то, рекао је, српско-српски рат.

МОЗАИК ЈАРКИХ БОЈА

У балканском котлу кад прокључа, ништа није једнодимензионално.

Преливање ратног безумља у Србију дуго је повезивано искључиво са сукобима на Косову, у Санџаку и евентуално у Војводини, али се последњих недеља верује да Косово, Санџак, па и Војводина могу да буду само „иницијалне каписле“ за знатно шире, дубље и дуготрајније страхоте.

У нашем поднебљу несрећа је увек мозаик јарких боја, сложен од безброј каменчића.

О изазивању крвопролића на Косову и у Санџаку говори се, чак, уз уважавање свих тамошњих реалних опасности и „аутохтоних“ ратничких игара, као о планском „паљењу Рајхстага“ даљинским упалачем из Толстојеве 33. и са Андрићевог венца, иза кога би уследило опште крвопролиће.

Проверена шема — злоупотреба међунационалних напетости и прикривање иза заштите националних интереса у име сасвим других прљавих циљева — и даље је на снази.

Име човека који опстаје на тој шеми и који ће, верује се, запалити „балкански Рајхстаг“, цео свет изговара с презиром и гнушањем, називајући га „балканским касалином“, а целокупна међународна политичка машинерија ужурбано тражи начине да тог „балканског касалина“ заустави док не буде касно.

О Слободану Милошевићу је, дабоме, реч.

И највећим скептицима данас је јасно, чак и ако су академици да је он отворио ратна жаришта и у Хрватској, и у Босни и Херцеговини, и да ће их отворити и у Србији, само да би задржао власт.

Три месеца мира, без ратне психозе и психозе ванредног стања, без гебелсовске ратне пропаганде, омогућила би српском народу и грађанима Србије суочавање са стварношћу на рационалан начин, и била би сасвим довољна да Слободан Милошевић заувек оде са сцене.

Он то добро зна.

Рат у Хрватској подстицан је да би се анулирао тежак ударац задобијен 9. марта 1991. године, када је Србија, плаћајући то батинама, сузавцем, гуменим и правим мецима и извођењем тенкова на улице, рекла своје „не“ национал-социјалистима и њиховом вођи.

Апокалипса Босне и Херцеговине је завеса за заклањање срамног пораза у Хрватској, за заташкавање остављања српског народа у крајинама на цедилу, за прикривање превара и за покривање непотребних гробова и инвалида.

Полигони за разарање и убијање су на имаку.

Плац „од Хоргоша до Драгаша“ тренутно је једини преостали плац.

Власт која је у безизлазној позицији, власт којој недостаје десет милијарди долара да не би дошло до тешких социјалних ломова и да је гладни не би отерали моткама и пајсерима, власт која треба да објасни низ промашаја,

власт коју чека неколико Нирнбершких процеса, нема другог излаза сем да још једном заигра на „проверену карту“ и да још једном гурне сопствени народ на клиницу.

Један од првих београдских графита, стар скоро четврт века, гласио је „И во на живот изгуби вољу кад га полако кољу“, а тек му данашње прилике дају пуни и прави смисао.

Баво без пакла је, уосталом, обична костимирана суклета.

У избијању рата у Србији, звао се он српско-српски рат, грађански рат или само рат, Слободан Милошевић ће, верује се, одиграти главну улогу, јер му је тај рат потребан, као што су му били потребни и сви досадашњи ратови, али ће се ратни пожар у Србији, неизбежно, како се претпоставља, претворити и у ратовање против Слободана Милошевића и његове страховладе.

То, просто, „мирише у ваздуху“, попут сваке олује.

Никада до сада, па и у време највећих деоба, Србија није била поларизирана као данас.

Стрпљење већине становништва је на имаку.

Најављени избори, заказани мучки, из заседе, испрограмирани тако да унапред елиминишу демократску опцију, ослоњени на „братску помоћ“ фашиста, дефинитивно разоткривају режим национал-социјалиста као силу која нема намеру да узмакне.

Судар обећавају и сами властодршци.

Речи представника владајуће странке Борисава Јовића „Ми смо власт освојили крвљу и само је у крви можемо изгубити“, уз тоталитаристичку претњу опозицији, достојну Пиночеа, „Уз нас су војска и полиција“, управо су претеће речи.

Две Србије, демократска и недемократска, разумна и неразумна, преговарачка и уцењивачка, домаћинска и кабадахиска, европска и сибирска, постројавају се једна наспрам друге...

Латинска Америка на Балкану

Испод свих досадашњих трагичних збивања на бившем југословенском простору, чији су исходи разрушени градови, гробови, инвалиди и неизлечива међунационална мржња, стоји, као Ђаволов печат, армијски потпис.

Политичари су ископали гроб Југославији, пре свих Слободан Милошевић, а генерали су је убили и сахранили.

И у даљем развоју догађаја, с много неизбежних земљотреса, с много предвидљивих и непредвидљивих конфликта, „војни фактор“ ће, можда и интензивније па и кобније него до сада, бити „фактор нестабилности“ и генератор свакојаких изненађења.

То је, за прилике какве су наше, незаобилазна законитост.

Пензионисање седамдесет генерала с кључних позиција, и то за само три месеца, отвара у армијским круговима питање попуне тих места, што значи и процес борбе за власт.

У пензију су, наимае, отишли они високи официри који, формацијски гледано, никако не спадају у рубрику „бројчаног смањивања кадра“, чиме се невешто правда цела операција.

Суревњивост и свађе у касарнама и штабовима око унапређења и положаја, увек у економски и политички нестабилним земљама, имају за последицу читаве серије војних удара и противудара, што се до сада више пута потврђивало у Латинској Америци, а што би ускоро, по низу уочљивих кретања, могло да се, као „пелцер зла“, прими и код нас.

Неко то, изгледа, и прижељује.

Тежак материјални положај оружаних снага, за чију је трансформацију потребно око две милијарде долара, које Србија нема нити ће скоро имати, а тиме и сасвим извесно сиво-маслинасто сиромаштво, биће само додатни елемент за вишеструке и вишезначне унутарармијске тензије, па и за разне обрачунае.

Политичка опредељења појединаца и група представљаће у свему томе, пресудан чинилац.

У овом тренутку, међу подофицирима и официрима од дна до врха пирамиде, а нарочито у врху и близу врха, према многим домаћим и иностраним проценама, постоје три супротстављене струје.

Прва и по чиновима најјача струја, којој се приписују највеће заслуге за последњу „генералску сечу“ и која се означава познатом одредницом за уротнике „младотурци“, припада „телом и душом“ Слободану Милошевићу и његовом режиму.

Ту струју предводи, кажу, **Вук Обрадовић**, за кога се тврди да већ пуне четири године ради за Милошевића, да је седео на месту шефа кабинета **Вељка Кадијевића** само зато да би Милошевић у сваком тренутку знао шта се догађа у Генералштабу, и да је за послове „кртице“ српских национал-социјалиста награђен ванредним унапређењима, али и довођењем брата **Павића Обрадовића** у Београд, на висок политички положај.

Породица **Обрадовић** је, наводно, тренутно, најмоћнија српска породица.

Несрећни српски народ добија, чује се „Стамболиће са Нишаву“ којих ће се тешко отарасити.

Приче су, наравно, једно, а чињенице друге.

У случају **Вука Обрадовића**, међутим, приче као да имају ослонац у видљивим чињеницама.

Другу струју, знатно бројнију, али лоцирану у нижи и средњи официрски кадар, уз нешто потпуковника и пуковника с генералским амбицијама и предиспозицијама, чине, условно, присталице демократске опозиције, или, прецизније, противници Милошевића и социјалиста.

У мутним временима, бити против некога обавезно значи бити за некога, и обрнуто.

Ова струја би, процењује се, могла да одигра важну улогу ако би пао Слободан Милошевић, јер би у том случају струја око **Вука Обрадовића**, верује се, извршила пуч и покушала да врати „вожда“, што би изазвало контрапуч.

Сукоб би се, у тој верзији, распламсао прво у војсци, цепајући је материјално и кадровски на два дела, потом и у полицији, и онда би захватио и цивилне слојеве.

У операцији спасавања национал-социјалиста, струји око **Вука Обрадовића** придружили би се Срби из српских крајина и тамош-

ње добро утрениране војсковође, што би практично значило да би на Србију још једном кренуле разне Шесте личке и Седме банијске, да у њој зауставе демократске процесе и да је дисциплинују.

Тако нешто је, дан уочи пензионисања, најавио и **Благоје Адић** у разговору с мајкама војника у Босни и Херцеговини, застрашујућом изјавом да ће „Једнога дана и овде у Србији доћи до сукоба“, (није рекао каквих и с ким), и да ће тада „Срби из Босне и Хрватске сигурно доћи да помогну“ (није рекао коме), чиме је више него јасно, узимајући у обзир информације с којима је располагао, пројектовао крваву српску будућност.

У расплету догађаја у овом правцу, **Радован Карвић** би, сигурно, с Кошутњака или с Авале, у свом чувеном стилу „доношења слободe“, разорио Београд до темеља, а помаго би му, најверованије, „искусни“ генерал **Момчило Перишић**, за кога се тврди да је на Мостар бацио више бомби него Хитлер на цео Балкан у прошлом рату.

Трећа армијска струја је скуп професионалаца разних профила и чинова, незаинтересованих за политику и политичке игре, и она је на жалост, најслабија.

Ни тренутно „прелазно стање“, међутим, није охрабрујуће.

О новом „првом човеку“ у армији, генералу **Животи Панићу**, страна средства информисања пишу као о „тврдом шовинисти“, и од њега не очекују ништа добро.

Пре месец дана, када се још нису ни наслућивале промене у армијском врху, мада су се, вероватно, темељно припремале, **Живота Панић** је на једном састанку на Новом Београду разговарао са резервним старешинама, и неки његови тамо изречени ставови, пренети посредством НТВ Студио Б, шокирали су јавност.

Корпулентни генерал је, наиме, по сведочењу учесника скупа, глорификовао „бољу половину“ Слободана Милошевића, „војводу“ **Војислава Шешеља**, говорећи о њему с видним дивљењем, и препоручујући га као меру ствари у расплету кризе.

Шта очекивати од таквог генерала?

УСПАВАНИ ДИЛЕТАНТИ

Каменчићи за српски мозаик јарких боја, за крвави мозаик који би могао да сведочи о најтежем историјском суноврату Србије, рачути су на више страна.

У току је њихово слагање.

Исцрпна пописивања и ваљана читања „ресурса“ и „енергената“ за српско-српски рат не изискују никакву велику и специјалну обавештеност или мудрост.

Фактори ризика су више него очигледни. Философија и логика Слободана Милошевића је типична за све осиоње властодршце, и почива на опредељењу „после мене потоп“, а таква философија и логика, кад се суочи са сопственим крајем, не преза ни од најбезумнијих потеза.

Трежњење људи, после неколико година опијања лажима, у Србији, је тренутно, најдоминантнији и најкумулативнији емотивни, морални, друштвени и политички процес.

Преварени су, по правилу, најнемилосрднији.

Избеглице су у очајном положају, нити имају где да остану, нити имају куда да се врате, и почињу полако да откривају ко их је ојадно.

Глад је, уз све то, пред вратима.

Разне приватне наоружане банде и паравојне формације с фашистичком идеологијом и криминалистичком праксом, навикнуте на убијања и пљачкања, чекају своју прилику.

О силаску национал-социјалиста с власти путем избора, дакле демократским и мирним путем, нема ни говора.

Идеолошке конфронтације, сведене до профилисаног фронта, уз историјска преиспитивања са шокантним последицама и уз стара и нова престројавања, кулминирају до најризицијних граница.

У војсци је, најблаже речено, конфузија.

Становништво је, психолошки, припремљено за ужасе.

Лешевци с изрешетаним телима, прекланим вратовима, ископаним очима, распућеним лобањама, просутим утробама, укоченим нагорелим рукама у ваздуху, већ дуго су редовна слика за „лаку ноћ“ и свакодневни призор.

У човеку је убијен страх.

Све то, као стварност и реалност не би издржале ни много стабилније средине.

Свет схвата, боље и драматичније него ми, да је Савезна Република Југославија, односно Србија, заиста опасно „буре барута“ и потенцијално поприште невиђених колективних несрећа.

У добро обавештеним бриселским круговима, где се најсвеобухватније, по више линија, прати наша криза, помиње се месец август као крајњи рок да се заустави трагедија несagleдивих размера.

Најважније одлуке у том правцу, према истим изворима, ваља очекивати у првој половини јуна.

Реч је очигледно, о војној опцији.

Она би, мисле поједини аналитичари, могла да уследи и раније.

Изненадно путовање француског министра **Ролана Диме** у Вашингтон, где је са америчким председником **Џорџом Бушом** и министром одбране **Диком Чејнијем** разговарао о својеврсном преименовању снага НАТО пакта у „продужену руку“ КЕБС-а за брзе интервенције, не слуги на добро.

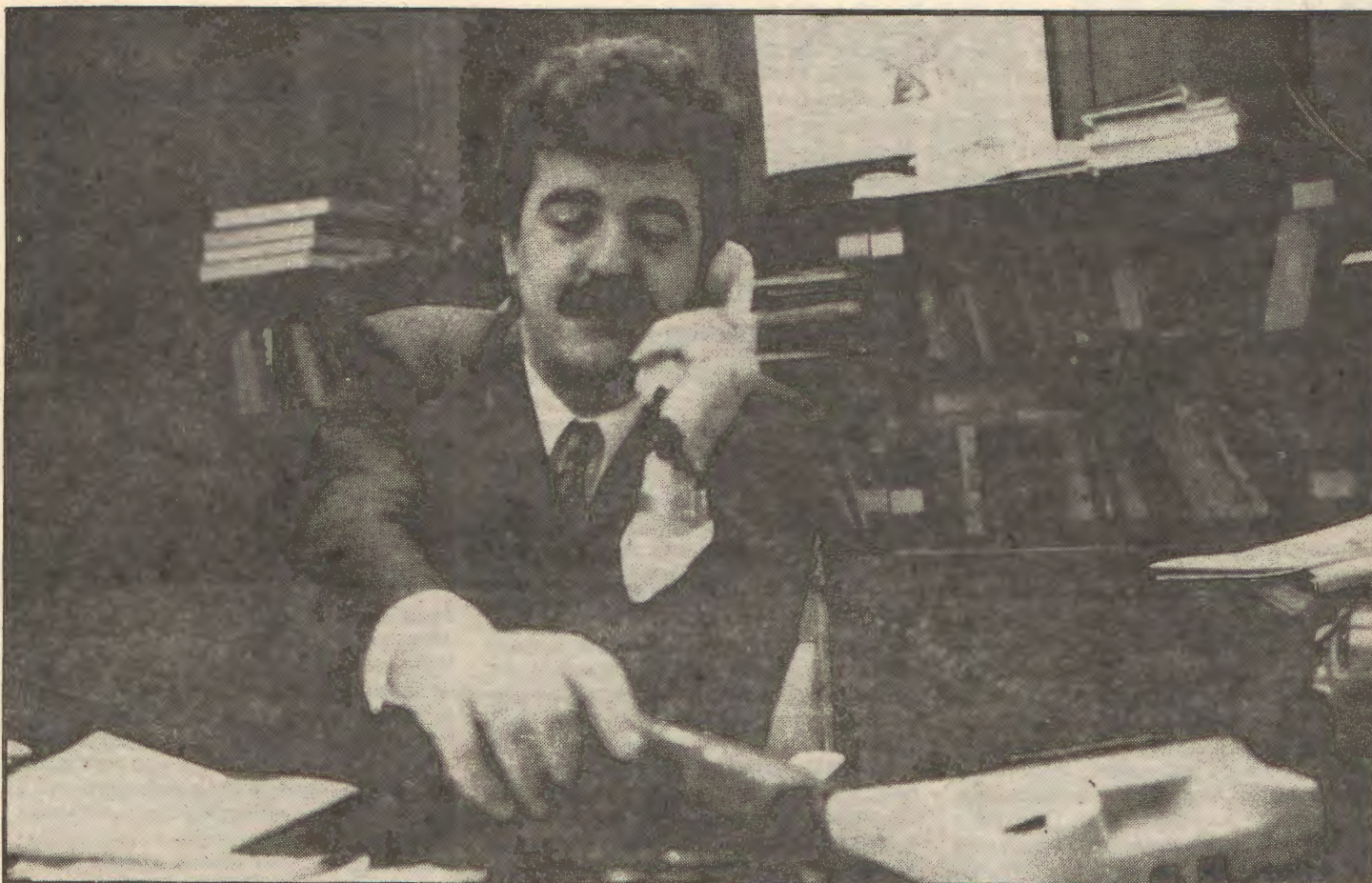
Проверене дилетанте у српској политици, због чијег је политичког дилетантизма Србија и дошла у инфериоран положај, теше и успављују учестале изјаве из разних међународних центара моћи да у решавању овдашње кризе неће бити примењена сила.

О војним интервенцијама се, у сваком случају, не прича унапред, и оне се, по правилу, најенергичније демантују управо када се најинтензивније припремају.

Рат је, дакле, сасвим близу.

Часовник српске судбине, прикопчан политиком Слободана Милошевића на динамит, откуцава последње секунде, а могао би да га заустави само онај ко га је на динамит прикопчао.

У том случају страдво би он и његови помагачи, у сваком другом случају страдаћемо сви.

Видан ВИЦАНОВИЋ

ХОЋЕ ЛИ РАТ ДОЋИ И У ЦРНУ ГОРУ?

ЦРНОЈ ГОРИ НЕМА МИРА ДОК ЈЕ МИЛА И МОМИРА

Пише: Небојша РЕЦИЋ

Сцена која се одвијала пред очима Момира Булатовића прије неколико дана, можда је најбољи одраз стања свијести црногорског грађанина у актуелној ратној ситуацији. Човјек у униформи, у моменту док је предсједник излазио из једног подгоричког ресторана, прислонио је себи пиштољ на сљепоочницу — и пуцао!

Пар дана раније, у тренутку док је подгорички корзо био прелуп шетача, из улаза једне зграде истрчао је човјек претворен у буктињу. Оставио је посљедње писмо и одабрао смрт — самоспаљивањем.

Стање очаја и ратне психозе са којим живе грађани Црне Горе, блиско је граници лудила. Република која већ мјесецима живи у привидном миру, уз тврдње њених челника да „није у рату“, дочекала је близу двије стотине лимених сандука своје младости од прошлог лjeta када су њени први резервисти отишли у правцу Славоније. Све то вријеме рат се шетао границама Црне Горе, а страх од ратног позива, али и унутрашњих сукоба,

Уколико у Црној Гори и не постоје они који желе рат, питање је да ли ова република може избјећи да јој се као бумеранг врати све оно што су њени грађани чинили другима

расте из дана у дан. Након преношења ратног пожара у БиХ, извјесност рата у овој републици постаје сваким даном све већа.

Више није ни важно да ли црногорски челници желе ратне сукобе у свом дворишту. Пацифизам и мирна опција, свакако су превладали њихове доскорашње ратне покличе и позиве у бој, али тек онда када је рат непријетно и њиховој републици. Но, ако се у Црној Гори и догоди наставак ратног сценарија, највећу кривицу за то сносиће управо челници црногорске власти. Не само због тога што су од првог дана врхунским патрио-

тизмом проглашавали варварство и рушаштво оних који су „ослобађали“ свеоне „окупиране“ крајеве од Дубровника до Фоче. Неће ни због тога што су све оне који су позивали на мир и одбијали ратне позиве проглашавали издајницима и унутрашњим непријатељима.

СЈЕВЕР БУРЕ БАРУТА

Одговорност црногорских челника за све што се десило и што ће се десити највећа је, између осталог, и зато што су ситуацију потпуно испустили из руку: били су слијепи на формирање бројних паравојних, терористичких формација, ниједи на ратнохушкачке поруке које су биле противане интересима Црне Горе. О наоружавању по страначкој припадности, коју је спроводила партија на власти, излишно је говорити. Зато данас као врхунско лицемјерство дјелују вербални покушаји људи из власти да утичу на оне који посједују оружје — да га врате. Па чак и док то говоре, они у низу црногорских градова и села и даље дијеле наоружање за борбу против,

Још увијек имагинарног непријатеља.

Мирис барута почео се осјећати у Црној Гори поготово од дана када се ратом у Босни родила пријетња да се може запалити и узаврели црногорски Санџак. Напетост између муслиманског и православног живља расте из дана у дан, а напоре да се спријечи избијање рата власт је почела улагати тек када је све попримило озбиљне размјере. Чланови републичког предсједништва растрчали су се ових дана по Бијелом Пољу, Пљевљима, Рожајама, објашњавају, моле, убјеђују... Наједном, ваљда тек када је страх да се то и њима може догодити постао реалан, они као да више не сматрају како је рат интерес „угроженог народа“, а војевање — мјера љубави према домовини. У међувремену, као да је све измакло њиховој контроли. Сада из врхова похвала чак и оним најомраженијим странкама, које су све до скоро оптуживане за издају и угрожавање црногорске стабилности, да су својим дјеловањем допринијеле очувању мира!

Ипак, можда је за све прекасно! Јер, ексцесних ситуација је све више а угрожавање живота грађана постало је свакодневица. Ситуација у највећем граду црногорског дијела Санџака — Бијелом Пољу, није ни мало ружичаста. Обје стране тврде да они први неће почети, а за то вријеме, вођени страхом и једни и други се интензивно наоружавају. Варница која се десила прије неколико дана, лако је могла потпалити ватру. Резервиста Вукоман Симоновић уперео је аутомат у кућу свог комшије, угледног Муслимана Туфика Међедовића и испалио рафал. Жртва срећом није било, а ситуацију која је потом наступила, разријешо је Међедовић када је на таласима локалног радија изјавио да опрашта свом комшији и да све то нема политичку и националну позадину! Многи сада кажу — не смијемо ни да помислимо шта би било да се десило обрнуто, тј. да је пуцао Међедовић?!

Ипак, стање у овом граду се не смирује. Теза да ако рат у Црној Гори почне — то ће се десити у Бијелом Пољу, потврђује се сваки новим даном, сваком новом испалењем експлозијом и рафалом на националној основи. А Момир Булатовић у овом граду прије неколико дана изјављује како политичко-без-

бједоносна ситуација није драматична, него ексцесна. Но, судећи по традицији заједничког живота, многи се надају да ће разум доћи у први план. Али, није ли таквих нада било превише и у БиХ?

У оним црногорским општинама које су преовлађујуће муслиманске — Плаву и Рожају рецимо, ситуација је све напетија, али је ипак много мирније. Пуцање је свакодневна појава, али не прелази оквире шенлучења, као „опомена“ онима који се нису одазвали војном позиву и дочепали се оружја. Муслимани црногорског сјевера, који су у предреферендумским активностима били чврсто одређени за суверену Црну Гору, након стварања „Југославије“ све се више окрећу Санџаку. Страх код тог народа већи је са сваком новом акцијом терористичких група, којима је простор за дјеловање широм отворен. „Не бојимо се напада редовних јединица армије, ни полицијских снага, већ неконтролисаних терористичких група“ — каже Харун Хаџић, лидер рожајских Муслимана. Истог је мишљења и Ферид Шаркиновић, један од челника Муслимана у Плаву: „Сценарио који је спроведен у Босни, лако се може поновити овдје. Појавиће се угрожени Срби, доћи ће силна војска и резервисти да их заштите. То што ће међу њима бити Аркан и Шешел нема везе. То је једно исто — исте су им пјесме, исти симболи, једино им се циљеви донекле разликују — док у Босни освајају територије, овдје ће докрајчити оно што су започели — убрзати иселавање Муслимана и тако створити нов простор.“

Све до скоро важило је правило да Црна Гора може бити поносна на етничке групације у својим оквирима. Њихова лојалност ишла је чак дотле да су Муслимани и Албанци по мишљењу демократске јавности, чак боље увиђали интересе Црне Горе од њеног већинског народа! Неријетко, одазивали су се позивима и чак ишли у Босну да се боре против сопственог народа. Међутим, колико је ригидност власти ишла у правцу рушења ове традиције, говори и то што је дискриминација према њима била чита — како у тренуцима конституисања власти, тако и у медијима, наступима челника ДПС-а или у третману на радном мјесту. Чак и сада, када су односи знатно нарушени, власт и даље од Муслимана и Албанаца тражи да својим саопштењима позивају на мир, заједнички живот и јединство, док истовремено позива грађане да се одазову ратном позиву за мобилизацију и пољу у бој у Босну, у којој готово сваки црногорски Муслиман има рођачке и бројне друге везе.

Након свега, све је остало једино на доброј вољи двије стране, на њиховом стрпљењу и попустљивости, док власт нијемо посматра све што се око ње догађа.

РАТ СЕ ВРАЋА КУЋИ

Није црногорски сјевер једини простор ове републике у коме су ексцеси на националној и политичкој основи свакодневица. Тога је све више и у њеном средишту, главном граду Подгорици, у којој се све више чује и прича о пријетњама и акцијама упућених онима који нису по вољи власти и њених сљедбеника.

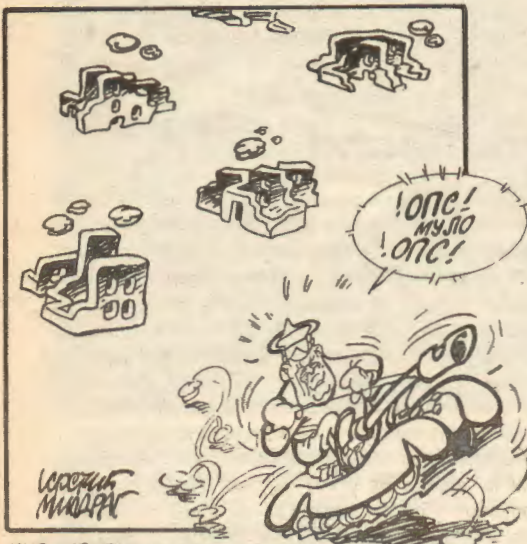
Тако је ових дана експлодирала бомба испред стана уредника (сада већ бившег) УУ-ТЕЛ-а за Црну Гору, Велибора Човића. Ради се о континуитету бомбашких акција, започетих бацањем запалјиве направе у стан бившег главног уредника радија Црне Горе Данила Бурзана, затим бомбе бачене на подгоричку цамију, редакцију листа „Монитор“ итд. Треба ли напомињати да ни један од починилаца до данас није откривен. У Подгорици је шенлучење постало редовна појава. Један од актера ових је дана прошетао подгоричком главном улицом и холлом хотела „Црна Гора“, успут испуљујући рафале и нишанећи у пролазнике. У Бару су напослетку познати починиоци силних подметања бомби и експлозива којима су разаране радње Албанаца и политичких неистомишљеника у овом граду. Но, након саслушања, они су пуштени кући и све је опет по старом.

За то вријеме, јавна је тајна да се у подгоричком насељу Конић ових дана обучавају терористи за акције које, вјероватно, тек предстоје. Не знамо да ли се ради о „Белим орловима“, али се зна да су младићи који себе називају овим именом већ покушали „запалити“ Цетиње, познато као језгро процрногорски настројене омладине. На њихове провокације није „узвраћено“ само захваљујући присебности лидера Либералног савеза Црне Горе.

Да све ове групе нису под контролом црногорске власти, знано је још када је након Булатовићевог „потписа“ у Хагу расписана потјерница чак и за предсједником предсједништва! Црногорски челници постали су таоци својих наоружаних грађана, који под армијским обиљежјима могу чинити шта хоће, а да за то немају одговорност по законима државе у којој се налазе. Ти људи веома добро знају у каквим је релацијама црногорска власт са оном армијском и шта би изазвао Булатовићев покушај да разоружа милитантне грађане.

У таквим условима у Црној Гори су расписани избори за савезне органе власти, а челници никако не могу да се начуде зашто опозиционе странке не желе да изађу на њих. Журба да се конституише нова држава и захтјеви великог шефа свакако су важнији од увиђања ситуације да се Црна Гора налази у стању хаоса и предратног лудила.

За то вријеме живот на црногорским улицама има привид нормалног, док борбени авиони свакодневно пролијећу изнад њихових глава у правцу Мостара. Затварање очију пред реалношћу и покушај да се створи привид нормалног живота, постали су начин живота грађана ове републике. Дотле су страх и паника све присутнији, а рат све ближи грађанима Црне Горе. Однос према њему више свакако није политичко, него морално питање. Уколико у Црној Гори заиста има оних којима је стало да ратни пожар захвати ову републику, онда је тешко повјеровати да ће за „равноправни дио“ заједничке државе овога пута бити спаса. Но, ако то овдашњи политичари и грађани и не желе, све чешће се чује шапат да све оно што се догађа не може проћи, а да се Црној Гори као бумеранг не врати дио онога што је учинила другима. Неко је лијепо рекао: рат се враћа кући. Да ли?

Куд народна војска прође...
(Ту трава не расте)

КЛАРА И ИЗРАЕЛ

Према проценама израелских кругова блиских тамошњој влади, Србија је једна од ретких средина у којој нема нити је било антисемитизма, чак ни у појавним облицима, али би се таква ситуација могла да промени.

Главни разлог за промене види се у деловању **Кларе Мандић**, за коју се каже да је „ватрени агитатор српског тоталитаризма“ и да све више иритира српске демократске кругове.

Помињу се, наравно, и нека друга имена. Добро обавештени Израелци откривају наводно пријатељство **Кларе Мандић** и **Војислава Шешеља**, који је у Израелу „сигниран“ као фашиста, али и њене везе са једним агентом комунистичке тајне полиције.

Утицајни Израелци сматрају да би израелска влада, због стратешких интереса да подржава демократске снаге у Србији, а не пресвучене комунисте и фашисте, морала јавно да стави до знања да **Клара Мандић** и Друштво српско-јеврејског пријатељства не заступају званичне израелске ставове.

Сличне препоруке стижу у Тел Авив и из Београда, Будимпеште, Париза, Вашингтона, Њујорка и других значајних међународних центара.

ВИШЕ ОД ВИЦА

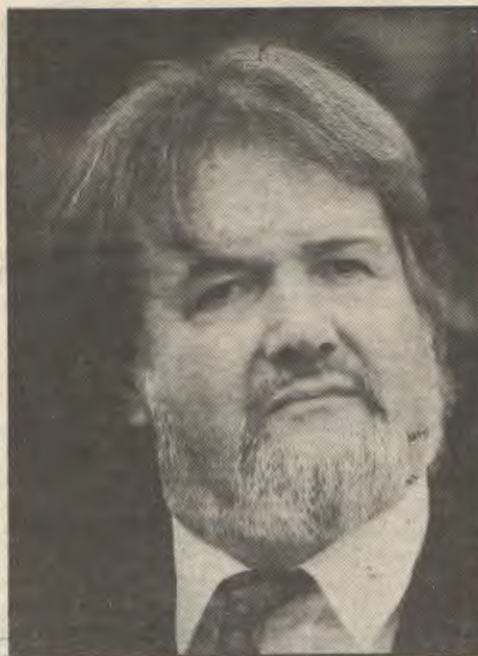

Сви стратешки пројекти који стижу из полиције“, грми **Слободан Милошевић**, „не вреде ни пет пара!“

„Трудимо се шефе“, снебива се **Зоран Соколовић**, „али смо остали без најбољих људи.“

„Где су?“ пита **Милошевић**.

„Послали смо их на рад у **Крунски савет**“, одговара **Соколовић**. „Тамо одлично раде за нашу ствар“.

СЕЧА КУНДАКОВИХ ЉУДИ

Председник српске Владе **Радоман Божовић** је, као што је већ познато, човек **Зорана Тодоровића Кундака**, који га је, као притајеног аутономаша открио у Суботици, придобио за идеје „јогурт-револуције“ и потом лансирао у звездане политичке врхове.

Када је **Божовићу** поверен мандат за састављање српске Владе, он је, у знак захвалности „политичком оцу“ предложио за потпредседника помало заборављеног и скрајнутог **Кундака**, али је **Слободан Милошевић**, уз асистенцију **Радоша Смиљковића**, проценио да би то кадровско решење изазвало бујице незадовољстава у јавности.

Улога Зорана Тодоровића Кундака свела се на предлагање **Небојше Маљковића** и **Миодрага Ђукића** за **Божовићев** кабинет.

Већ после месец дана **Радоман Божовић** је схватио да су и **Маљковић**, и **Ђукић** велики промашаји и да мора што пре да их се отараси.

Упорни **Кундак** је кочио ствар колико је могао, али је, очигледно, морао да попусти. Министар културе **Миодраг Ђукић** добио је „ногу“, уз буквално исту аргументацију опозиције од пре месец дана, против које је тада „гракнула“ комплетна црвено-црна скупштинска машинерија.

Ко је следећи у **Божовићевим** чисткама?
Наравно, **Небојша Маљковић**, кога такође чека судбина „отписаних“ или, како би рекао **Мирслав Шолевић**, „кондома“ за бацање.

ЈЕДАН ЛИТАР— ЈЕДАН ГЛАС?

Одлазак **Душана Митевића** са места генералног директора некадашњег РТБ-а и његово ново наименовање на место директора Робних резерви, до скора је изазивао смех и низ не баш слатких примедби. То је доказ о нашој наивности, јер нисмо били у стању да на време схватимо како је „човек за сва времена“ на сваком месту кључни адут владајуће странке.

Да је тако открива се ових дана, случајно, баш пред изборе. **Митевић** овај пут није био у стању да излети са добро нивелисаним програмом, али је зато излетео са нечим далеко примеренијим и прихватљивијим, бар што се овог тренутка тиче. Погађате, у питању су уље и шећер, највећа слабост савременог доба. Важно је напоменути да није у питању један литар и један килограм (**Митевић** је одувек био познат као човек широке руке), већ **10 литара уља** и **15 килограма шећера по глави подобних радника РТС-а**. Како пронаћи подобне, велика је дилема на прагу још већих избора. Одговор је једноставнији него што изгледа и гласи; сребрне синдикалне картице. Једна велика дилема је коначно решена на РТС-у, а то је: шта је био разлог да се наштампају и поделе тако скупе и бесмислене картице које ће регуларни одвојити од едомородачких синдиката?

БЛАГОВРЕМЕНА УПОЗОРЕЊА

НАДНИЦА
ЗА СТРАХ

Став да је Слободан Милошевић главни кривац за распад Југославије, ратне страхоте и нестабилност у региону, прихваћен је у најширој међународној јавности почетком 1991. године, у предвечерје апокалипсе.

У лондонском „Обсерверу“ је, тада, написано да је председник Србије „прави Мусолини с периком“ и да је освојио власт „захваљујући кочперном и крештавом шовинизму“, а „Гардијен“ је тврдио да „излази на видело да је Милошевић истински сепаратиста“, оптужујући га директно за сва зла која ће убрзо уследити.

Те и такве оцене, међутим, нису биле нове, и представљале су континуитет у „певању и мишљењу“ о српском председнику.

Визионарске процене које Слободан Милошевић и шта доноси на српску, југословенску и европску позорницу, страни новинари исписали су и објавили, широм света, још пре пет година.

Тако је 30. септембра 1987. у коментару Радио Париза о тек завршеној Осмој седници речено:

„На основу садашњих збивања у Београду јасно се може видети да ће шовинизам бити карта на коју ће играти конзервативна власт у покушају да се одупре реформама“.

Неколико дана касније „Франкфуртер Алгемајне Цајтунг“ објавио је и следеће:

„Дебата у српском Централном комитету није била потпуно лишена дубљих значења. Радило се о отвореној борби за моћ, а њен резултат је такав да даје разлога за забринутост, не само у Југославији, већ и у иностранству. У републици Србији, најважнијој и политички најјачој југословенској републици, победом фракције Слободана Милошевића победило је оно политичко усмерење које, заснивајући се на ирационалном шовинизму коме нису постављене никакве кочице, отворено заговара примену силе и против других народа и против неистомисљеника“.

Упозорење да долазак на власт Слободана Милошевића треба да забрине и иностранство, а не само Југославију, и да ће уследити примена силе против других, делује, заиста, с обзиром да је стара пет година, готово невероватно!

У то време Милошевић је дао познату а данас готово заборављену изјаву „Деловаћемо против антисоцијалистичких снага чак и ако нас називају стаљинистима“, и та изјава је шокирала целокупну светску демократску јавност.

Називајући га шампионом шовинизма, „Санди Тајмс“ примећује да „он не само да не хаје што га људи сматрају стаљинистом већ и настоји да поступа по тој предобици“. Исти лист, још тада, најављује да ће се политичар с таквим погледима одржавати на власти искључиво сталним тензијама и чисткама.

Одмерени „Тајмс“ је Милошевића и његове људе назвао „јастребовима у надирању“ и заговорницима „чврсте“ руке“, уз прогнозу да ће се национално питање и разбуктавање националних страсти искористити за учвршћивање Милошевићеве личне власти, а не за поправљање положаја српског народа.

У далекој Боливији, тамошњи угледни „Мундо“, октобра 1987. године, пишући о Слободану Милошевићу и његовим политичким погледима износи невероватан закључак: „Југославију чека бејрутизација!“ На тај закључак „Мундо“ нико тада, на жалост, није обраћао пажњу.

Иностранци новинари су, све у свему, осећали зло чим се појавило, и благовремено су упозоравали...

Пре месец дана „Њујорк Тајмс“ је, оценом да је Слободан Милошевић „балкански касарпин“ и да га треба зауставити практично само заокружио једну давно започету причу.

Мисија међународног Црвеног крста из Женева, која има пуне руке посла, за послите и наше људе. Ових дана обављају се разговори са већом групом (углавном Београђана) који су се јавили на конкурс. Тражи се познавање енглеског језика, снажљивост у брзом превођењу са једног језика на други, поседовање возачке дозволе...

Међутим, када је саопштено да се плата од око 200.000 динара зарађује одласком на ратом захваћена подручја БиХ, пола кандидата је напустило сваки контакт.

Као главни разлог зашто траже домаће становништво за посао у својој мисији, представник из Женева одговорио је: „Наши људи на ратном подручју праве нагле покрете чим чују пуцњаву. У том погледу ви Срби сте много смиреннији“.

Месец из Црвеног Крста мало се преварио. Па Београђани су били забарикадирани овогодишњег 9. марта само на помен да би „непријатељ“ могао да запуца, а како не би били сада када је непријатељ заистински?!

ИНФОРМИСАЊЕ

Вашингтон пост“ осврће се на пропаганду Милошевићевог режима, која свуда око себе види заверенике и непријатеље:

„Српска средства масовног информисања, која су под контролом држава и чии руководиоци директно полажу рачуна Милошевићу, режим је употребио да прикаже босанске Србе као недужне жртве ничим изазваних муслиманских и хрватских напада. Међутим, такво тумачење се не уклапа у извештаје о великим разарањима која су српске снаге извршиле у градовима и насељима у Босни, где махом живе Муслимани и где у новијој историји није било никаквог насиља, нити дискриминације против Срба“...

Готово ништа од оваквих информација не успе да се пробије до београдских средстава информисања и допре до Срба у Србији. Уместо тога, информације су овде зачињене крвавим али слабо документованим извештајима о зверствима извршеним над Србима и о међународној антисрпској уроти. Протеклих недеља преношене су информације о томе како хрватски оружници у Босни узимају крв српским цивилима пре него што ће их убити, о томе како је главна муслиманска политичка странка у Босни ликвидирала петорицу својих припадника зато што су у Шамцу открили заверу о геноциду над Србима и о томе како Либија обучава Муслимане за борбу против Срба. Ни једна од тих информација није документована...“

Е, вала, и тај „Вашингтон пост“ претерује! Каква документација, какви бакрачи! Зар није довољна часна партијска реч Бјелотића или Бијелића?!

ЗБРИНУТИ ИНВАЛИДИ

Пред Скупштином Србије протекле недеље демонстрирали су инвалиди рата који још увек траје. Том приликом поменули су податак да им држава Србија на име инвалиднине исплаћује 12.208 динара. Они који су изгубили руку или ногу добијају ортопедски додаток и укупно примају 15.024 динара.

Последња плата њихових команданата из ЈНА чији је први део исплаћен уочи 1. маја кретала се између 70, и 150.000 динара. Узели смо прецизне податке: мајска плата потпуковника износи 76.000 динара, 43.000 имају доктори наука, инжењери и нека грађанска лица. Око 15.000 динара примале су чистачице.

Породици из које је неко погинуо у рату, према Закону припада породична инвалиднина од 5.939 динара. Ова сума увећава се за педесет одсто за сваког од чланова домаћинства.

Истовремено, 8. маја, цивилима и официрима ЈНА исплаћена је једнократна помоћ од доктора наука до чистачице. Та помоћ износила је 15.000 динара. Од водника до генерала та „тренутна помоћ“ износила је 27.000 динара.

У ЈНА у међувремену припремају нову повишицу плата. Тај проценат износити званично 59 одсто, а незванично и преко седамдесет одсто.

Ових дана у Београду се појавио и овакав графит: „Јесен је, а ја висим на Теразијама“.

И ОПЕТ МИТЕВИЋ

Главну кривицу због чега су магацини Црвеног крста Србије остали празни, без основних животних намирница које су сада потребније него икад, из ове хуманитарне организације пребацију директору Дирекције за робне резерве Душану Митевићу.

Како сазнајемо Црвени крст је тражио на време да купи животне намирнице, брашно, шећер, уље, и притом је из дирекције стигао потврдан одговор. Време је пролазило. Цене су расле. А. Митке тврдио свој пазар, не испоручујући тражене намирнице Црвеном крсту.

Уместо тражених 200 тона, Црвени крст је добио сто пет тона брашна. Ових дана из „куће“ којом управља Митевић, на захтев за новом испоруком шећера, уља и брашна, Црвеном крсту је стигао одговор: „Распитајте се директно код произвођача“.

„Није проблем у томе што нас сада Митевић упућује на произвођача. Проблем је у том што то ради када брашно сада кошта 170 динара, а да смо се на време јавили, могли смо да га купимо по цени од 52 динара“, кажу у Црвеном крсту.

А САД БАТИНЕ, ГАРСОН!

Угомили изгубљених ратова, које је Србија убрзаним методом водила, право је освежење да смо један успели да добијемо. Додуше, не ради се баш о рату, али и једна добијена битка представља прави мелем за нашу унижену сујету, нарочито уколико се зна да смо је добили против, нећете веровати, никог другог до самих снага УНПРОФОР-а!

Рат се водио, не баш на ратишту, већ на трамвајској окретници код „Бека“, а Србе нису заступали елитни војници попут Арканових, већ обични возачи трамваја. Можда је то био разлог да први пут победимо.

Све је почело несретним, ненајављеним и противпрописним скретањем возила УНПРОФОР-а, што је проузроковало да се исто нађе на удару првог од дугог низа трамваја. Плаве капице су излетеле из поприлично згужваног возила и сасуле паљбу на трамвајцију. Наравно, на француском језику. Возач је одговорио у сличном тону. Наравно, на српском језику. Случајни путник — намерник је на тренутак прекинуо своју путању и застало да својим савршеним француским језиком помогне сукобљеним странама. Покушао је да објасни расрђеним гостима да су криви и да у Србији, мада то неком чудно звучи, постоје извесни прописи, бар саобраћајни. УНПРОФОРЦИ нису имали разумевање за такво објашњење, јер су сматрала да је њихова жртва у односу на Србију већ толика, да би њени грађани могли да покажу и више поштовања. Рецимо, да зауставе саобраћај када виде да они долазе, а по могућству и да их засипају цвећем. Путник намерник је покушао да ублажи ситуацију, али његов француски више није бис у игри. Колона трамваја је постала знатно дужа, а њихови возачи су наједном схватили да не стоје баш лоше са француским језиком.

Са дубоким разумевањем порука наших страних заштитника, дограбили су мотке, штангле и друга савремена оружја. Храбро су га укрстили са последњим криком технике произведеним под патронатом ОУН. После неколико минута, снаге УНПРОФОР-а су научиле бар једно: Србима се могу дирати Крајине, али не и трамваји.

СЕЉЕЊЕ

Евакуација је почела. Плаве беретке (њих око 350) селе се из Сарајева. После свега што је преживео блокиран у згради, индијски генерал Намбијар одлучио је да му Београд буде место главног штаба. Како незванично сазнајемо, само мањи део штаба биће смештен у Загребу.

У згради некадашњег СИБ-а III ври као у кошници. Цео пети спрат је нагло испражњен за потребе УНПРОФОР-а. Све делује помало хаотично. Један наш функционер у Државном комитету за сарадњу са Уједињењем нација који је желео да остане анониман каже:

„Тешко је размрдати некога ко није навикао да ишта озбиљно ради, па макар био и у савезној администрацији. Сада кукају како им није нимало лако. Људи из Уједињених нација су врло педантни, траже ред, али ми још увек нисмо у стању да досегнемо ниво који они од нас траже. Право да вам кажем, бојим се целог овог пресељења штаба овде у Београд, не због њихове безбедности, већ због наше административне научености на нерад“, каже наш саговорник.

Незванично се у Београду чуло да је у Сарајеву било и људских жртава међу припадницима „плавих шлемова“, али док се комплетан штаб УНПРОФОР-а не извуче из Сарајева, та вест неће бити званично објављена.

Уколико се испостави да су у Сарајеву стварно гинули, селидба штаба УНПРОФОР у Београд може да буде први корак ка повлачењу војске УН не само из БиХ већ и из бивше Југославије.

Да ли је ово почетак краја акције УНПРОФОР?

РУСИ УНПРОФОРЦИ

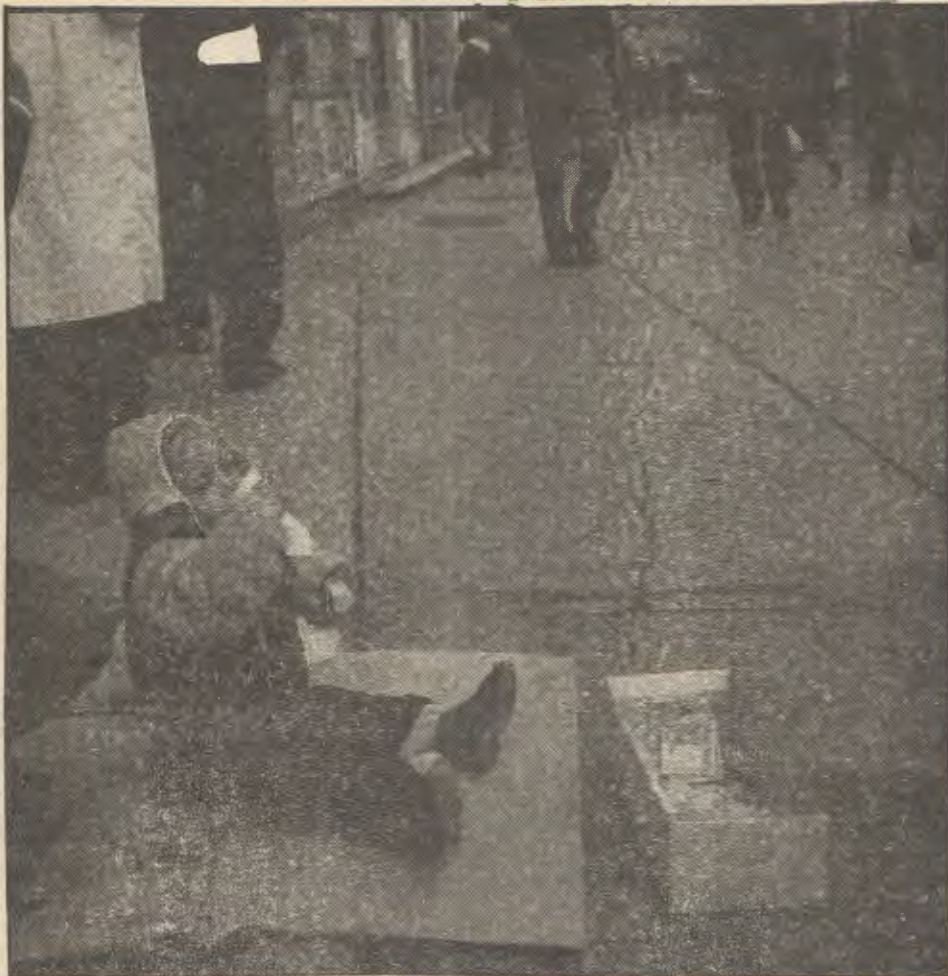
Један вод Руса при снагама УНПРОФОР-а стациониран је у Подграђу (Западна Славонија). То је редовна војска којој је остало још 6 месеци до одслужења војног рока, према законима своје земље. Наоружани калашњиковима, а корисне муницију употребљавану у Авганистану, калибра 5,45 (5,56) милиметара. Ова малокалибарска муниција је, због разорног дејства, иначе забрањена.

Руси су млади (18-20 година) а добијају једну кутију цигарета домаће производње на два дана.

Муниције има довољно.

ОБАВЕШТЕЊЕ

УИгалу, код одмаралишта ратних војних инвалида, у улици Луке Вукаловића, на листу хамера окаченом на врата кафића пише: „Кафана затворена — ратујемо!“.

Против откривања споменика Дражи Михаиловићу на Равној гори изјаснили су се Српски четнички покрет и СУБНОР Србије. Ко би то очекивао од СУБНОР-а?

Бранко Костић, потпредседник Председништва Југославије није путовао на разговор са Алијом Изетбеговићем у Сарајево, због бојазни да би могао бити киднапован.

Да се отмица којим случајем догодила киднаперима би требало дати велику своту новца...

...само да га не пуштају!

Ако је истина да је Србија 1918. анектирала Црну Гору, сада су нам Црногорци вратили.

Са каматом.

Музичар Рамбо Амадеус каже да је са појавом Слободана Милошевића умро рокенрол.

Камо среће да је умро само рокенрол!

Срби су у силовитој офанзиви приморали на повлачење чак и западне амбасадоре.

Мухамед Чеиџић, потпредседник владе БиХ, мало-мало, па из Турске наврати у Сарајево.

У ЈНА постоје вицеадмирал и вицегенерал

Вицегенерали грађанима служе за смиш-

љање вицева.

Емир Кустурица, наш прослављени режисер поручује из Париза:

„Умрећу као Југословен!“

Да ли је то Куста решио да обиђе Сарајево?

Лист „Биг“ донео је пре извесног времена оптимистички текст о учешћу наших грађе-

винских фирми у пословима на Блиском истоку, под насловом: „Србија обнавља Бејрут“. На жалост, обнавља га у Сарајево.

Посматрачи ЕЗ напустили су Сарајево. Они у том граду више немају шта да посматрају. Све је срушено.

Михаило Марковић, потпредседник СПС каже да је његова партија увек била за дијалог са другим странкама.

Биле су и друге странке, али ништа се није чуло од брујања тенкова.

Избори у Србији су били тајни. Ни данас не знамо њихове резултате.

Они су на власт дошли демократским путем. Избори који су одржани после неколико деценија су то само потврдили.

— У чему је разлика између СПС и СРС?
— У једном слову!

Инфлација од 78% за месец безочно се укључила у кампању против српског руководства.

На Осмој седници српски комунисти су раскрстили са старим диктаторима, корупционашима и неспособнима.

Заменили су их потпуно нови људи.

„Вечерње новости“ су у тексту о четвртком кругу компензација дугова донеле овакав наслов: „Пребијена петина“.

Нема нам спаса док све не пребијемо!

У свету постоје организације „Лекара без граница“, „Апотекара без граница“, „Архитеката без граница“...

Код нас постоје само будале без граница.

ЕМБАХАДЕ

ПРЕДСЕДНИК У БУНКЕРУ

Сигурно је да је Бугарска у политичком смислу важна земља и за Србију, и за Хрватску, па је природно да Београд и Загреб, с посебном пажњом бирају будуће амбасадоре у Софији, које чека огроман и сложен посао.

Тако би бар требало да буде.

Међутим...

Док се Београд, како се чује, одлучио за **Радоса Смиљковића**, чије квалитете свеобухватно објашњава надимак „**Гига-Моравца**“, Загреб је одабрао **Жељка Олујића**, који говори неколико светских језика, игра тенис на нивоу осредњег професионалца, и као адвокат, који је бранио многе југословенске дисиденте, има солидан међународни углед.

Није тешко погодити на чијој ће страни бити Софија у оваквој конкуренцији.

Према неким још непотврђеним вестима, **Слободан Милошевић** више не станује у вили на Дедињу, коју је стекао захваљујући продуженом дејству Хитлеровог закона против Јевреја.

Из безбедносних разлога, он сада, кажу, живи у једном од више бункера који се налазе испод Београда и који су, заправо, с низом пратећих објеката, као што су радни кабинети, болница и остало, својеврсни подземни град.

И **Садам Хусеин** је уочи „Пустинске олује“ напустио резиденцију и спустио се под земљу.

СКУПА БАЊА

РУШЕЊЕ ЈЕЉЦИНА СА КИПРА

Последњих месеци у **Москву** је, илегалним путем, убачено око осам милиона долара, намењених за дестабилизацију **Бориса Јељцина** и за његово евентуално рушење, па и физичко ликвидирање.

Потенцијални атентатор на председника Русије биће награђен са пет милиона „зелембаћа“, што је и јавно обећано.

Новац се троши и на учвршћивање антијељциновске струје у Министарству иностраних послова и у Парламенту, у којима још делују притајени људи **КГБ** и присталице реалсоцијализма.

У дипломатским кулоарима у **Будимпешти** чује се да део доларских пошиљки за политичку мафију у Москви и операцију ликвидирања Јељцина стиже с **Кипра**, где се, наводно, налазе главни тајни фондови српског стаљинистичког режима.

АСОЦИЈАЦИЈЕ

Скупштина града Београда донела је одлуку да после 47 година Улица Маршала Тита промени име у Улица српских владара.

Трг жртава фашизма у Загребу недавно се зове Трг хрватских владара.

Пошто је српска идеја плагијат не би било лоше да значајне улице Београда носе име Улице лопова **Крститеља**.

На ослобођеној територији Западне Славоније коју чувају јединице **ЈНА** и српски добровољци, након ослобођења уведена је рационализација трошења муниције. Контингент људи, приступио **ЈНА** 15. јануара, непосредно након стационирања у **Подграђу** код села **Нијемци**, обавештен је да је „пуцање забрањено“, осим у случају непријатељског напада. Положај који чувају, прве борбене линије, налази се поред **Спачванске** шуме.

Шума ко' шума — стално нешто шушка, поготову ноћу, на стражи. Младићи су ипак запуцали, а прославили су се, на свој начин, и победе „**Звезде**“, па „**Партизана**“... Ових дана, када су се момци раздуживали, сваки улу-до потрошен метак наплаћиван је **50 динара**.

Они који су одбили да плате, нису добили војну књижицу.

„Није ми тешко да платим“, прича нам **Боривој Здравковић**, млади војник, „али забрана очито не важи за све. Пуковник **Будимир Гаврић**, командир 147. бригаде, одлазио је у лов у ту исту **Спачванску** шуму, троши муницију коју му касније нико није наплатио. Ловио је рибу динамитом у реци **Босут**. Огорчени оваквим понашањем официра, неки од војника су палили хрватске куће“.

А колико је трошење муниције од стране војника било оправдано, **Здравковић** каже: „**Преко дана смо се осећали као у Врњачкој Бањи, али ноћу смо се плашили. Неко је морао да запуца. Зар заиста сваки потрошен метак мора да се наплати?**“

БЕЗ ПУЦАЊА: Здравковић (десно) са ратним другом.

БАТА ВРЕДАН ЗЛАТА

Према поузданим изворима, имовина бивше Југославије, у вредности од око 2,5 милијарде долара, пребачена је на Кипар. То је учињено само неколико дана пре него што је иностранство одлучило да блокира све девизне рачуне некадашњих република.

Ако мислите да је ова лова равноправно подељена, онда сте у заблуди. Бата је исполовао да нова Среја наследи све. Уосталом, он се и иначе показао као једини наследник педесетогодишњег харача народа.

СВАКОДНЕВИЦА

Тај дан је прошао као и многи претходни, распојасани у предвиђањима и крвави по сумирањима. Контуре су ту, наоцаани парчићи једне епопеје такође, недостаје једино главешина, доживотни племенски старешина. Узурпирао је наше задње уточиште, суспендовао је раскорак, разбуцао саобраћајне знаке, рехабилитовао тврдокорне краке. У други план потиснуо зраке, око руку замотао траке, окитио мозак и натерао нас да будемо вегетеријанци, најватренији духовни пуританци. Обрукао се у контакту с ултиматумима, радовао се важним датумима. Истекао му је рок трајања, али он још увек важи ерозију пропушта кроз челични таленат, прокоцкао је наслеђено позирање, ослонио се на редовно ћутање, сада већ неконтролисано национално лутање. Прође без преседана тринадесет и пет дана. Убачени симуланти пољубише звиждуке, кладе се кафански ветерани кад ће фајронт стићи, хоће ли му смети прићи?

ЗОРАН ПАНОВИЋ

агенција **МБМ** за посредовање

НОВА И НЕОЧЕКИВАНА МОГУЋНОСТ ЗА ОПУСТЕЛА СРПСКА СЕЛА БЕЗ СВАДБИ РУСКЕ МЛАДЕ ЗА СРПСКА СЕЛА

СТОТИНЕ МЛАДИХ И ЗДРАВИХ РУСКИХ ДЕВОЈАКА ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ, КОЈЕ СУ СЕ ОДЛУЧИЛЕ ЗА УДАЈУ И ЖИВОТ НА СРПСКОМ СЕЛУ-ЧЕКАЈУ ВАШЕ БРАЧНЕ ПОНУДЕ.

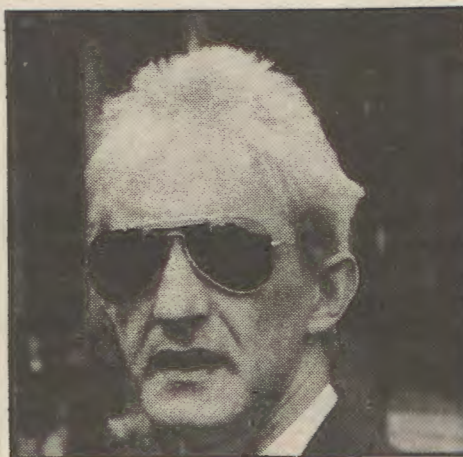
АКО СТЕ ИЗГУБИЛИ НАДУ ДА ЋЕТЕ НАЋИ ЖЕНУ КОЈА ЋЕ ДА ЖИВИ И РАДИ СА ВАМА НА СЕЛУ, ДА ВАМ РАЂА ДЕЦУ-ПИШИТЕ НАМ.

ЗА ПОЧЕТАК МЕЊАЊА ВАШЕ СУДБИНЕ, ДОВОЉНО ЈЕ ДА ИЗВЕРИТЕ УПЛАТУ У ИЗНОСУ ОД ЗИЛАНЕ НА ЖИРО РАЧУН БР. 63000465-2078 И ДА УПЛАТИТЕ СВА СВОЈИМ ПОДАТЦИМА ПОШАЉЕТЕ НА АГЕНЦИЈА "МБМ", КНЕЗА ГРБОВИЋА БР.3, 14000 ВАЉЕВО, ПОШТОМ ЋЕТЕ ДОБИТИ СВЕ ПОТРЕБНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И УПТИНИКЕ.

РУСКЕ МЛАДЕ

У „Огласима“ од 13. маја, у рубрици „Лично“ појавио се и овакав оглас. Извесна агенција „МБМ“ бави се увозом невеста из братске Русије, за опустела српска села. За почетак мењања Ваше судбине, довољно је уплатити 2.000 динара поменутом експорт-импорт предузећу.

Поздрављајући ову хуманитарну акцију, „Српска реч“ је забринута само због ригорозних увозних такси, али се нада да ће увозник имати неке олакшице уколико је роба половна.

ГАГА ЕСДЕБЕЈАЦ

У последњем броју „Интервијуа“, Капетан Драган се јавно хвали како је, у сарадњи са Службом државне безбедности, подметао бившем министру војном Симиовићу — лажне податке о себи у сопственом досијеу.

Капетане, браво! Задатак сте успешно обавили: Симиовић је пензионисан, Добрила је прогутала мамац, Ваш Фонд изванредно послује, само нас интересује колико је још (и чијих) досијеа преправљено, не би ли се у будућности добиле нове битке, попут Ваше за рањенике?

ГУБИМО И САНЦАК

Лидер Социјалистичке резервне странке (СРС) Војислав Шешел изјавио је ових дана да ће Муслимане из Санцака тера-ти све до Анатолије.

Ово није први пут да Шешел овако говори.

До сада је он „терао“ на исти начин Словенце, Хрвате, Муслимане из Херцег Босне, Македонце.

Тамо где се ова боља половина Слободана Милошевића појавила са оваквим потерницама, Срби су губили и главе и територије. Где се Шешел појави, ту Срби не ничу.

ГЕНШЕР — ГОЛФ

GENŠER bi bio jeftin da ga prodajem, ali ja nudim crvenog Golf-a benzinača rođenog 1990 za 8 miliona naših dinara. Tel. 011/49-70-70. 1774/15a

Овај патриотски антифашистички оглас можда је свом аутору донео и нешто више од бедних 13.000 (12, 11, 10...) геншерских валута — стил вредан чланства у Академији. Надамо се да господин својих 8 милиона динара није претворио у мрске марке и да се ових дана вози у неком бољем „ју-гу“...

СУВЕРЕНОСТ

Владимир Шекс у Сабору Хрватске најавио офанзиву на Крајину. „Ако се у најскорије време у подручјима под заштитом УН не успостави хрватски суверенитет, законодавство, судство и власт, те повратак прогнаника, тада ћемо у остварење стратешких циљева Хрватске кренути силом властитог оружја. Независно о броју жртава на које рачунамо, кренућемо у ослобађање и чишћење хрватског територија од Вуковара и Барање до Книна и Обровца.

Хрвати морају знати да ће у котарима с посебним статусом бити хрватска војска и хрватска полиција и то не само локална, састављена по националном приоритету, него и хрватска државна полиција, која ће чувати уставни поредак републике Хрватске. У тим крајевима важиће хрватско судство и хрватска власт, јер је то недељив териториј под хрватским суверенитетом.

МАФИ, ЈА И ТИ

Сада се већ са сигурношћу може рећи да ће се избори у Чикагу заказани за 31. мај, тог датума и одржати. Као што је познато, након споразума ограда Мафије под вођством **Дон Вита Беневезеа** и његовог брата од стрица, остварен је вековни сицилијански сан о уједињењу фамилије Беневезе у организацији на федеративним основама и унутар административних граница града Чикага. Само проглашење уједињења обављено је у пицерији „**Капри**“, уз присуство извесног броја представника сродних организација, као и цркве.

О потреби да се у што краћем року обаве избори за савезне структуре и локалне органе који убирају рекет на терену, говори **Џо Далесандро**, шеф одељења за организовање коцке и проституције: — Притисак који Мафија ових дана доживљава од стране федералне полиције није уперен само против нашег руководства, већ пре свега, про-

сан и недвосмислен програм, оријентисан ка просперитету и младима.

На изборима који су за северни Чикаго организовани пре нешто више од годину дана, а које су посматрачи из Србије и Ирака оценили као изузетно коректне и демократске, организације **Дон Вита тријумфова** је са слоганом „Са нама нема шале“, а за овогодишње градске изборе наступа са плакатом на коме је приказан трагички са црним наочарима уз паролу „**Мафи, ЈА И ТИ**“.

— Они који бојкотишу изборе, издајници су — поручује са промотивног скупа „**Сестринске радодајне странке**“ њена челница и додаје да је њена странка, као изразито опозициона, дужна да у свему подржава политику фамилије Беневезе која је у свом досадашњем раду, иако уз одређене пропусте који се могу критиковати, у целини организовала проституцију на добротит свих који у њој учествују.

Милан ВИЦАНОВИЋ

тив грађана Чикага који уредно плаћају заштиту, купују дрогу, коцкају се итд. Да би се такви насртаји отклонили, неопходно је да се под хитно одрже избори који су један од услова за признавање легитимитета наше организације.

— Наши кандидати за предстојеће изборе добро су познати јавности — истиче **Карло ди Катаниа**, секретар „**Коза ностре** — покрета за САД“. — Сигурно излазимо на изборе и позивамо остале организације као и представнике грађана да на њима учествују.

На учестале тврдње да се Мафија бави криминалом, одговара сам **Дон Вито**: — Оптужбе које на наш рачун упућују појединци који се у суштини само боре за власт, једноставно не стоје. „**Коза Ностра**“ је демократска, савремена организација која има је-

Представници **Порториканаца** који држе део четврти на југоистоку Чикага обзанили су да ће 24. маја одржати независне изборе.

— Не пристајемо на збрзавање разговора о порториканском питању које је у свом познатом маниру покушао емисар фамилије Беневезе. То што се **Дон Вито** ујединио са својим братом од стрица нас **Порториканаца** се ни најмање не тиче — изјављује **Карлос Мендоза**, порторикански дилер. — Ми јесмо за разговоре, али хоћемо да о озбиљним проблемима разговарамо у кафеу „**Код Хозеа**“, а не услут, на ђошку.

Проблем је настао и при покушају да се у организацији фамилије Беневезе уприличи **Округли сто** у ресторану „**Бела Наполи**“, што због неблагоприятне резервације, што због гестију који су већ после аперитива напустили ресторан, а највише због оптужби на рачун

МАЛА СРБИЈА

Дон Вито да је изгубио добар део територије града у задњих годину дана и тако поништио све успехе од времена прохибиције до данас. Додатно узбуђење изазвао је и ултимативни захтев вође „**Нерадне странке**“ да ће оба члана **нерадњака** пристати на учешће у изборима само уколико се рок за доставу пружи за додатних сат и петнаест минута.

По завршетку округлог стола, **Микеле Маркони**, портпарол „**Коза Ностре**“, одржао је краћу конференцију за штампу. Мада су се питања новинара односила више на догађаје у протеклом периоду, него на предстојеће изборе, **Маркони** је потврдио да поред **Дон Витове**, на изборе излазе још **Једанаест** сродних организација, те прогнозирао да ће се изборима одазвати тачно **64,5%** бирачког тела. Подизање споменика **Елиоту Несу** оценио је као сраман чин оних који ће сутра да дижу споменик и **јавном тужиоцу**, ако им се учини да ће тако побрати јефтине политичке поене. За организацију **Дон Вито** рекао је да светла образа излази пред своје бираче, а губитак територија прокоментаришао као успех у датим околностима. — **Да је уместо Дон Вито** на челу Мафије био неко други, развој прилика би се сигурно кретао у другом правцу — на крају је упозорио **Маркони**.

Милан Филиповић

ОБРАНА

Звездочитач **Антоније Исаковић** у интервјуу **НИН**-у тврди за себе да је „онај који брани **Слободана Милошевића** и уопште се тога не стиди“. — Не слажем се са опозицијом и са интелектуалцима да је Србију у овако тешку ситуацију довео **Слободан Милошевић**. Једноставно, што се каже, звезде на небу нису сада наклонене Србији. Има **Милошевић** неку тимидност, не кажем да нема код њега и нешто аутократизма, али он води скроман живот и стране су му параде, и мислим да уопште није нарцисоидан човек“.

Пише: Никола БУРЗАН

ФОРСИРАНИ МАРШ ПО ТАНКОМ ЛЕДУ

„Трећа Југославија“ је последњи политички пројекат Слободана Милошевића и сасвим је сигурно да га неће надживети

Благи Боже, шта нам се све догодило у протеклих петнаестак дана! Добили смо нову „трећу Југославију“, порушили смо (и даље рушимо) Мостар и Сарајево, киднаповали једног шефа државе (какав је — такав је), пензионисали четири десетине генерала, стављени смо (још једном и то најозбиљније) на оптуженичку клупу као агресори и терористи, за длаку смо, захваљујући Русији (нас и Руса двеста милиона!), избегли избацивање из КЕБС—а, а прете нам, богме, и војном интервенцијом!

Толико догађања за тако кратко време — то можемо само ми! Нико нам није раван — од Блиског истока до Дивљег запада! А свет се у чуду крсти: ко ће зауставити те балканске лудаке?!

Како свет види, рецимо, ову „трећу — срећу“? „Правне и политичке смицалице којима је прокламовање „треће Југославије“ праћено, саме по себи не заслужују готово никакву пажњу. Осим ако их проценимо као оно што заправо јесу: дефинитивно признање српске стране у рату да је у остваривању циљева које је хтела да постигне својим освајачким походом, праћеним застрашивањем и прогонима, претрпела потпун неуспех. И као покушај одговорних српских политичара и војних кругова да се — и у односу на сопствени народ — извуку од последица овог катастрофалног пораза“ — истиче бечки „Штандард“.

ОСУЂЕНИ НА ИЗОЛАЦИЈУ

Ројтеров извештај говори о суморном расположењу и примећује да приликом проглашења „треће“ није било чак ни традиционалних топовских салви. Власти су, каже, закључиле да би било неукусно — а и било би, чак и цинично! — послужити се топовским салвама за славље, у тренутку када се палба из сасвим других разлога разлиже на само нешто више од стотинак километара од Београда.

Као „уставотворни форсирани марш по танком леду“ радио „Дојче веле“ оцењује овај „преурањени покушај Србије да избегне политичке последице произишле из распада Југославије“. Опозиција, каже, ово проглашење не сматра ни легалним, ни легитимним, тако да је нова држава, од почетка, осуђена на изолацију и непризнавање, јер су многе уставне одлуке препуштене законодавцу, а тиме апсолутно владајућој већини социјалиста, односно бивших комуниста.

Та прогноза се, на жалост, већ остварује. И не само то: Србија, која је велики губитник када је реч о распаду Југославије — пише „Котидијен д'Пари“ на крају је била принуђена да „напусти“ — барем за сада — више од два милиона Срба који живе изван њене територије, првенствено у Босни и Хрватској. Лист истиче да српска опозиција сматра да стварање „мини — Југославије“ представља „само безнадежан гест српског руководства које наводно покушава да помоћу тог уступка централној Европи и САД, остане на власти по сваку цену“.

И француски радио верује да се нова држава доживљава као комунистичка тво-

ренина, јер су је створиле владајуће странке, „преименовани комунисти“, а задржана је и стара химна, као и нека друга обележја старог режима. Осим тога, примећује Радио Франс ентернационал, упадљиво је незадовољство у Србији због задржававања имена Југославија и уставних решења којима су, верује се, Црној Гори направљени сувише крупни уступци.

Уз све то, истиче се даље, привреда нове државе је у једном стању, исцрпљена ратом и инфлацијом, а предстоји јој решавање проблема друштвене, односно државне својине, што није јасно решено ни у новом Уставу. Најзад, ова држава је завађена готово са целим светом и не може ускоро очекивати никакву финансијску помоћ, него се мора спремити да поднесе тешке међународне санкције и можда дуготрајну изолацију. Због свега овога — логичан је закључак — малó ко верује у дуг живот нове Југославије.

БРАК ИЗ РАЧУНА ДИВА И ПАТУЉКА

Не верујемо ни ми, јер су у новој држави остали сви стари проблеми, а долазе и нови, још тежи, да и не говоримо шта ће се све догађати када почну приче о границама и деобном билансу „бивше“. Париски „Монд“ сматра да нова држава треба да служи Србији „као штит“, а Би-Би-Си истиче да она није ништа друго до политички инструмент српских интереса, па би се могло поставити питање шта је у свему томе интерес Црне Горе.

„Сви националистички планови да од Србије створи велику силу су ми пропали — пише „Зиддојче цајтунг“. — Сада је српски председник Слободан Милошевић из стечајне масе вишенационалне Југославије себи склепао некакву државу — „Савезну Републику Југославију“... У легалност и легимитет овог потеза не сумњају само опозиција у Србији и Црној Гори, у којима и даље владају бивши комунисти. Милошевић и његови црногорски другови поново су потхранили сумњу да стварање федерације највеће и најмање републике за циљ нема малу Југославију, већ велику Србију. Чак и брак из рачуна склопљен између дива и патуљка остаје мезалијанса“.

Радио Франс ентернационал прави занимљиво поређење. Каже: последњи српски политичар који је имао исти циљ — проширење Србије — Никола Пашић, живаво се опирао да проширена Србија добије југословенско име и то је било барем толико политички поштено да су другима биле јасне његове поли-

тичке намере и могли су се према томе поставити. Милошевић, пак, остаје без најмање половине државе из Пашићевог времена, али је тврдоглаво и даље жели звати Југославијом и није чудо што та лажна југо — носталгија изазива подозрење свих.

И закључује: нема никакве сумње да је нова Југославија последњи политички пројект Слободана Милошевића и сасвим је сигурно да га неће надживети, јер ко год га наследио решиће се као нечег кужног и опасног, и то је добро. Југославија је можда била илузија и можда је није требало ни стварати, али — сасвим сигурно — није била толико лоша да је заслужила да њено име својатају лоши глумци чије представе више нико не жели да гледа.

ЗАУСТАВИТИ РЕЖИМ ДЕСПЕРАДОСА

„Њујорк тајмс“ истиче да је стварање „треће“ само потврда дефинитивног распада комунистичке Југославије, а бонски „Ди велт“ сматра да „Србија са својим привеском Црном Гором ни у ком случају не може бити прихваћена као идентична са досадашњом истоименом државом“. И још додаје „Њујорк тајмс“: зашто не изоловати Србију, на политичком и економском плану, док Милошевић не престане са агресијом и не повуче се.

Понтије Пилат је опрао руке од свега. Слободан Милошевић такође — пише „Фигуро“. Милошевић увећава Србију и — уништава је — истиче „Вашингтон пост“. Он од Србије прави тврђаву међунационалне мржње, упропаштавајући њену привреду и кидајући њене везе са старим пријатељима, укључујући и САД. Бечки „Курир“, пак, каже да је Европа стављена пред избор: или ће предузети стварно ефикасне мере да би зауставила режим десперадоса у Београду (или у нади да ће на власт доћи неки разумнији људи) или ће годинама, можда и деценијама, трајати општи покољ на Балкану...

И тако даље, и томе слично. Све лепше од лепшег, комплимент до комплимента! Одавно једна земља није била доведена у тако понижавајући положај. Западни амбасадори напуштају Београд као да беже од куге. Чак и браћа несврстани хоће да нас се одрекну — уколико их врсни дипломата Бора Јовић не убеди у супротно! На шта смо спали, благи Боже! Има ли дубљег блата у које нас још могу угурати?!

ГОСТ „СРПСКЕ РЕЧИ“: ВЛАДИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ, МИНИСТАР СПОЉНИХ ПОСЛОВА СРБИЈЕ

О РАТУ У СРБИЈИ НЕ МОЖЕМО ГОВОРИТИ

По угледу на обавештене колеге у свету који прате опозициону штампу, министар је редовни читалац наших новина за које сматра да су „један од гласова нових, демократских кретања у новом времену“. Весели нас да се то може и тако рећи. Министар је, без захтева за ауторизацијом, одговорно на сва наша питања и „Српска реч“ готово без икаквих скраћивања објављује овај разговор, враћајући тиме комплимент господину Јовановићу. Осетљиви на (ретке) успехе српске политике, захваљујемо му што са толико вере и притајене страсти брани нашу пропаганду, а како је реч о човеку са песничким даром, користимо прилику да и господину министру, а и читаоцима сугеришемо да би дефиниција српског националног интереса могла да гласи: таленат за пропадање.

Разговарала: Славница ЛАЗИЋ

личности и у послу који радим. Ако теба да буде познато јавности, био сам препоручен са неколицином других дипломата као старији по рангу на такозваној „листи Србије“ за тај посао. Све се десило у року од неколико дана, а ја сам у све ушао потпуно неприпремљен. Када сам позван да преузем дужност министра, то сам схватио као позив на мобилизацију, до те мере сам доживео интерес Србије као потребу свих којима било каквих могућности да се ставе на располагање и помогну да се Србија као република и српски народ у целини, максимално заштите од непогода које су севале свуда на југословенском небу и простору. То је једини разлог због кога сам прихватио положај у влади — да покушам да колико могу помогнем у за-

Ђорђе Вукоје

Господине Јовановићу, постоји ли неки посебан мотив што сте прихватили дужност министра спољних послова? Колега Церковић из „Времена“ образложио је Вашу мотивацију тиме

што је председник Милошевић Вашу вештину ставио пред непремостиве препреке? Не знам да ли поседујем било какву вештину. Самокритичан сам у тој мери да видим недостатке, пре него предности. И у својој

једничкој државној и националној ствари.

То што је господин Церовић писао, ствар је виђења једног човека. Колико виђења — толико људи. Неки пут може бити забавно, а може бити и неуспела вежба мишљења.

Међу новинарима (а и у јавности) се ustalilo мишљење да сте пристанком да радите нешто што нисте започели, заправо направили професионалну жртву, тј. да сте преузели немогућ задатак. Вама нико не оспорава стручност и компетентност, али вођење спољне политике садашњег српског режима мора унапред имати поражавајуће ефекте. Где себе препознајете?

Питање је много сложеније. У сваком случају не може да се сведе на једног човека и његову вољу или не — вољу, жртву или не — жртву. Проблем је у томе што су српски национални интереси остали недефинисани већ 70 и неколико година. Они су били напуштени још 1915. године и од тада се углавном кретали у визијама југословенства у чије име су били заборављени. Године 1938. постојао је покушај да се они ипак редефинишу, али је рат то омео. Нови напор да се ти српски национални интереси дефинишу нисмо имали све до осамдесетих година ако ја добро пратим догађаје, а могуће је да не знам све. Добрица Ћосић је први почео да указује на тај недостатак у односу на друге југословенске народе који су своје националне циљеве све време остваривали. Због нашег проклетог нејединства ни данас се није много одмакло у њиховом остваривању, а можда и околности не погодују да се то уради у овом „врућем“ тренутку када о свему треба размишљати трезвене главе. Сада смо у ситуацији да тај национални интерес назиремо и покушавамо да га дефинишемо у ходу, у налету догађаја који сигурно нису најбоље окружење. Очигледно је да би се национални интерес Срба могао пре дефинисати на негативан начин, да је он све оно што је на правцу националних интереса других с којима смо заједно живели и који нас ограничавају у властитим правима. За српски народ не тражимо ништа више што не признајемо другим народима.

То би била линија одбране, не још дефиниција националних интереса. То је минимум испод кога не смемо да се спустимо, јер би аутоматски прихватили неравноправни положај и вратили се у време Јосипа Броза. Према томе, ми се у овој политичкој борби коју водимо налазимо у неповољнијем положају од других југословенских република. Не само зато што немамо стране менторе, заштитнике и покровитеље, него и због тога што смо расути и немамо довољно кохезионих елемената, а ако их имамо они су спонтани и недовољно артикулисани. С друге стране, на удару су претензије других и то је битка коју морамо водити за очување основних делова српског народа од стављања у положај неравноправности, асимилације, тихог или отвореног протеривања. Бојим се да се тај део националног питања узима у извесним круговима у Србији врло површно и рекао бих — незаинтересовано, што није добар знак. Почетак мог бављења спољном политиком се подудара с таквом сликом националног стања које је било далеко од задовољавајућег. Кажем стања, јер циљеви и програми нису довршени и о њима нема пуне сагласности. Када југословенска криза дође у климакс и

Вукобрат Вукановић

крене силазном путањом, онда ће и за нас као државу настати ведри видјци и тада ћемо моћи да продремо с истином. То ће додуше бити касно за највећи број наших циљева овог тренутка, али не и прекасно за остварење циљева генерацијама које ће наступити.

БЕЗ ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ПРЕТЕНЗИЈА

Имам утисак да се ови разлози које сте набројали могу једноставно назвати дипломатским поразом Србије. Европска „дванаесторица“ донела су одлуку да повуку своје амбасадоре на „консултације“, пре двадесетак дана Србији је упућен „амерички ултиматум“, очекује се и привремена, али и стална суспензија ново-југословенске делегације у КЕБС-у, најављује се и сраствична економска изолација Србије... Зар све ово нису видљиви и очигледни поразни и неуспеси српске дипломатије?

Ово је свакако пораз принципа међународног права и принципа Конференције о Југославији и мандата које је Конференција добила на бази понуде добрих услуга од стране ЕЗ. То је навелико погажено у име неких других политичких интереса које поједине земље сматрају да им припада на основу последњег развоја на Континенту. Документ Европске заједнице је само један од доказа да је ЕЗ у том погледу доследна и да истрајава на свом неуравнотеженом пристрасном и необјективном прилазу тумачењу и решавању проблема у југословенској кризи. И летимичан поглед на овај документ показује да у тој доследности има чак и невероватних контрадикција. Рецимо, од тзв. „београдских власти“ се тражи потпуно повлачење ЈА из БиХ. Кад би то било могуће да се реализује, а знамо да није, значи да би та „београдска влада“ одједанпут извршила масовну повреду људских права и истовремено би се масовно и недопустиво мешала у унутрашње ствари независне државе као што је БиХ. Јер, 80% и више састава те Армије су грађани БиХ. СР Југославија је до-

нела одлуку, паралелно са проглашавањем новог Устава, да повуче до 19. маја све своје грађане из те Армије и то се ради убрзаним темпом. То је иначе рекордно време за повлачење јединица из неке друге земље. Међутим, 80% оних других људи из састава су грађани БиХ, највећи број су босански Срби и СР Југославија нема ни правних ни политичких, а ни моралних могућности и разлога да те људе покреће из своје земље против њихове воље.

Југославија је предложила да се одржи састанак између представника Југославије, Армије и председника Босне Изетбеговића.

То је пут који је био и процедурално и суштински најреалнији. На жалост, после првог састанка у Скопљу, председник Изетбеговић није био вољан да се састанак одржи још једном, него је пар дана иза тога издао наредбу својим ТЈ, које су јединице муслиманског народа, да припреме и изведу општи напад на јединице Армије. Да ли је ЕЗ хтела да сагледа сву комплексност проблематике у вези са присуством Армије у Босни? Морала је да узме све те елементе и да види да је најбољи и једини пут да се све заинтересоване стране нађу за столом и поразговарају о трансформацији и будућем статусу Армије у независној држави БиХ. То је логичан, рационалан и реалан пут, а не објава рата Армији који је изабрао Изетбеговић и не захтев једној другој држави, Југославији, да покупи грађане неке друге државе и да их изведе против њихове воље из њихове сопствене земље.

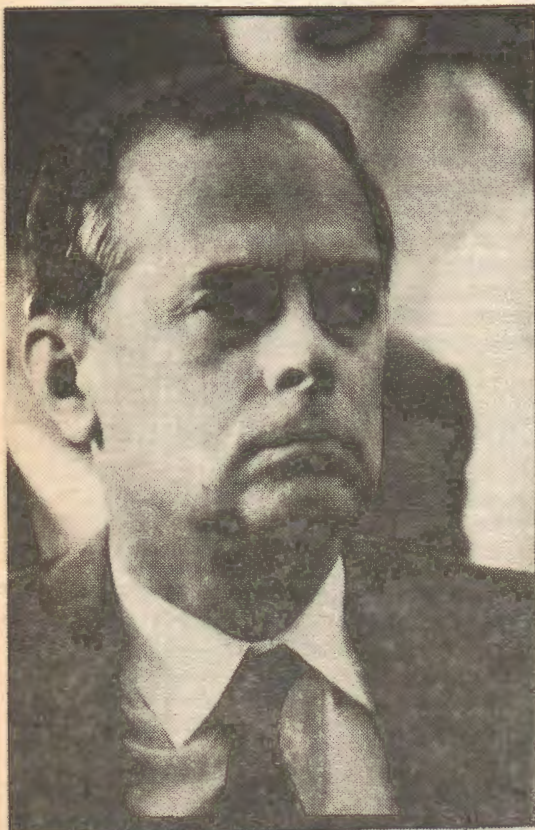
Притисак ЕЗ и САД је сасвим прецизно усмерен према „макијавелистичкој фигури“ српског председника Милошевића који „бруталном агесијом“, према европским аналитичарима и коментаторима, жели да санкционише поделу Босне при којој би Срби држали 70% територије. Какве су претензије Србије?

Ми смо још у Декларацији поводом проглашења новог Устава нагласили да СР Југославија нема никаквих територијалних аспирација ни према коме у свом окружењу. То значи да она не доводи у питање постојеће границе. Свако импутирање Југославији да она има некакве територијалне амбиције према Босни су потпуно неосноване.

НЕ — КРИВИХ ПРАКТИЧНО НЕМА

Зашто је међународна заједница тако савршено сагласна када је Србију изоловала да би „зауоставила самоубилачку политику Београда“?

Ти захтеви такође одударају од духа и слова КЕБС-а и конференције о Југославији. КЕБС-а због тога што он није ни процедурално предвидео било какву могућност одстрањивања или кажњавања земаља чланица, јер је то Конференција о безбедности и сарадњи, а не о изолацији. С друге стране, Конференција о Југославији је сазвана ради Југославије, за добро Југославије, а не против Југославије. Она је убележила као своје принципе да ће све учеснице третирати равноправно и да ће њихове опције у погледу расплета југословенске кризе бити равноправно третиране. То је, као што знамо, рано напуштено од стране ЕЗ, а у овом документу поновљено. Враћају нас на Бадинтерову комисију и њен

ТРИК КОЈИ ЈЕ ПРОЧИТАН

У тренутку када водимо овај разговор дипломатске мисије са коферима журно напуштају Београд. У историји после таквих потеза обично „проговори“ оружје.

Повлачење амбасадора је уобичајено, то се дешава у односима између земаља. Обично је повлачење амбасадора знак нерасположења према тој земљи због неког сегмента њене политике и представља демонстрацију слабљења политичке воље за сарадњу са том земљом. Мали је број случајева да се тај позив на консултације амбасадора завршава прекидом односа и ратом, мада је било таквих случајева, поготово када су земље биле до те мере антагонизирани да није постојала никаква друга могућност да нађу додирни интерес. Не би се никако могло рећи да тако нешто постоји између Југославије и 12 земаља ЕЗ. Једноставно, интереси нису супротстављени до те мере уколико се изузме пристрасни прилаз и деловање ЕЗ у југословенској кризи.

Верујем да је у питању грешка у процени и да ће ЕЗ брзо да закључи да је повлачење амбасадора било вероватно и непотребно, пре свега у односу на узрок. Снижавање нивоа односа с једном земљом не може да служи јачању дијалога, не може да допринесе бољем узајамном информисању, прегледнијем сагледавању ставова, позиција и циљева друге стране. Тиме се ЕЗ лишава једног значајног средства у међусобној комуникацији, а то није најбољи пут за ојачавање њене властите позиције у садашњем преговарачком процесу. ЕЗ није самокритична јер не види да је и сама одговорна за стање у БиХ. Стабилност и мир владали су у Босни све догле док угаони камен босанске грађевине — равноправност и конститутивност три народа — није извучен из темеља а грађевина почела да се љуља. То је учињено онда када је господин Изетбеговић амандирао властити Устав против воље српског народа, што није смело да се догоди, када је ЕЗ позвала Босну да организује референдум већинским системом одлучивања што је била отворена повреда и негација принципа једнакости и консензуса и нарочито када је ЕЗ одлучила да подари БиХ преурањену независност што је било више него довољно за српски народ у Босни који је већ био фрустриран, да се осети директно угроженим.

Према томе, ови захтеви који су упућени Србији не могу да буду протумачени као објективни и конструктивни, јер полазе од премиса које не стоје на чињеницама и због тога су промашај који значи губитак у времену и у поверењу. Верујемо да ће Заједница убрзо увидети да је погрешила, донети нову одлуку о враћању амбасадора на своја места и опозвати бар неке мере које је предузела. Неке мере ће вероватно делити судбину става целог КЕБС-а (као предлог о суспензији), а неке (о економским санкцијама) надам се да неће никада ни угледати светлости дана. С друге стране, постојаће санкције које су завели против Србије поред тога што су дискриминационе и неправедне, показале су се као потпуно неефикасне.

Господине министре, европска и светска заједница се одлучила на дугорочну, а не краткотрајну изолацију Србије и све то

зато да „обузда“ и дискредитује тврдокорни националистички режим Слободана Милошевића. Свет жели да Милошевић оде, а то жели и већина Срба који су дали потпис за његову оставку. Зна ли то председник Милошевић?

Раније је та идеолошка компонента била присутна, али данас не бих рекао да игра одређујућу улогу у опредељивању других према нама. Раније се одржавала због успешног пропагандног продора и настојања наших дојучерашњих братских република које су се, иако су саме најодговорније за ову нашу идеолошку прошлост, вешто прикриве иза демократских маски и себе приказали као земље нових демократија, а Србију као једини преостали део ранијег идеолошког наслеђа. Тај трик је коначно прочитан и то више не игра улогу јер сви виде да се демократија развија на целом југословенском простору, али се у поређењу с неким другим републикама у Југославији, мора рећи да је овде ипак најразвијенија и да је има више него у Хрватској, Македонији или Словенији. Ми смо на почетку тог процеса и сигурно је да нико не може да буде сасвим задовољан и да има много тога што се још мора и треба урадити да би младице демократије пустиле корен и развиле се.

СА СВИМА БИ БИЛО ИСТО

Да ли би спољно-политички положај Србије остао исти да у Србији постоји неки други режим, рецимо парламентарна монархија?

Разуме се, то је помало хипотетично питање. Нико не зна „шта би било кад би било“. Али, знамо шта је било. Пре актуелне власти, значи 1981. године постојале је врло послушна српска власт па је опет Србија била на удару критике и притиска не само из југословенског простора него и из иностранства. Још тада су симпатије биле на страни рецимо, косовских Албанаца и то врло неоправдано, јер су они тражили „хлеба преко погаче“ и били веома ангажовани на физичком протеривању српског живља са те територије. То значи да чињеница да ли је једна српска власт послушна или пркосна, слаба или снажна, нема много утицаја када је реч о интересима неких фактора у земљи и ван земље да Србију ослове као највећег и најснажнијег фактора на нашем простору и одреде да живи на ужим етничким и територијалним просторима. Од 1941. до 1986. године све гарнитуре у српској власти су биле веома послушне према другим републикама, али то није помогло српском народу. Он је и даље кроз те деценије губио и економски и територијално, а све уз велико разумевање и подршку из иностранства, не само са Истока него и са Запада.

Србија би сигурно била на правцу истог удара, истог притиска без обзира на власт, било да су на власти садашњи социјалисти, демократе, СПО или неко други. Разуме се, под условом да свака власт води рачуна о минимуму државних и националних интереса. Ја полазим од тога да је свака власт изабрана и да мора да води рачуна о вољи својих бирача и о интересима земље. Да ли је неки други облик владавине тај магични штапић који би могао српски народ да изведе из овог тешког времена, такође је хипотетично

налаз који је био демантован од половине југословенске стварности.

Једностраност и пристрасност се огледа и у томе што је у Босни као кривац виђена само српска страна. То су српски територијалци и ЈНА која је наводно истурена рука београдских власти. Ни речи нема о томе да је знатан део БиХ већ више месеци не само под пуном окупацијом суседне државе Хрватске, него је и на тим територијама извршена тиха анексија. Тамо су на снази хрватско законодавство, хрватски новац, администрација. Централна власт у Сарајеву нема никаквог увида и контролу над том територијом већ неколико месеци, па се и поред тога власт није огласила и супротставила одузимању територије БиХ, а европска и међународна заједница игноришу ту чињеницу као потпуно неважну. Све то баца лоше светло на ауторе и њихове намере, али то и није толико важно колико не допринеси позитивном решавању целе кризе.

Прави задатак свих нас и у Босни, и у Југославији и у међународној заједници није да се међусобно оптужујемо ко је мање, а ко више крив, има ли невиних, јер не — кривих практично нема, него да се види како ће се муњевито обуставити то ужасно крвопролиће и ојачати преговарачки процес који једини може да доведе до трајног мира. Уместо да се уједине напори и приђе на тај начин, Европска заједница се одлучила на репресивни корак, на издвајање само једног народа као кривога, и заштиту других криваца а то није и не може бити пут који допринноси решавању кризе. То је и највећи пропуст и највећа штета што је ЕЗ тако доследна у тој политици пристрасног прилаза нашој кризи.

Хоће ли се рат преместити на територију Србије?

О рату у Србији не можемо говорити.

питање. С обзиром на констелацију садашњих интереса који владају у Европи и шире, чини ми се да ни то не би много што-шта изменило, ако би уопште нешто изменило, сем можда у области политичке психологије, јер ти интереси су у овом тренутку сконцентрисани на то да се затре свако семе југословенства и да се кроз то осигурају добици оних који су постигли неке своје циљеве кроз разбијање Југославије. Истовремено, да се југословенски простор на дуже време контролише тиме што би Србија била трајно територијално и етнички умањена и пристала да буде маргинална балканска творевина у великој зависности од својих спољних покровитеља или оних архитеката тзв. Новог Европског Поредака. На крају, тај нови Европски Поредак још нико није дефинисао и не знамо шта то значи. Судаћи по развоју у Југославији, то сигурно није оно што су нам обећавали у Паризу пре две године.

За сада је језик политичке стварности језик политичке моћи. Таквих моћника нема много и њихови утицаји се осећају на овом недефинисаном европском простору.

Нација је на коленима због рата, глади, сиромаштва и свеопштег губитништва. Реч „успех“, коју сте поменули, смели смо да изговоримо тек после победоносног похода „Звезданих“ фудбалера на светску титулу. Кад ће српска дипломатија постићи успех, и шта би по Вама он могао да буде?

У овом тренутку највећи успех је најмање оштећење у овим ломовима и очување српског етничког простора и српских државних интереса. У томе морамо водити успех, а не у смислу њиховог посебног увећавања. Услови за увећање нашег националног и државног интереса, без обзира како се могли дефинисати, једноставно не постоје. Вероватно неће постојати за једно предвидљиво време.

МИЛОШЕВИЋ — ИСКРЕНИ ПАТРИОТА

Да ли се Ваша концепција вођења спољних послова размимонлазила са концепцијом председника Милошевића? Уколико није, преузимате ли апсолутну одговорност за последице?

За разлику од неких других људи у Србији, ја према Председнику имам једно високо мишљење. Пре свега због онога што је учинио за спасавање Србије од тоталног дробљења пре неколико година, као и због његове искрене, патриотске оданости и визије том српском националном сну. Он је у том погледу апсолутно искрен и одан. И чврст и принципијелан. Колико су то елементи и квалитети потребни за овај тренутак, друго је питање, али је то сигурно збир елемената који изазивају моје уважавање и због чега мислим да његова основна стратегија заслужује подршку свих нас.

Не кажем да је у тактици и у неким појединачним потезима све било увек у право време и на најбољи начин, то су ствари о којима се увек може дискутовати и сигурно да и од бољег увек може да буде боље, али у основи његов основни стратегијски курс је по мом дубоком уверењу у овом историјском тренутку био и остао једини могућ. Сви други би били једноставно капитулација пред тешкоћама и прихватање услова које су други припреми-

ли и жакета који су други скројили. То не значи да овај стратегијски курс може много тога да спречи, али сигурно може да спречи још неке губитке који би иначе настали да није једног овако чврстог курса.

Што се тиче спољне политике, морам рећи да ми настојимо да максимално сарађујемо и усклађујемо потезе. Мој је утисак из времена колико га познајем, да он није човек који има фиксираних и непомерљивих ставове, или да је можда сујетан. Напротив. Он је отворен за сваки аргументовани друкчији прилаз. Не губи много времена да напусти свој ранији став, уколико му се отпрве чини да је тај убедљивији из неког разлога. Мислим да је наша спољна политика хендикепирана тиме што је у потпуности подударна с ширином југословенске кризе. Оног тренутка када се спољна политика у потпуности изједначи са унутрашњом, то је исто као када се споје виши и нижи притисак код неког човека. То је знак да спољна политика тада практично више и не постоји. Принуђен сам да се бавим пре свега проблемима унутрашње политике. Под тим мислим на југословенску кризу у њеним аспектима према другим земљама. Ми класичну, нормалну спољну политику данас практично и немамо. Она је директан продужетак југословенске кризе и све што се чини је у функцији решавања те кризе.

Када сам постао министар, та криза је практично ушла у коначни расплет. И то драматичан. Да ли је пре тога нешто ваљало или није ваљало чинити, да не дође до тог расплета, остаје на историји да просуђује и анализора. Застала је балканска сарадња, застало је много штошта у односима с другим земљама и сви се налазе у стању ишчекивања проласка олујног вихора с Балкана. Тај пролазак никако да дође и то је велики хендикеп за све нас.

ДА НИЈЕ РАТА У БОСНИ...

Напетост поводом Југославије не може вечито трајати, у томе се слажемо. Или ће свет тешком муком признати Трећу Југославију и Милошевића. Или ће Србија постати парија у међународној заједници. На основу којих индиција у спољној политици верујете у прво решење?

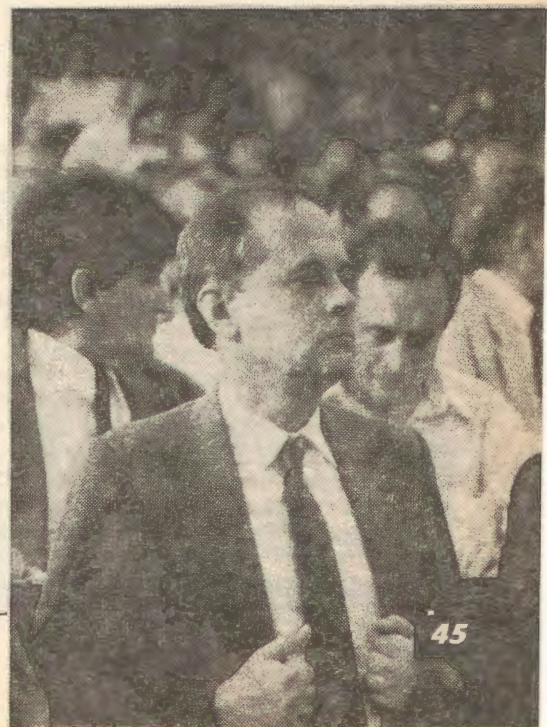
Да нема рата у Босни, то питање не би практично ни постојало. До те мере је свима јасно да је преуређена Југославија, не нова, случај који у потпуности одговара другим сличним случајевима у међународној пракси. Нема ама баш никакве разлике између овог што се збило у Југославији, а то је раздвајање, не распад земље, и онога што се дешавало у Индији, Пакистану, или Уједињеној Арапској Републици где је увек долазило до одвајања једне половине земље и остајања друге половине под истим државним кровом.

Да није било рата у Босни, цела та ствар би могла да буде изведена практично без већих потреса, иако би и тада сецесионистичке републике настојале да успоре прихватање те чињенице од стране међународне заједнице. Свакако без већег успеха. Због ове ситуације питање континуитета Југославије се вештачки поставља. Оно ће трајати док траје набој ове ситуације. Чим

се нађе решење за „босански чвор“ у шта се ми надамо, спласнуће напетост око признавања Југославије.

Не заборавимо да постоји заједнички интерес између сецесионистичких република и Европске заједнице када је реч о томе како их укључити у међународни живот. Да ли као невернике, отпаднике, сецесионисте, делове земље који су исказали нелојалност према својој земљи, или приказати као делове земље који су морали да почну живот у условима властите независности због неспособности њихове дојучерашње заједничке државе да све одржи на окупу. То је основни правно-политички спор између нас и заједнице, јер је Заједница проглашавајући Југославију мртвом и позивајући све републике да прогласе независност и траже признање журила да створи једну формулу коју би касније могла да примени на бивши Совјетски Савез. Постојао је страх да ће више тамо него овде доћи до разилажења жеља око останка у Совјетском Савезу. Десило се обрнуто. ЕЗ је импровизовала једно решење које није одговарало југословенској стварности и које је било пристрасно у корист сецесионизма. У бившем Совјетском Савезу није уопште дошло до очекиваних проблема, него до спонтаног моменталног распада, као резултата договора свих република да напусте заједничку државу. Још постоји интерес неких сецесионистичких република и ЕЗ да се спречи континуитет Југославије односно да се и ми који никада нисмо ни помишљали да напустимо Југославију, натерамо да то учинимо тиме што бисмо признали да је претходна Југославија била мртва од њеног проглашења, да је наступио дисконтинуитет и да су настале нове државе, укључујући и нову Југославију.

Предвиђам да ће после савлађивања кризе у Босни, а желео бих да то буде што пре, и напретка у даљем раду конференције о Југославији ово питање континуитета добити праве пропорције и бити решавано као што је решавано у сличним случајевима, а то значи продужетком де факто ситуације без потребе покретања питања правног и политичког признавања.

Пише: Коста
ЧАВОШКИ

КРАЈ НЕИЗВЕСНОСТИ

ПРЕД ИЗБОРОМ

После неколико узастопних војних и дипломатских пораза, за које је највише одговоран, Слободан Милошевић је, као неприкосновени самодржац, пред најтежим избором. Он већ дуже време хода уском, врлетном стазом изнад самог понора. И ако тако настави, ускоро ће моћи да бира само између јавне оптужбе против себе самог и властите абдикације.

Слободан човек је непрестано пред избором. Отуда не само разноликост већ и неизвесност људског постојања. Људски живот је, по речима Ортеге и Гасета, једино биће у свету чија је бит опасност, која је садржана већ у самом чину избора који човек непрестано врши. Па чак и кад се препусти туђем избору, човек је заправо одлучио да више не одлучује.

Многима који живе у тзв. трећој Југославији чини се да су пред неугодним избором: изаћи или не изаћи на предстојеће савезне и локалне изборе. Јер, скоро свима је очигледно да то неће бити поштени и регуларни избори, пошто владајућа странка у овој, као и у свим ранијим изборним тркама држи и нож и погачу: војску и полицију, како је то искрено признао Борислав Јовић, монопол над кључ-

ним јавним гласилима, нарочито над телевизијом, и велика материјална средства. Но, с друге стране, владајућа странка и њен врли савезник Војислав Шешељ вешто стварају мњење да је неизлазак на изборе неродољубив чин, који се, малте не, граничи са националном издајом. Уз то се пензионерима, који су веома бројан део бирачког тела, ставља до знања да ће средином маја и почетком јуна примити неки већи износ на име повећања пензије, Први део је нека врста предујма, док ће други део примити само ако буду „добро“ гласали — зна се за кога.

На великој муци је и опозиција, јер је за само неколико дана морала да одмери разлоге за и против и донесе одлуку о томе да ли ће изаћи на изборе. Иако је практично целокупна демократска опозиција одлучила да на предстојеће изборе од 31. маја ове године не изађе, многе разлике и недоумице су остале. Реч је о две битно различите опозиционе стратегије.

ПОЛИТИЧКО ТРЖИШТЕ И МОНОПОЛ

Прва је обелодањена још уочи избора од 9. и 23. децембра 1990. године, када је опозиција допустила да буде увучена у неравноправну изборну трку и тиме, хтела то или не, да легитимитет продуженом монопољу власти прерушених комуниста. Данас ову стратегију можда најгласније заступа др Драгољуб Мићуновић, који се најбоље осећа када је на средокраћу између радикалне опозиције и тврдокорних комуниста на власти. По њему, неизлазком на изборе „опозицији прети опасност да себи затвори приступ институцијама власти, пасивизира своје чланство и политички се маргинализује“.1) А да би дошле на власт, опозиционе странке морају да нуде своју робу на политичком тржишту. Или како је то Мићуновић објаснио: „Као политичке странке ми морамо са својом робом бити присутни на политичком тржишту, а конкуренција треба да учини нашу робу квалитетнијом.“2) Једино је сметнуо с ума да било какво, па ни политичког, тржишта не може бити ако постоји монопол (рецимо, монопол над јавним гласилима, посебно над телевизијом). Либерални Американци су то знали још крајем деветнаестог века, па је 1890. године, ради обуздавања и укидања монопола (Рокфелеровог предузећа Standard Oil и др.) донет чувени Шерманов закон против трустова.

ОКРУГЛИ СТО

Друга опозициона стратегија претпоставља да се уопште не може ући у изборну трку ако правила тог надметања нису утврђена равноправном расправом и сагласношћу свих кључних играча — владајуће и водећих

опозиционих странака. Поред осталих, ту стратегију су формулисали они челници Демократске странке који су однели превагу на последњем састанку Главног одбора ове странке, и она се своди на следеће захтеве:

— да се образује Округли сто владајуће странке, опозиционих странака и ванстраначких чинилаца који ће утврдити услове за спровођење првих слободних вишестраначких избора за Уставотворну скупштину;

— да се за Округлим столом постигне договор о правилима изборног надметања у погледу врсте изборног система, садржине изборних закона, дужине изборне кампање, финансирања ове кампање и представљања кандидата у јавним гласилима, посебно на телевизији;

— да се по сазивању Округлог стола, а пре расписивања било каквих избора, други канал Телевизије Србије (Телевизије Београд, Нови Сад и Приштина) одмах стави на располагање опозиционим странкама, у времену и на начин који ће том приликом бити утврђени;

— да у случају утврђивања часних услова за одржавање првих слободних вишестраначких избора Округли сто преузме улогу надзорног одбора за спровођење тих избора.

Укратко, циљ ове стратегије је брза и мирна промена природе постојећег политичког режима и смењивање самодржаца који су тренутно на власти, што се не може постићи луким пристајањем на правила политичке игре и изборне трке које је наметнула владајућа странка и улогу једва приметног демократског украса у Народној скупштини у којој се само озакоњују одлуке претходно донете у уреду председника Републике.

ПОСРЕДОВАЊЕ ДОБРИЦЕ ЋОСИЋА

Једва да је ова друга стратегија преовладала у редовима опозиције, а већ је изложена озбиљним искушењима. Дана 10. маја ове године наш познати књижевник Добрица Ћосић упутио је следеће упозорење: „Заиста, заиста је последњи час да се у овој земљи напусти политика диктата и свршеног чина владајуће странке и деструкција и опструкција опозиције као метода борбе за освајање власти.“3) А затим је предложио хитно организовање савета од представника свих већих странака ради договора о свему што би избор за нову Савезну скупштину и локалне органе власти учинило што демократскијим.

Овај предлог Добрице Ћосића је изванредан, само има једну малу ману: учињен је са закашњењем од три године. Да је Добрица Ћосић пре три године предложио организовање оваквог савета, односно Округлог стола владе и опозиције који би утврдио услове преласка једностраначког у вишестраначки систем, тај би предлог био поздрављен као право демократско откриће. Ћосић је, међутим, не само пропустио да такав предлог благовремено учини, већ је прећутно, а понекад и изричито, пружао подршку управо таквој политици диктата и свршеног чина Слободана Милошевића и његове странке.

Но и поред тога, ово закаснило признање да Слободан Милошевић води политику диктата и свршеног чина било би добродошло, да Добрица Ћосић није истовремено оптужио

опозицију за деструкцију и опструкцију. Јер, ако ништа друго, опструкција је најмирнији и најбезболнији одговор на политику диктатора и насиља, попут оног од 9. марта прошле године.

Већ сутрадан се показало коме овај задоцнели предлог Добрице Ћосића највише одговара. Шеф Социјалистичке партије Србије, Зоран Лилић, хитро је поздравео овај предлог и изјавио да владајућа странка „мора пружити могућност опозицији да каже — не шта хоће, јер то већ знамо, него шта јој смета“.)

ИЗМЕЋУ ОПТУЖБЕ И АБДИКАЦИЈЕ

Многи се, дакле, у овом тренутку налазе пред тешким и неугодним избором. Опозиција мора коначно да утврди услове без чијег испуњења неће више излазити ни на какве изборе. Владајућа странка мора опет одлучити да ли ће и даље сама смислити претешко време одговорности за сам опстанак и судбину српског народа на тлу бивше Југославије.

После неколико узастопних војних и дипломатских пораза, за које је највећма одговоран, Слободан Милошевић је, као неприкосновени самодржац, пред најтежим избором. Он већ дуже време хода уском, врлетном стазом изнад самог понора. И ако тако настави, ускоро ће моћи да бира само између јавне оптужбе против себе самог и властите абдикације.

Једна од најбоље образложених начелних оптужби против владара узурпатора био је чувени спис „indiciae contra tyrannos из 1579. године. Наши преци нису презали од тога да подигну оптужбу и против владара који је тренутно на власти. То је 1858. учинио Јеврем Грујић када је, по упутствима Илије Гарашанина, саставио „Акт оптужбе против Кнеза Александра Карађорђевића“ у којем је као „узрок томе очајателно стању“ у Србији наведен „нико други но садањи Књаз“.)

Било је, пак, владара који нису чекали да се против њих подигне оптужница, већ су благовремено абдицирали. Тако је поступио краљ Милан Обреновић када је 1889. напустио престо поручујући Србима: „Свој рад као владар остављам оцени повеснице, а вама од срца благодарим на потпори коју сте ми указали. За успехе вама хвала и слава, а за неуспехе нека на мени лежи одговорност.“)

Како западамо у све већу немаштину и скоро потпуну међународну изолацију, оптужба против Слободана Милошевића се убрзано саставља, а можда и његова абдикација.

НАПОМЕНЕ

- 1) Политика од 12. маја 1992.
- 2) Ibidem.
- 3) Politika од 11. маја 1992.
- 4) Politika од 12. маја 1992.
- 5) Zapisi Jevrema Grujića, knjiga prva (pred Svetoandrejsku skupštinu), Beograd, SRpska kraljevska akademija, 1922, str. 179.
- 6) Stojan Protić, Odlomci iz ustavne i narodne borbe u Srbiji, knjiga druga, Beograd, Štamparija — „Dositej Obradović“, 1912, str. 255.

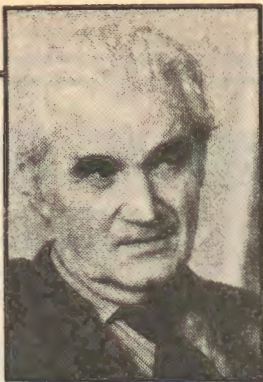
ЗА КУЛТУРУ НИЈЕ ВРЕМЕ

Будући да нисам позван на овај скуп не би требало, можда, ни да говорим. Поготово нећу говорити о овој теми ради које смо се овде сви сабрали, теми културе. Ја морам да одступим од тога програма и да вам скренем пажњу, на носиоца не само културе, него целокупног живота, да вам скренем пажњу на малог човека, кога на жалост ни једна делегација из Београда, ни један представник власти, не удостоји своје посете и своје речи. Треба проћи кроз српска села на Косову, треба отићи у Мушотиште, треба отићи у Велику Хочу и друга села, па видети како тај народ живи. И онда, ако хоћете, господо, говорите и о култури. Ми се овде боримо искључиво за добијање пара и средстава за неке своје програме. Све је то добро, и корисно, и потребно, али пре свега народ који овде живи, препуштен је још увек сам себи. Ми стално слушамо обмане преко телевизије и радија, да је питање Косова решено, оно више не представља проблем. А ми овде, ја говорим као човек из народа, јер по народу путујем, више сигурно него многи други, ми живимо на Косову као онај осуђеник на беломе хлебу коме је пресуда смртна изречена, али се не зна када ће бити извршена. Ми гледамо шта се ради од делова нашег народа у Крајинама, у Босни, у Далмацији, у Херцеговини, ми слушамо претње из целог света да нам се Косово одузме. Ко нам гарантује да ми сутра овде нећемо бити продани, ко нам гарантује да нећемо бити остављени и од стране војске, и од стране полиције и од стране власти. Молим вас, видите, ми се добро сећамо говора од прошле године наших политичара и наших председника у односу на Книн, на Славонију, на Босну, и видимо сада докле смо дошли. Ко нам гарантује да то сутра неће бити са нама овде на Косову? Зато је овај народ изгубио сваку наду на будућност у овим крајевима овде, и зато срп-

ски народ не гради куће овде на Косову. Пођите и погледајте улици у којима Срби живе по Косову. Молим вас; ја путујем више од вас по Косову. И још нешто. Ми имамо у нашој средини овде живе људе који су избегли из Албаније, који су били у Црној Гори пола године и више, па онда пребачени овде код Дечана. То су породице раздвојене, муж у једном логору, жена у другом, деца у трећем логору. Ови овде људи, од децембра живе у неким камповима. У Црној Гори су зиму провели под шаторима на глави Зете. Молим вас, ко поклања пажњу тим живим људима?! А то је, ако хоћете, далеко важнији проблем од рецимо наших дискусија, разговора и тако даље. Ја се обраћам господину председнику Владе овде и молим и захтевам: овде Општина Дечани има земљиште које може дати тим људима! Имају добру вољу, ти људи желе да остану као компактна целина, њих шест стотина има тамо, има преко двестепедесеторо школске деце! То је будућност овога краја, и манастира Дечана, и Пећке патријаршије, да им се омогући насељавање на тим просторима, овде где су. Прошла је година дана, а они још увек не знају ни где су, ни шта су. Многи су се и вратили у Албанију, јер кажу, боље нам је тамо — бар смо заједно. Зар то није срамота за једну правну државу каква желимо да будемо?! Кажем и апелујем да се посвети тим људима достојна пажња, а прво живети па филозофирати. Кад будемо живели слободно на Косову, онда ћемо и стварати културу. Као што су стварали наши преци, наши Немањићи и остали који су пре нас овде живели. У овим условима, сада не ствара се култура. Толико. Хвала вам.

(Говор епископа рашко-призренског господина Артемија на састанку Радомана Божовића и културних радника Косова, у коначу Пећке патријаршије)

Пише: Никола
МИЛОШЕВИЋ

ПРЕДИЗБОРНЕ ВРАТОЛОМИЈЕ ВЛАДАЈУЋЕ СТРАНКЕ

предизборне кампање минула, довољно је индикативна. Чак и под претпоставком да је владајућа странка прихватила одлагање избора, остало би неоспорно да је моћни телевизијски медиј пуне две седмице коришћен такорећи без изузетка у уско пропагандне сврхе оних који у Србији још увек држе власт. Из богатог пропагандног арсенала српске комунистичке телевизије, искоришћеног у већ поменуте сврхе, одабраћемо за ову прилику само један пример који, међутим, све говори. На самом почетку предизборног периода, у ударном другом дневнику првог програма, у недељу увече, обзнањено је целокупном телевизијском гледалишту да анкете, такорећи научно спроведене међу

Одсуство спремности владајуће странке да осигура равноправно изборно такмичење поткрепљује поред осталог и то што њен први човек, садашњи председник Републике Србије, има у резерви још један адут помоћу кога мисли да може отклонити Дамаклов мач санкција западних сила. Повлачење оних војника из Босне и Херцеговине, чије је станиште у авнојевској Србији и Црној Гори, представља потез помоћу кога је Слободан Милошевић био наумио да подвали западном свету. Јасно је, наиме, да исход рата у Босни и Херцеговини не зависи од тога хоће ли се десетак процената војних лица са такозваним личним наоружањем вратити са бојишта, него од тога хоће ли у рукама војске преко Дрине

КОМУНИСТИЧКИ ТРОЈАНСКИ КОЊ

**Слободану Милошевићу изборни
нису нужни да би демократизовао
Србију, него да би избегао
одмазду Запада. Да ли је
Добрица Ћосић човек добре воље
или будући председник државе,
који је започео предизборну
кампању?**

Пише: Никола МИЛОШЕВИЋ

Један опозициони лидер изјавио је недавно да опозиционе странке не би требало да праве проблем од тога што им владајућа партија нуди са закашњењем извесне уступке, јер „поклоњеном коњу се у зубе не гледа“.

Поклоњеном се коњу у зубе не гледа, али само под условом да није тројански коњ, а овај кога нам комунисти нуде то несумњиво јесте.

Већ сама чињеница да су уступци најављени опозицији онда када је добра половина

српским бирачима, показују да на предстојећим изборима највеће шансе има владајућа странка, а одмах после ње Српска радикална странка.

Објављивање оваквих анкета пред изборе иначе је законом забрањено, али зар су комунисти икада марили за законе, поготову за законе које су они сами донели?

Чак уосталом и ако би се догодило да српски властодршци понуде односно учине извесне уступке у последњи час биће то они уступци којима се не доводи у питање њихов политички, финансијски и медијски монопол.

СВЕ У ЊИХОВИМ РУКАМА

Да будемо прецизни: од уступака које су комунисти без неких већих проблема спремни да учине долази у обзир само нешто више простора за опозицију на телевизији, нешто мало новца опозицији за предизборну кампању и евентуално померање рока за општинске изборе.

Међутим, све и да су комунисти показали спремност да помере рок избора за Савезни парламент, ме би ни то битније повећало изборне изгледе српске опозиције из најмање два кључна разлога: 1) владајућа странка и њен први човек неће пристати на сазивање уставотворне скупштине, зато што би се тиме довела у питање једна битна претпоставка њиховог политичког и економског монопола, и 2) неће они, нити могу дозволити, да њихова странка подели своју медијску и финансијску моћ иоле равноправно са опозиционим странкама. Због чега је, примера ради, странка на власти каснила читаве две седмице, дакле више од пола предизборне кампање, са законом о финансирању странака? Одговор је прилично једноставан: због тога што она сама нема никаквих проблема у финансирању сопствених предизборних промоција, јер су сви релевантни извори прихода у њеним рукама, да не говоримо о томе да јој на бесплатном располагању стоје три телевизијска програма и три дневна листа.

остати тешко наоружање, авијација, гориво и снабдевање храном. Према томе, ако Слободан Милошевић оцени да му се више исплати да Србима из босанско-херцеговачких крајева ускрати већ поменуто тешко наоружање и гориво, и ако притом тамошњој војсци пресеће доток хране, да би отклонио на тај начин санкције Запада, онда он може себи дозволити да се много не обазире на изборну опструкцију опозиције, рачунајући не без разлога да ће га Запад бар неко време оставити на миру, уколико буде битно припомогао да се угаси пожар што пламти у Босни.

Разуме се, чак и у том случају Слободану Милошевићу су насушно потребни избори са каквим-таквим привидом демократичности, зато што му је потребно међународно признање западних сила. То и јесте разлог због кога је он одлучио да већ по ко зна који пут употреби, или злоупотреби, свеједно, ауторитет Добрице Ћосића како би некако приволео странке у опозицији да комунистима још једном послуже као покриће на савезним и локалним изборима.

Истини за вољу, Ћосић се и овога пута спремно одазвао председниковом позиву апелујући на опозиционе странке да се ману „деструкције и опструкције као метода борбе за освајање власти“ и да изађу на изборе што их је уприличила владајућа партија.

АПСУРДНА РЕЧЕНИЦА

У свом апелу писац, додуше, тврди да се обраћа српској опозицији у име „нестраначких грађана“, из чега би се дало закључити да не навија ни за једну страну, утолико пре што помиње „политику диктатора и свршеног чина“ владајуће странке.

Међутим, владајућа странка је и пре него што је опозиција одлучила да бојкотије ове и овакве изборе водила ту исту политику диктатора и свршеног чина, па Ћосић није нашао за потребно да се тим поводом огласи макар једном једином речју критике.

Огласио се тек сад. А ако већ тако стоје

ствари, онда нема друге него да закључимо да му политика диктата и свршеног чина није сметала све дотле док је изгледало да ће бар Демократска странка одлучити да на изборе изађе и све дотле док је изгледало да притисак Запада неће бити онако жесток какав сада јесте.

Према томе, реч критике што ју је српским властодршцима Ћосић упутио само је нека врста обланде која служи за то да опозиција лакше прогута мамац владајуће странке. А да наш писац од свег срца навија за ствар председника Републике види се и по томе што се отворено залаже за то да се у припремању избора „окрњи демократски поступак“. Сасвим прецизно, Ћосић каже: „Ако пак у нечему морамо да окрњимо демократски поступак, то треба опет да буде чин договора и споразума свих легитимних и компетентних чинилаца“.

У овој реченици садржано је све оно што је битно за тактику владајуће странке, односно за тактику самог Добрице Ћосића. Ћосић није за демократски организоване изборе, јер очито не могу бити демократски они избори на којима је демократски поступак по његовом сопственом признању „окрњен“. Ћосић је само за то да такви „окрњени“ избори буду чин договора свих „легитимних и компетентних чинилаца“ или, другим речима, договора власти и опозиције. Ако пак опозиционе странке не желе да изађу на такве изборе које им владајућа странка и наш писац нуде у условима потпуног политичког, економског и медијског монопола, властодржаца, онда је то, по Ћосићу „деструкција и опструкција као метод борбе за освајање власти“.

У жељи да по сваку цену подржи политику странке на власти Ћосић иде толико далеко да у свом апелу за излазак на изборе исписује и следећу, благо речено, апсурдну реченицу: „нисмо имали времена, ја мислим ни потребе, да референдумом проверавамо политичку вољу грађана Србије за уједињење са Црном Гором јер Србима у Србији није спорно да су Срби“.

Тим поводом нека нам буду дозвољене само две примедбе.

1) Ако је време било проблем, како то да се нашло времена за референдум у Црној Гори, а није га било за референдум у Србији?

2) Ако Србима није био потребан референдум да би утврдили да су Срби, онда је, по истој логици референдум у Црној Гори био потребан за то да се провери је ли за Црногорце спорно да су Срби.

А било је управо обрнуто. Референдум у Црној Гори имао је за циљ да се провери само политичка воља Црногораца да се са Србима удруже у исту државу, али не и да се провери њихова национална припадност. Што се њихове националне припадности тиче и Слободан Милошевић и Момир Булатовић сложни су у томе да за Црногорце „није спорно“ да нису Срби.

Проносе се гласови да би Добрица Ћосић могао бити будући председник друге по реду комунистичке Југославије. Ако у овим гласовима има истине, онда је већ поменути апел опозиционим странкама да изађу на предстојеће изборе, његов први предизборни потез.

КАД СКУПШТИНА ЗАВЕДЕ ЉУДСКА ПРАВА

ЦРНЦИ, ОВИ И ОНИ

или: у недостатку доброг тв хумора ни скупштинска делегација за проверу стања људских права у Америци није лоша

Да људска глупост не познаје границе зна се одавно. Проблематично је једино то што се управо Народна скупштина Србије нашла да ту ноторну чињеницу на сваки начин докаже.

Погађате, реч је о службеном, званичном прихватању иницијативе еспеевсовског посланика Златановића да се оформи скупштинска делегација, која би се лепо спаковала, опскрбила доларским дневницама (једна дневница = две просечне радничке плате) и авионским картама тешком 600 — 700 долара по човеку и, уз флагослов демократске државе Србије и њених народа и народности, отпремила пут далеке Америке. Циљ овог надасве ризичног и путовања пуног неизвесности био би хуманитарне и помало истраживачке природе, каква и приличи храбрим и самосвесним пионирима демократије и цивилизације — испитивање стања људских права у Америци!? Познат је и признат и разлог: недавни расни немири у Лос Анђелесу, који су на дело дана изнели сав јад и чемер од људских права којима располаже пријатељски црначки народ Америке. Крв није вода, а крв посланичка узаврла је и након саме помисли на праотаџбину америчких Црнаца Либертију, уваженог члана Покрета несврстаних, на Чича — Томину колибу, на саиграче Владе Дивца и друге.

Било би, наравно, више него глупо не подржати овако племениту и, пре свега, легитимну акцију проверених скупштинских бораца за људска права и демократију као такву. Међутим, дозволимо себи неколико неумесних констатација и питања, због којих заслужујемо сваку критику.

Прво, да је у било којој београдској психијатријској клиници неки клијент предложио то исто гарантовано би био задржан на доживотном бесплатном стану и храни.

Друго, без обзира што просечни амерички Црнац није сигуран да ли је Југославија (или Србија, свеједно) назив неке пицерије у Монтани или је популарни назив за резерват Чејена у Канзасу, убрзо би био информисан о следећем: комунисти из државе, која је актуелни, и то светски, симбол недемократије и агресије, долазе да подривају амерички систем, који је симбол, и то светски, демократије, толеранције и заштите мира и људских права у свету. Можда Црнци и нису свесни колико су им људска права угрожена, али нису свесни ни колико је амерички информативни систем сличан српском — знају само оно што им је речено преко телевизије. Могући епilog: српски борци за људска права могли би у овој демократској мисли да попију поприличне батине, и то од обесправљених Црнаца, што је и један од ретких разлога да их се подржи у овој племенитој намери.

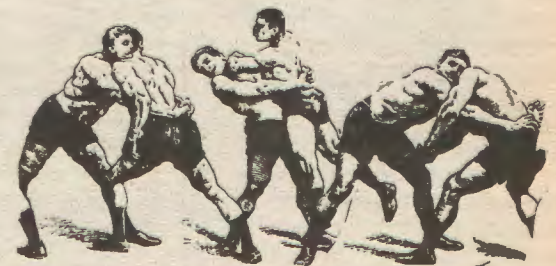
Треће, нејасно је ко би у ту делегацију мо-

гао да уђе. Оне који онако говоре српски језик тешко је замислити и док изговарају „хау мач кафа?“ или „хау мач уље?“, а камоли неке суптилније политичке и демократске термине из области људских права, па још на енглеском. С друге стране, ангажовање и обучавање преводилаца за симултани превод са њиховог на српски па са српског на енглески само би још више угрозило људска права наших црначких пријатеља. О томе речито говори и чињеница да је након сваког од недавних учесталих боравака српских емисара у Америци Црнцима било све горе и горе. Дале, било би незгодно да у ту делегацију уђе, рецимо, неко попут Михаља Кертеса, којег ће, изгледа, пре видети Црнци у Лос Анђелесу, него такође угрожени „црнци“ у његовој бази — Гроцкој или Радомана Божовића, за којим је још увек расписана потерница у суботичком суду; или Војислава Шешеља, којем би вероватно Амерички федерални биро са откривања нациста платио карту, само да неизоставно дође; или Зорана Соколовића, чија је сврха полицијско малтретирање опозиције; или Бату Живојиновића, код којег амерички империјалисти не би имали никакве шансе; или Вукашина Јокановића, који своју борбу за људска права изражава у квадратним метрима својих станова; или Бицу, Батрића, Радована Радовића ... Све то ствар изузетно компликује.

Четврто, и кад би оваква делегација била некако скуцкана, не види се ко би из њеног састава могао да објасни како то да представници народа, чија су људска права и остале егзистенцијалне потребе сведени на права и потребе кишне глисте, иду да соли памет земљи у којој социјална помоћ незапосленом Црнцу двалут премашује плату српског председника Републике. Можда би успео Сејдо Бајрамовић. Можда ...

У сваком случају, једва чекамо да делегација крене на пут. Хумористичких серија је све мање, заседања Скупштине већ нам иду на ганглије, а у овим временима ништа нам толико не недостаје колико обична — забава и разонода.

3. Д.

ЊИМА ЈЕ ПОТРЕБНО ГЛАСАЊЕ А НЕ ИЗБОРИ

ДЕРБИ ПОЖАРЕВАЧКЕ ЕРГЕЛЕ

Пише: Драгослав ГРУЈИЋ

Након инстант државе предстоје нам исти такви избори и тада ћемо према уверавањима главног идеолога СПС Михајла Марковића најзад добити савезну државу и њене органе и тиме затворити „питање нашег места у међународној заједници“, то јест избећи међународни притисак и искључити негативна расположења.

Иза овог објашњења крије се намера режима да скарабуци изборе по сваку цену зато што мисли да ће тиме учврстити оспорену власт и повратити изгубљену легитимност. Они добро знају да после изгубљеног рата на ред долази питање одговорности за пораз и изборима мисле да предупреду и осујете постављање тог питања.

После елиминације четрдесетак генерала, на које је пребачена одговорност за ратни пораз, власт је решила да у државни апарат уведе „млађе људе који су некомпромитовани и способни“, али одани режиму. Бити способан и некомпромитован а одан режиму (!) могуће је исто онолико колико је могуће и дрвено гвожђе. Да је то немогуће најбоље знају кадровици владајуће елите, који су присиљени на све чешће и брже промене носиоца власти. СПС партија влада методом симулације промена. У стању је све да промени да би остала на власти. Социолог политике Владимир Гоати ову је карактеристику власти описао овако: „СПС је променила политику (1987); име и програм (1980 — 1990); већину чланства (1980 — 1990). Али је зато у свим тим променама руководство остало једини елемент континуитета са Савезом комуниста Србије“, а додаје и да је СПС током 91/92. променио и државу. Ми, са своје стране можемо додати да ће зарад одржања своје власти вође режима променити и народ.

За власт и њихове сателите ови избори нису ништа друго него патриотска обавеза, дужност и формалност; која не може да буде везана никаквом процедуром. Сви они оркестрирано тврде да „ово нису обични избори него важан патриотски чин како би се демократским средствима бранила држава“. Логично је да из ове интерпретације следи да сви они који не деле овај „патриотизам“ јесу издајници и одриди. Зато њихови гласови по природи ствари немају никакву важност нити њихови ставови обавезују национал-социјалистичку власт.

ШТА ТУ ИМА ДА СЕ ЗНА!

Насупрот тврдњи идеолога режима да ће ови избори обезбедити међународно признање новостворене државе стоји једноставна чињеница да легитимност новој држави могу прибавити само демократски избори, који ће показати аутентичну вољу бирача. Уосталом КЕБС је најавио да ово гласање

ЕРГЕЛЕ

*Половина општинских одбора
опозиционих странака нема
телефон, а трећина је без
просторија за рад. Међутим, и као
такви могу да послуже. Ако
пристану.*

неће признати, јер „нису обезбеђени услови за поштене и фер изборе“.

Све што могу да добију овим изборима јесте да поарче огромне паре, које, изражено у страном новцу, износе, према рачуници власти око милион долара. Из савезне касе за изборе ће се утрошити 258 милиона динара. Србија добија 183,6 (тражила је 250 милиона динара), а Црна Гора 51 милион (комисија Црне Горе је тражила 78 милиона), остатак, до 23,4 милиона динара намењени су за трошкове Савезне изборне комисије.

Сада у Србији тренутно има 76 регистрованих странака (у овај број није урачунато и петнаестак странака које делују на Косову, али нису регистроване у Србији), већина њих

није давала никакве знаке постојања након завршетка избора 1991. године. Колики је политички значај ових странака најбоље говори број гласова које су добиле на прошлим изборима. (Види оквир). Сада када их је власт вратила из мртвила оне тврде да на изборе иду мотивисане националним и државним разлозима.

Рок за предлагање кандидата на изборима био је 16. мај. У року од пет дана комисије су требале да утврде листе, а већ 22. маја оне су могле да буду доступне јавности.

Минимални рок кампање је према важећем закону месец дана, али власт то није поштовала. Изборне јединице обелодањене су 5. маја, значи 25 дана пре избора, представљање кандидата на телевизији није почело ни 16. маја, када је крајњи рок за подношење пријава кандидата, Закон о финансирању странака Скупштине Србије доноси 14. маја по хитном поступку, а новац ће бити пребачен странкама тек после избора. Све у свему, ово неће бити никакви избори него једноставно тестирање лојалности грађана. Зато је Леон Којен у праву када каже да су се „стратеги СПС потрудили да предстојеће изборе лише сваке неизвесности. Избори без предизборне кампање не разликују се од избора без странака, не може бити ни говора о изборима ако се они своду на обично анкетирање грађана који немају никакве могућности да се упознају са оним што нуде странке и њихови кандидати“.

СКУПШТИНСКИ ХУМОР

Нису осигуране ни многе друге неопходне претпоставке за демократске изборе. Половина општинских одбора опозиционих странака нема чак ни телефон, а трећина је без просторија за рад.

Закон који је Скупштина Србије усвојила по хитном поступку одређује се да за ове изборе странкама исплати укупно 1500 просечних зарада у Републици (то је 75.116.000) од чега се једна трећина (534.800) уплаћује одмах странкама по завршеном поступку предлагања. Али, само онима које имају најмање пет кандидата за Савезне изборе, а за локалне најмање 50, односно 100 у градским скупштинама, односно 30 у покрајинским. Остатак се даје након завршетка избора.

Према речима Зорана Ђетковића, министра правде, овим законом „Република Србија жели да на један савремени, европски, демократски и на један правичнији начин у односу на до сада важећи уведе систем финансирања рада странака и њихових изборних трошкова“.

Посланик СПО Михајло Марковић поставио је питање током расправе о овом предлогу „шта то оправдава да неко под хитно покушава да се донесе овај закон, у ситуацији када су се испред парламента окупили ратни инвалиди, када преко милион и шес-

СТРАНКЕ КОЈЕ ИДУ НА ИЗБОРЕ (број гласова на претходним изборима)

ДЗВМ	132.710
СДА	84.156
СДС	32.927
ДСВХ	23.630
ПДД	11.751
СДП Рома	6.491
ДРСМ	5.432
ПЗЛПЈ	4.835
ННП	4.017
С. нар. слоге	3.838
ЈСДС	3.026
С. школске омл.	1.368
ДПП Рома—КГ	543

Све странке (изузев СПС) које иду на изборе добиле су на изборима 1991. године укупно мање од пет посто гласова (од 7 милиона и 44 хиљаде уписаних бирача за њих је гласало 314.724 бирача)

то хиљада људи нема запослење, а преко милион гладује?"

Да ли је то још једна од лицемерних радњи Владе Србије. СПС и њена влада немају ама баш никаквог интереса, нити се њих овај закон уопште тиче, јер они живе од рентирања имовине бивших ДПО. Према изјави Томислава Ранчевића, две трећине прихода СПС остварује од привредне делатности и издавања простора. СПС има 25 предузећа, из чијих се доходака финансира 114 општинских организација ове партије. Запослених у апарату СПС је 750. Сада се из буџета одваја 115 хиљада динара за плате оних функционера који не раде, а скоро исто толико за све странке у Србији. Овај закон СПС доноси оној другој страни, али не због тога да би преживела, него да би их подмитили да изађу на изборе".

Ове тврдње Марковића посланици СПС већине су оспоравали а најверљивији је био Бранко Лазић: „Овим чином наша влада поправља наш умни простор у правцима одређивања политичке културе који мора да се забележи у једном оваквом политичком прегруписавању, успостављању и трајању. То треба више да испоштујемо. Знате ми се мењамо непрестано и морамо још овде да се променимо. Ја много волни кад се ми овде у нечему зближимо, јер ми то треба да урадимо. То од нас очекује наш народ. Немојте да тако радимо као по неки пут па да све срушимо и све више се раздвојимо“. За ову бриљантну говорничку апологију посланик Лазић је добио аплауз већине и похвалу Зорана Анђелковића („После овога што је рекао посланик Радић вероватно би било сувишно било шта рећи“).

ВИТЕЗОВИ ОКРУГЛОГ СТОЛА

У тренутку када је већина опозиционих странака Србије већ одлучила да под издиктираним условима неће изаћи на изборе које је заказала владајућа странка почели су такозвани преговори власти и опозиције — „Округли сто“ — у „Сава центру“ (14. мај). СПС је на предлог сиве еминенције владајуће странке Добрице Ћосића („Забога, нека се најзад договоре“) окупила двадесетак странака. Генерални секретар СПС Петар Шкундрић је објаснио да „намера СПС није било да сазове консултативни састанак него да организује политички разговор са странкама које излазе на изборе“. СПО није послао свог представника, а састанак су напустили и представници ДС (генерални секретар Слободан Гавриловић и Душан Кнежевић); председник НРС Јанко Дучић; Драгослав Петровић, председник Реформске демократске странке Војводине и председник Српске светосавске странке Жарко Гавриловић. Они који су остали стекли су утисак да су, како је након састанака изјавио Миломир Бабић, организатори скупу дали неозбиљан тон да би створили утисак таква какав се жели, а то је да покажу како је договор са опозицијом немогућ и како је она неодговорна. Али истовремено је овај састанак био и користан, јер је показао да за СПС циљ јесте гласање, а не избори. Свако ко на тај циљ пристаје је добродошао. Посебно задовољан је био Михајло Марковић — Пиља, јер је један од најистакнутијих витезова округлог стола био Ми-

ПЛАНИРАНА ПОДЕЛА ПАРА

Паре које ће се делити према проценту освојених места биће подељене овако: СПС ће добити 77,6 од укупне суме, СПО 7,6, ДЗВМ 3,2, а ДС 2,8 одсто и СДА 1,2 одсто, док ће остале странке које имају посланике добити мање од једног процента свих средстава.

Изражено у динарима то је:

СПС	63622.120
СПО	6.250.620
ДС	2.302.860
ДЗВМ	2.631.840
СДА	986.940
СРСЈ/В	657.960

лошевићев миљеник — вођа Српске радикалне странке „која је најјача опозициона партија у Србији и њено учествовање на изборима је доказ демократичности избора. Надам се да ће ДС променити став и изаћи на изборе. Што се тиче СПО њима избори не одговарају, јер би на њима прошли лошије, што показују досадашња испитивања јавног миљења“. Према речима Вука Драш-

ковића, СПО није послао свог представника у Сава центар, јер „комунисти морају откапати изборе, па тек онда заказати округли сто“, а како то нису урадили таква парада нема никакве политичке сврхе, осим губљења времена.

На ове изборе изаћи ће грла из једне ергеле (пожаревачке) и њихов ждребац ће победити. Али ће онај, који ће на овим изборима тријумфовати, иза своје фактичке власти носити и даље недемократски реп, док опозицији, која ове изборе бојкотије, остаје мукопртни посао изградње нове политичке стратегије за освајање слободе и демократије. Да бисмо одбранили право на живот и супротставили се тоталитаризму данашње власти није довољно само бојкотовати пуко гласање, већ систематски деловати на стварању услова за праву демократију. Ваља нам подстицати све врсте и институције које друштво чине самосталнијим од власти, ојачати независну јавност. Укратко — створити грађанско друштво. Тако треба схватити и своју патриотску обавезу, коју не вреди залуд расипати на лажне изборе и провидне обмане.

ПОРУКА ВОЈВОДЕ МОМЧИЛА ЂУЏИЋА

ОБАВЕШТЕЊЕ ВАСКОЛИКОМ СРПСТВУ

Дознали смо из штампе да је овдашња тиранска комунистичка влада расписала изборе преко којих намерава да се учврсти на власти у такозваној „трећој“ конфедеративној Југославији коју сачињавају српски народи у Црној Гори и Србији, у којој гласна реч има стаљиниста Слободан Милошевић, српски одрод и издајник. И још смо сазнали да ће у те изборе ићи неке опозиционе странке, међу којима и Српска радикална странка коју предводи др Војислав Шешељ, четнички Војвода. Он је позвао све странке и грађане да изађу на изборе и преко конференције за штампу казао да су „сви они који буду бојкотовали изборе — издајници Српства“. Ја сам сасвим супротног мишљења и кажем да би могли бити издајници Српства они који изађу на изборе, јер би њихово учешће на изборима добро послужило комунистичким тиранима пред светском јавношћу као да у тој „трећој“ Југославији влада слобода и демократија. То би било бацање прашине у очи и српском народу и светској јавности. Избори су заказани у врло кратком року, а комунистичка (сад названа социјалистичка) има сву власт у својим рукама, цео државни апарат, новац, полицију, војску, штампу, радио, телевизију... Они су се споразумели и огласили „трећу“ Југославију само да би се одржали на власти, а кроз најваљане изборе хтели би да их народ утврди на тој власти. Зато и због тога, они који оду на изборе — загазиће у издају. И биће опет као и до сада, где су опозиционе странке ишле у изборе, у скупштини млатиле празну сламу, а комунисти пировали и даље јачили на народној грбачи. На грбачи народа нога су издали, довели до проласта и увалили у рат у којем горе српска села и градови, руше се храмови и прадедовска огњишта, гине неборачко становништво, а Хрвати срањују са земљом све што је српско и пољу где год стигну.

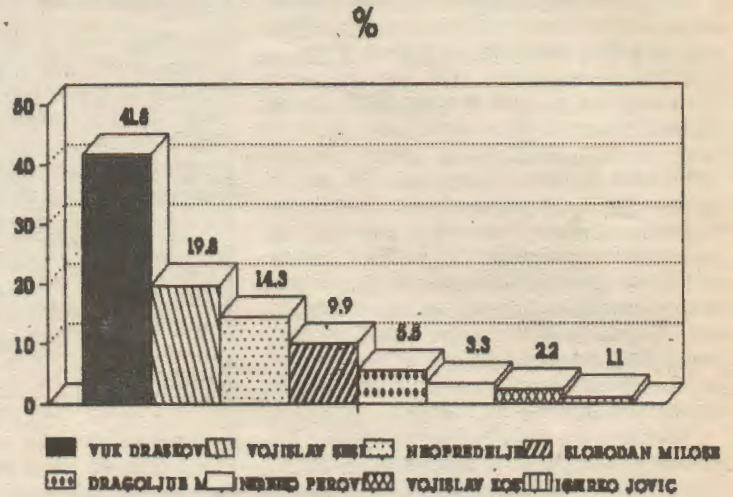
Томе свему треба учинити крај у Српском народу. Комунистички тирани се не руше са власти носењем по Терезијама запаљених свећа и бунета цвећа. Они су у српском народу остали и сувише дуго на власти и јасно и гласно потврдили да се те власти не носе да оду. Зато их са те власти треба збацити. Ако не може другачије — онда са борбом и краљу. Нема слободе без крви, а између два зла — бира се оно које је мање. У нашем случају рушити комунистичке тирани са власти — мање је зло од ropства у које нас комунисти могу довести до коначног уништања. Стога и стотине хиљада Срба у слободним земљама света, сматрамо — уместо да се иде на изборе — треба одмах образovati Српску Владу Народних Спаса и Јединства — уз сагласност и учешће представника Српске мученичке Цркве и Династије Карађорђевића. Владу у коју би ушли истакнути српски родољуби антикомунисти. Владу која ће да позове комунистичке тирани да предају власт — или ће их са те власти сатерати српске народне масе. Другог решења нема, нити га може бити. Ја лично сматрам да би требало да на чело Српске Владе спаса и јединства дође неоспорни српски родољуб и антикомуниста др Веселин Буретић. Ми смо у данима у којима се одлучује судбина Српства за векове. У овим данима сви полагамо испит: или у одлучну борбу за слободу — или да и даље трпимо комунистичке тирани и живимо у ropству. Све ће се зарезати у историју и иза сваког остаће траг борбе и жртве — или издаје, па било да су у питању Војводе, Владине, Патријарси, Карађорђевићи или народни прваци, умни родољуби или широне народне масе. Ово је мој став и моја реч у ове апокалиптичне дане по српски народ. А рекох ја, написах и Српству послах дванаестог маје хиљаду деветсто деведесет другог лета Господњег. Војвода Момчила Р. ЂУЏИЋ

ПРЕДИЗБОРНА АНКЕТА

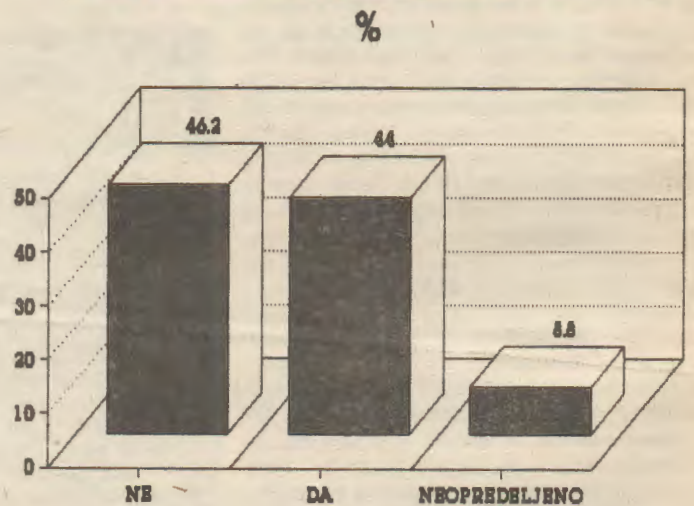
ПА ТИ САД ВИДИ!

Тражећи у избору неколико места широм Србије оно које по својој старосној, образовној, социјалној, професионалној и „страначкој“ структури понајвише одговара „карактеристичној“ српској изборној јединици, анкетари „Српске речи“ обрели су се, веровали или не, у Лазаревцу. Поред поменутих захтева Лазаревац има и следеће квалитете: довољно је близу великог града да прихвати његове стандарде, али и довољно далеко од њега да би могао бити уврштен у провинцију. Тако је у Лазаревцу и околини, у времену од 13. 4 – 27. 4. 1992. анкетирано укупно 4,5% бирачког тела општине, а ми вам представљамо најинтересантније показатеље.

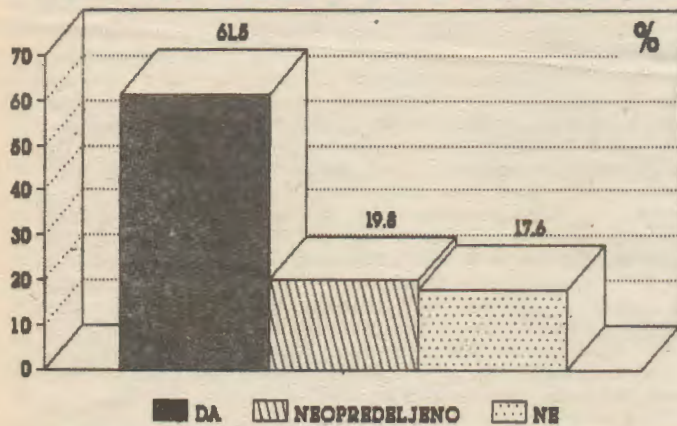
NOVI PREDSEDNIK REPUBLIKE?

DANAS BISTE GLASALI ZA ISTU STRANKU?

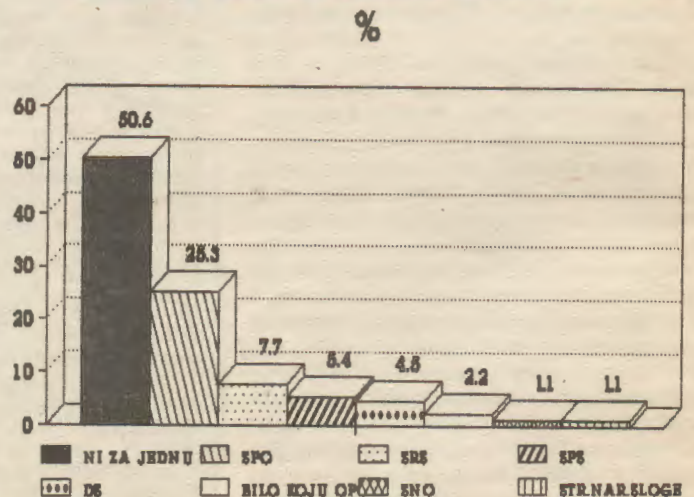
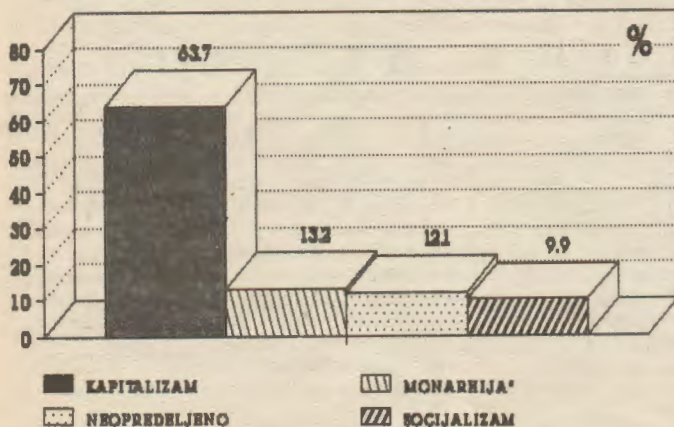

SRBIJA-NEZAVISNA DRZAVA?

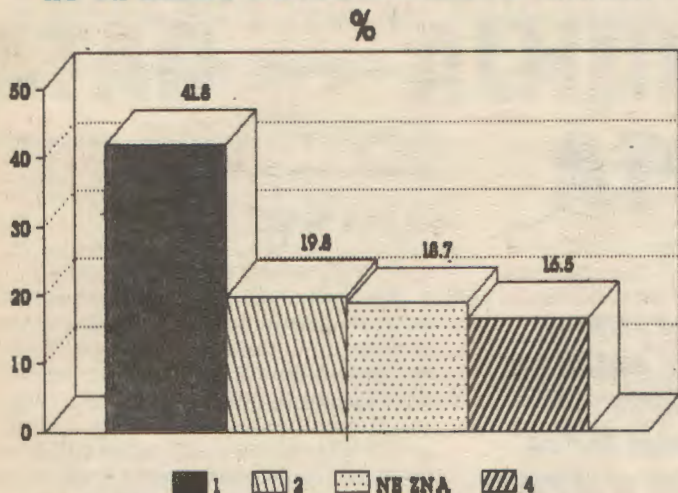

ZA KOJU BISTE STRANKU GLASALI SADA?

KAPITALIZAM ILI SOCIJALIZAM?

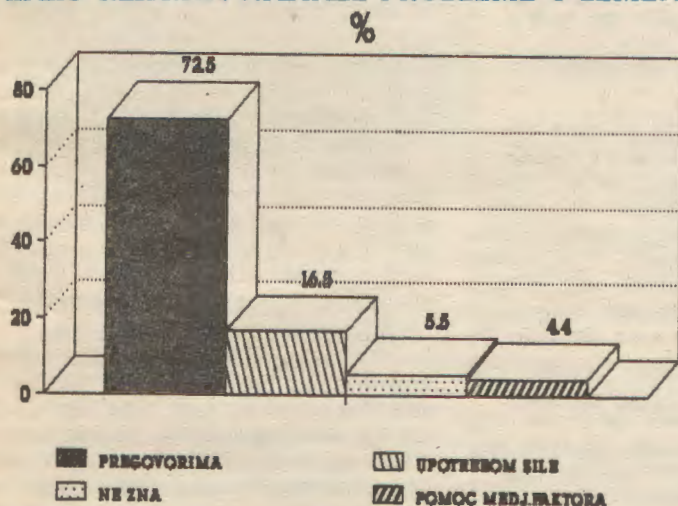

КО ЈЕ СРБИЈУ ДОВЕО У ОВАКВО СТАЊЕ?

1. Крива је првенствено садашња власт на челу са Слободаном Милошевићем
2. Криви су комунисти, али се комунисти изједначавају са СПС. Највећи број анкетираних С. Милошевића сматра комунистом.
3. Криви су претходни режим, лопови, буце, политичари и политика.
4. Велики број анкетираних сматра да је крив и сам народ. Сасвим мали број окривљује Фрању Туђмана и усташе.

КАКО РЕШАВАТИ НАСТАЛЕ ПРОБЛЕМЕ У ЗЕМЉИ?

БЕРОВАЛИ ЛИ НЕ?

ПРОТИВ СРБИЈЕ КАО НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ НИЈЕ НИ ЈЕДАН анкетирани демократа, а јесте 8,6% спооваца, 25% српских радикала и 80 социјалиста.

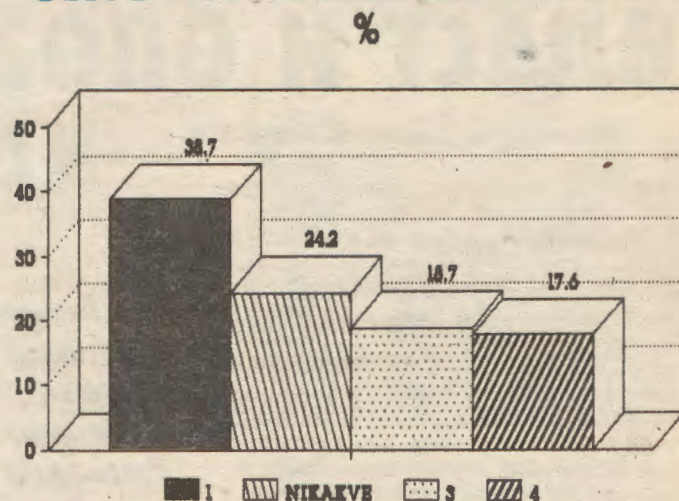
За 86,9% спооваца најбољи председник Србије био би Вук Драшковић, а за осталих 13,1% — Војислав Коштуница. Сви српски радикали свој глас дају Војиславу Шешељу, 80% социјалиста гласа за Слободана Милошевића, а осталих 20% за — Војислава Шешеља. Само 60% демократа даје глас Драгољубу Мићуновићу, а 12,5 њих гласа за — Вука Драшковића.

НИЈЕДАН споовац и демократа не гласају за социјализам, али је ЗА СОЦИЈАЛИЗАМ 20% социјалиста и чак 25: српских радикала. Шездесет посто (60%) социјалиста предност даје капитализму.

Ранг листа политичке писмености: 1) СПС, 2) СПО, 3) ДС, 4) СРС

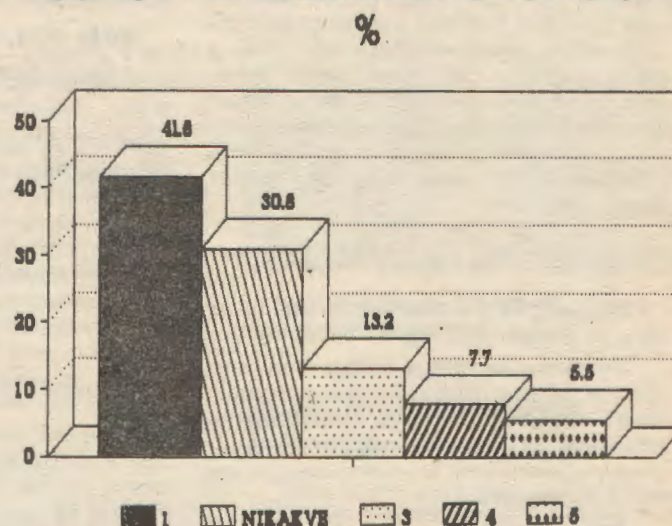
Споовци и демократе су за то да се проблеми у држави решавају мирним путем, односно преговорима. Српски радикали углавном сматрају да проблеме треба решавати силом, баш као и социјалисти, али у далеко мањем броју.

ОСНОВНЕ ЗАМЕРКЕ ВЛАСТИ?

1. Неспособна и ништа не ваља те је треба хитно сменити
3. Лажовска и лоповска
4. Не спроводи закон, лења и неактивна, крута и неспремна за сарадњу.

ОСНОВНЕ ЗАМЕРКЕ ОПОЗИЦИЈИ?

1. Нејединствена, мало у народу, само критикује власт и не нуди конкретне програме
3. У мањини је и треба да причека да додатно не разједињује народ
4. Учествовање у раду Народне скупштине и недоследност у борби против комунизма у Србији
5. Бори се за власт и не би била ништа боља од садашње власти да је она на власти

ЗАКЉУЧАК

Без обзира на пораст, односно пад популарности појединих странака и њихових лидера, о квалитетима политичког система одлучиваће готово половина бирачког тела која, према анкети, не би гласала ни за кога. Управо та половина одредиће исход било каквих избора и то на начин којег она није свесна. Та половина ће се највероватније приклонити СПС-у или СРС-у искључиво захваљујући кампањи, коју ће за њих водити јавни медији, а пре свега ТВ Београд. Јавни медији имају задатак да управо у тој неопредељеној половини усади клицу тзв. победника, односно да створе утисак о сигурној победи СПС или СРС. Управо та половина донела је победу социјалистима Слободану Милошевићу на претходним изборима.

Податке урадио и обрадио:
Миличко Миличић

„СРПСКА РЕЧ“ ПИТА СРЕЋКА МИХАЈЛОВИЋА О ИЗБОРНИМ ПРОГНОЗАМА

ВЛАСТ И ОПОЗИЦИЈА — ПАТА КАРТА

Разговарао: Драгослав ГРУЈИЋ

Каква је предизборна политичка ситуација у Србији?

Грађани Србије данас су суочени са једном арогантном влашћу и једном коалиционо неспособном опозицијом. Владајућа партија не уважава савет Ерика Вајла да влада не сме да рачуна искључиво са мишљењем већине. То значи да се ставови мањине не смеју некажњено занемаривати, јер мањине не греше увек. Ова арогантна влада која по свом ћефу прави историју, која је учествовала у растуру једне земље, у једном бесмисленом рату и у стварању једне нове државе, а на унутрашњем плану извршила феудализацију друштвених делатности и готово целе привреде, а да при том сама победа на претходним изборима, чак и да су грађани питани о тим стварима, власти не даје за право да тако нешто данас ради. Насупрот оваквој владајућој страници видимо растур опозиционих странака. Оне нису у стању да дођу до минималног вредносног сугласја, нису у стању да донесу стратешке одлуке, спутане су лидерским амбицијама, нису у стању да се баве сопственом организацијом... Оне не могу да понуде целовиту алтернативу. Укупно узев, оне и нехотећи раде у корист владајуће странке.

НЕЗАДОВОЉСТВО НИЈЕ ДОВОЉНО

Шта ће бити изборна понуда која ће се наћи на изборном менију?

Две су кључне теме на основу којих ће се правити изборна понуда. Једна је интерпретација исхода рата и друга — интерпретација масовног сусрета са гладовањем у које улазимо. Онај ко успе да наметне своју причу, тај ће добити изборе.

Владајућа партија и њена власт причају причу у којој се одговорност за садашњу ситуацију налази на неким спољним чиниоцима, и објективним разлозима. Они тако одговорност пребацују на неког другог, и тај је обично споља.

Опозиција, с друге стране, сматра да је довољно то што је народ незадовољан и да ће они добити изборе на основу само те чињенице. И ми смо истраживањем утврдили да је народ тотално незадовољан, да нема ствари којом је задовољан. Али то није довољно за добијање избора. Опозицији би требало да буде стратешки јасно да се избори добијају тек претварањем тог огромног незадовољства у политичку чињеницу, у језик политике, у политичко незадовољство. Али опозиционе странке то нису урадиле и не раде у овом тренутку. На крају крајева, ако је одлука опозиције да се не излази на изборе, они морају грађане придобијати за то.

Чиме и како? Не само голим захтевом „Немојте изаћи на изборе“, него треба показати зашто је неизлазак на изборе бољи од изласка. Није довољно што су сви аргументи

Вишегодишње искуство испитивање јавног миљења при Институту друштвених наука у Београду, уверава Срејка Михајловића (сетимо се зборника „Од изборних ритуала до слободних избора“) да српска опозиција, несклона коалицијима, посебну пажњу треба да обрати на неспособност народа да уочи тесну везу између лошег живота и политичких потеза власти

на страни опозиције. Треба пре свега изградњом демократских институција и процедура, па и неким ванпарламентарним, али демократским и дозвољивим средствима у грађанском друштву, да раде на оспоравању легитимитета владајуће странке. То је утолико значајније, јер смо ми добили податак да је већина миљења склона владиним, системским ставовима, него ли ставовима опозиције. То је једна од наших специфичности: да имамо народ незадовољан свим и свачим, а с друге стране имамо истовремено народ који је по својој политичким ставовима ближи тој владајућој страници него ставовима опозиције.

Како Ви то објашњавате?

Једна ствар је објашњење, а друга ствар колико опозиционе странке у оваквом налазу могу да нађу своју тактику или оправдање. По мом мишљењу, оне народу треба да интерпретирају његово незадовољство, и да га преокрену у политичку чињеницу која ће бити у корист опозиције.

Што се објашњења тиче, ту има неколико ствари. Најпре, грађани не уочавају везу између политичких ставова које прихватају и животног стања у коме се налазе. За њих су то две различите ствари. Осим тога, сва наша средства информисања се труде да те две ствари јасно раздвоје и учине што различитијим, да негирају и разбијају сваку везу између те две чињенице. Друга ствар: ради се о дифузној подршци систему. За разлику од специфичне подршке која се заснива на разменској идеји да се систем подржава онда ако се од њега има корист (схваћена у најширем смислу), постоји и дифузна подршка систему где је она више ствар политичке културе и вредносног опредељења, него стварног живота и његових чињеница. Тако да људи подржавају одређени систем, иако им тај систем

не онемогућава задовољење најосновнијих потреба.

МЕДИЈИ ЋЕ ПРЕСУДИТИ

То је поданичка политичка култура?

Да. Најбројнија је та група људи која подржава ставове владајуће групе; 48 одсто грађана прихвата провладине ставове, 25 одсто су они грађани који су неодлучни, немушти, који не разликују шта је шта, то је она средина која је прављена од свега и — тек мало више од једне четвртине — 27 одсто су они који прихватају опозиционе ставове. С друге стране, веома задовољно је 6 одсто грађана, задовољних је само 13 одсто, а нешто више од једне петине је оних који су и задовољни и нису, док је три петине (58 одсто) потпуно незадовољно.

Фактички, то је главни налаз нашег истраживања: утврђивање те велике разлике између великог незадовољства грађана и прихватања политичких ставова владајуће странке.

Када се тако ствари посматрају, онда добијемо једну слику до које смо ми дошли, а то је да владајућа странка може, у мањој или већој мери да рачуна на готово половину бирачког тела. Од те половине гласача, само је половина оних који су чврсто везани за СПС и о чијој се партијској лојалности може говорити. Она друга половина, или четвртина у односу на укупно бирачко тело, спада у лабаве присталице. С друге стране, опозиција би могла да рачуна на 40 одсто бирача.

Из свега би могло да се закључи како разлике између опозиције и владајуће странке нису тако велике. Поготову када се узму у обзир они партијски лојалнији грађани. Ако погледамо само ту групу грађана, тада видимо да су владајућа странка и опозиционе странке „пата карта“. Ако је тачно да о исходу избора одлучују они грађани који су у овом моменту неодлучни, неопредељени, онда следи да ће изборе добити она странка која ће у периоду до избора имати највише могућности да утиче на до сада неопредељене гласаче. Значи, основно је питање: ко ће имати највише утицаја на бираче у периоду до избора. А одговор је јасан и кратак: имаће онај ко има монопол над средствима информисања. Значи, тај ће и да добије изборе.

Кад је реч о самом изборном опредељењу, нашли смо да је већ сада пола грађана изборно опредељено, при чему је четвртина за владајућу странку, а остатак је за странке опозиције, при чему се издвајају само две странке — СПО и ДС. Ми у нашем истраживању нисмо нашли неке друге странке, тако да смо их све рачунали под „остало“, а они могу да добију око осам одсто гласова. Број апстинената ће бити веома велики и кретаће се између једне трећине (33 одсто) и две петине (40 одсто).

БИХ: КАКО ЈЕ ИЗГУБИО АЛИЈА ИЗЕТБЕГОВИЋ

ГЛУВ МЕЂУ СЛЕПИМА

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

По неким процјенама, Алија Изетбеговић једини је од шест републичких лидера који има шансе да политички преживи (ако му успије да физички опстане) овај хаос кроз који пролазимо. Међутим, остварили зацртане политичке циљеве (суверена и интегрална, дакле, осталим републикама равноправна и уз то мирна Босна и Херцеговина) Изетбеговић нема избора — једино му престојаје да напусти политику. Само тако би могао да избјегне најопаснији од свих опасних синдрома који вребају политичаре, на овим просторима, синдром Јосипа Броза Тита*. Овако је написао о предсједнику Предсједништва БиХ, Алији Изетбеговићу сарајевски новинар **Озрен Кебо** у новогодишњем броју „Вечерњих новина“ под насловом „И послје Тита — Алија“. Овај дио портрета тумачен је на хиљаде начина, а многи су се питали да ли је аутор предвидио скори крај Изетбеговићеве политичке каријере или га је толико неукусно величао.

ХДЗ ГА ПРЕШАО

Г. Изетбеговић је изгубио веома много у самом старту — у тренутку када је окренуо леђа садашњем предсједнику МБО, г. **Адилу Зулфикарпашићу**, који је у стварање СДА уложио не само новац него и своје искуство прогнаника и све оно што га је учинило веома угледним међу познатим европским бизнисменима. Раскидом са **Зулфикарпашићем** изгубио је и велики број интелектуалаца и људи европског кова и схватања. **Зулфикарпашић** је на перфидан начин изигран, а највећи постотак муслиманске интелигенције је то добро схватио.

Ма колико је радио на очувању мира у БиХ, искључиво „по свом концепту“, **Изетбеговић** није успио да Републику сачува од грађанског рата. Оно што је за њега најпогубније јесте чињеница да у рату у БиХ, по оцјенама и процјенама већине извјештача и аналитичара, ипак страда највише муслимански народ. Један од разлога је у томе што су СДА и ХДЗ наводни војни савезници, али у суштини жестоки политички противници. Изетбеговић никада није прозвао Хрватску или оружане формације, под разним ознакама, из ове републике за крвопролиће у БиХ. А, добро је знао да су те снаге прве почеле да „ослобађају“ поједине дијелове ове републике. Да не спомињемо западну Херцеговину која је увијек више припадала Хрватској него некадашњој средишњој југословенској републици. Довољно је споменути Мостар, Бугојно или Травник, гдје је муслиманско становништво већинско, а у тим мјестима фактичку војну и цивилну власт држи ХДЗ. Мало је невјероватно да **Изетбеговић** то не може да примјети. Или га његови први сарадници не информишу о правом стању ствари. Муслимани су сада

Алија је хтео да буде Ганди. Али Индија није хтела да буде Пакистан. Ко то није могао или желео да схвати унапред је био осуђен на губитак.

увидјели да СДС, захваљујући превасходно помоћи од стране Армије и бољој обучености, има изразиту војну преомот. Многе велике ријечи лидера СДА су се истопиле и вратиле као бумеранг управо том народу на терену као и у самом Сарајеву. **Изетбеговић** највише губи међу обичним људима, Муслиманима, који све више схватају да је „Алији стало до Сарајва а нама шта Бог да“. Многи се присјећају његове честе узречице да је све у божјим рукама. Нема нико ништа против те узречице, али сада догађаје диктира оружје, обученост, одлучност. Не помаже нимало то што је **Изетбеговић** добар вјерник. А на ту оданост Алаху добио је многе гласове нарочито у мањим мјестима. Изгубивши код њих **Изетбеговић** је изгубио главни ослонац. Било би нереално рећи да је већ сам себе као политичара сахранио. Јер, у неким мјестима још увијек обични људи виде у њему неку недефинисану врсту спасиоца. Једноставно, не могу да нађу другог.

Још увијек званични лидер СДА добио је неколико удараца од личности од којих се није ни најмање надао. Најновија изјава **Фрање Туђмана** да је кантонизација БиХ једино рјешење као да га је докусурила. А о том Туђману до сада Изетбеговић није изговорио, колико је знао, ниједну лошу ријеч. Чак је у једном мјесту рекао: „Ако нећете вјеровати мени и Туђману коме ћете?“ Упао је у сопствену замку. На другој страни, за годину и по владавине, никада није отишао у једно типично српско мјесто да одржи говор или да посјети неку фабрику — није битно шта. Дobar политичар никада не би смио да направи такву грешку. Чак би сваки иоле спретан политичар, макар то изгледало као лицемјерство, поклањао већу пажњу у првом реду Србима због њихове измијешаности са муслиманским

живљем него сопственом народу. Другим ријечима стално је потенцирао да је он предсједник свих грађана БиХ, а у суштини био је лидер само Муслимана. Хрвати га никада нису прихватили као „свог“, изузимајући оне који су прво Босанци и Херцеговци, па тек онда Хрвати. Истину за вољу, таквих је ипак мало. Код већине Хрвата **Изетбеговић** је нарочито изгубио кад се није ставио на страну Туђмана за вријеме српско-хрватског рата. Сада му се због тога Туђман свети јавним изјашњавањем за подјелу Херцег Босне и приближавањем ставу српског руководства БиХ. Иза леђа су се српски и хрватски политичари договарали о подјели Републике, а он је на све то реаговао доста успорено, што је изазвало велику збуњеност међу Муслиманима. Чак би се могло рећи да су Американци оштрије реаговали на тај договор. Мисли се посебно на договор **Радована Караџића** са хрватском страном у Грацу.

ФИКРЕТ БОЉИ

Изетбеговић никада није инсистирао да се изгради један заједнички босанско-херцеговачки програм. Држао се искључиво програма странке на чијем је челу. Међу највећим бројем Босанаца и Херцеговаца покопало га је и то што није хтио да се одрекне једне или друге функције па је по томе заиста истинито звучало: „И послје Тита — Алија“.

Било је врло провидно његово инсистирање на Конгресу СДА да ће одустати од кандидатуре за предсједника странке уколико не буде имао противкандидата. Имао га је, али само као „цокера“. Можда му је једини прави противкандидат био **Фикрет Абдић**, који је једини сједио када су сви делегати стајали и аплаудирали. Исти тај **Абдић** може да комуницира са свима, одлази у мјеста у која **Изетбеговић** тешко да би и завирио. Многи кажу да би као такав, помало „откачен“, помало чудно храбар и непосредан једини могао да извуче Херцег Босну из овог јада и чемера. Можда га сви цијене управо због тога што говори да га власт (осим онолико колико може да користи привреди) не интересује. Представници Срба из Фоче, када је овај град горео, изјављивали су да је **Абдић** једини човек са муслиманске стране, с којим би могли да разговарају. Детаљ који много говори. Кад се сабере само ових неколико чињеница није тешко закључити да **Алија Изетбеговић**, као и његови (бивши) партнери на власти, није у политичком смислу дорастао изазовима претешког времена у коме (још) живимо. Можда је имао доста добрих жеља, али то у садашњим условима ништа не значи. И то су неки од разлога због којих је Изетбеговић (из)губио. Ни он ни његови партнери једноставно нису хтели да чују једни друге, осим у вријеме кад су се борили за власт.

Вислан ВИЦАНОВИЋ

СВЕТСКИ ПРВАЦИ НА СУПРОТНОЈ СТРАНИ

По Вараждину се и дан-данас причају анегдоте о томе како су тамошњи радио-аматери имитирали војне наредбе из загребачке команде упућене надлежнима у вараждинском гарнизону. Чак су и „вараждинцима“ давали координате циљева које је требало гађати, све док неком поручнику није синило да тим „координатама“ одговара, заправо, друга касарна ЈНА. Значи, Армија је захваљујући наредбама радио-аматера гађала своје јединице. Да ли је то истина или није — не знамо, али је чињеница да су у досадашњим ратним операцијама на територији бивше Југославије радио-аматери одиграли више него велику улогу. Хрвати су штафету узели од Словенаца, а Босанци и од једних и од других.

Најгрубље кршење Међународног р/а кодекса учињено је у Босни када је успостављена веза између Ејуба Ганића и Звонимира Шепаровића, пола сата након напада на војну колону код Скендерје. Разговор је сниман за ХТВ и немачку телевизију.

Забележио: Александар ЦВЕТКОВИЋ

Најгоре кршење Кодекса догодило се у последњих петнаест дана у БиХ, иако се с тим почело још у Словенији. У Словенији смо имали карактеристику да је р/а покрет био веома развијен. Тамо је све на време било припремљено и синхронизовано од стране паравојних формација. Уосталом, три министра у влади Словеније (Бавчар је међу њима најпознатији) су радио-аматери. Применили су нову врсту рада: преношење информација помоћу рачунара преко радио уређаја. То је у данашње време најсавременији и најбржи начин комуницирања. Знали су веома добро да армијске јединице не могу успешно пратити, или ако и прате дешифровати те информације, па су се зато и определили за рад на високим фреквенцијама. И што је веома важно, та је информација веома често била упућена на више адреса. Поред њиховог штаба информације су ишле у Загреб, Италију, Аустрију... или су похрањиване у одређене ББС-ове (електронски „поштански сандучићи“, односно базе података).

После пар месеци, о свему томе појавиле су се у америчким стручним часописима анализе, то данас улази у уџбенике.

У Хрватској је примењен класичан начин комуницирања радио-телефонијом, радио-телеграфијом и, делимично „пакет-радио“ (комбинација са компјутером). Али ту је војска већ применила одређена искуства из Словеније па је и ефекат био мањи. Треба, међутим, напоменути да ни у Словенији ни у Хрватској није било у толикој мери злоупотреба р/а знакова. У YU4, односно БиХ, за време првомајских празника, када је дошло до отворене конфронтације и пада телефонских веза, активирана је тзв. радио-аматерска мрежа за опасност, која је до сада коришћена искључиво у хуманитарне сврхе. Овог пута, она је била усмерена против Армије и српског народа. Нису се бирала средства, отворено су радили, идентификовали се за кога и шта раде.

ПАЦИФИЗАМ

Јесу ли српски радио-аматери некако реаговали?

Ако би се јавио неко из Србије, називали би га четником и терали са фреквенције. Ми смо уложили протест.

Требаће времена да се то заборави, али како ће сутра да се појави тај Тафро Емил из Сарајева, који је радио са управне станице из штаба ТО БиХ и МУП, при Председништву БиХ, који је Ганићу дао везу са Шепаровићем, пола часа пошто је отпочео напад на колону војника. Ја сам му се јавио а он ме назвао четником. Некада смо били пријатељи и заједно се такмичили. Када је схватио да са друге стране на вези нема човека за препирку, повукао се. Таквим речником се не служе ни аматери ни професионалци. После три дана ми се јавио и извинио. Мислим да га је обузела та општа еуфорија, требало му је три дана да то схвати, јер за три дана се у Сарајеву ситуација окренула наопако по њих.

Насупрот томе, радио-аматери Србије ангажовани су за потребе Црвеног крста Југославије, Србије, региона и општина. Добили су таква упутства да могу преносити хуманитарне поруке и помагати без обзира да ли помоћ тражи Србин, Хрват или Муслиман. Али, само до оне границе док то не шкоди Србији и

српском народу.

Зашто се, када је већ уочена, ова „радио-герила“ не омета? Да ли је то технички неизводљивост?

У принципу, ометање је могуће. Али, не заборавимо да је добар радио-аматер прави уметник, навикас на импровизације. Доброг радио-аматера, једног светског првака као што су комплетно сада оператери на управној станици у Сарајеву (имамо их тројицу отуда), може успешно пратити само неко раван њему. Неко ко добро познаје р/а жаргон, навике, уређаје, опсеге. Армија, да вам искрено кажем, није ни очекивала овако еуфорично понашање радио-аматерске организације БиХ, јер је годинама суфинансирала њен рад. Кадрови радио-аматери су увек били добро дошли у јединицама везе. Имали су приступ многим поверљивим документима. Везе које су одржавали радио-аматери у Словенији, Хрватској и БиХ оцењиване су највишим оценама, само, они су најалост то радили за противничку страну. Истовремено, Армија има проблема са кадровима уопште. У радио-аматерским организацијама су тренутно огромни кадровски и технички потенцијали које Армија нема.

СВИ ОПРЕМЉЕНИЈИ ОД ЈНА

Армијске телекомуникације су под даноноћном присмотром. Постоји ли, уопште, апсолутно сигурна фреквенција?

Сигурна фреквенција не може постојати. Сигуран начин преношења информације не постоји у данашње време. Битно је информа-

Radio-amaterski kodeks

1. Radio-amater je pažljiv i pun obzira: on se svesno neće ponašati tako da za vreme održavanja veza uskraćuje zadovoljstvo i smeta drugima.
2. Radio-amater je odan i privržen pokretu: on pomaže svojim drugovima u klubu, ostalim radio-amaterima, svom savezu radio-amatera u koji je učlanjen i koj, predstavlja i zastupa njegove interese.
3. Radio-amater prati razvoj nauke i tehnike: svoje uređaje dopunjuje i dograđuje, stalno ih usavršava prateći najnovija tehnička dostignuća. Svoja znanja o korišćenju stanice tj. radu na opsegu stalno usavršava.
4. Radio-amater je uvek prijatelj drugima: on savetuje početnike i prijateljski im pomaže, spreman je da saraduje sa svima.
5. Radio-amater je odmeren i uravnotežen: radio-amaterizam je dobrovoljna, slobodno izabrana aktivnost. Pravi radio-amater neće nikada dopustiti da mu radio-amaterska aktivnost smeta u nekoj od njegovih obaveza, da ugrozi njegovu porodicu, posao, da utiče na uspeh u školi ili na njegov položaj u društvu.
6. Radio-amater je rodoljub, svoje znanje i iskustvo i svoje uređaje je spreman uvek staviti u službu svog društva i domovine.

цију што брже и верније пренети. Сваки командант ће бити добар ако има праву информацију у право време. И господин Кукањац би био добар командант да је знао да му је колона пресечена, а да је одлука о нападу донета још по изласку војске из круга Команде. Тада не би дошло до оног масакра. Веза је нервни систем командовања, а слободан сам рећи да је тај род био помало запостављен. Јер, реч је о техници која је веома скупа, чија технологија се мења из дана у дан. Раније се технологија везе мењала за седам година, сада је то за пар месеци. Мало је било добрих и заштићених путева везе на nižем нивоу командовања, где су људски животи непосредно угрожени. Имали смо релативно застарелу технику за те извиђачке јединице, које су најистуреније на фронту, које се гледају са непријатељем или му се убацију у позадину. Задњих неколико месеци, људи су поделили чиме располажу и какве су им могућности: супротна страна је применила сву своју покретну технику, ручне радио-станице које су користили милиција и грађани, „ловци“ на грађанском опсегу. Да ли знате да је Словенија на почетку рата располагала са 3000 најсавременијих ручних радио-станица у власништву грађана? Више од 70% тога било је ангажовано. Хрватска је имала око две третине тога. Босна има отприлике колико и Србија. Надамо се да ми то нећемо морати да употребимо.

Дакле, поента је да су грађани и милиција имали више савремених ручних радио-станица него ЈНА.

Како би се припрећена блокада одразила на рад радио-аматера?

Ја не верујем да ће доћи до блокаде, али ако би и дошло — што се радио-веза тиче, не би се ама баш ништа променило. Радио-аматери би наставили да раде, чак би повећали своју активност у преношењу истине у свет. Не заборавите да југословенски радио-аматери важе за светску велесилу. На светској ранг-листи међу првих десет имамо наша два знака. Господин Иван Горшек из Крагујевца већ 15 година држи светски примат по броју потврђених веза са свим постојећим државама на земаљској кугли (Радио-аматерски куризитет је што овај покрет признаје око 310 „земаља“. На пример, и пре стицања независности, републике бившег СССР сматране су посебним државама. У В. Британији: Велс, Шкотска, Северна Ирска... и тсл. Ово, „признавање“, наравно, не треба схватити дословно — прим. А. Ц.). Тома Петровић из Лајковца такође је у самом врху.

У овој нашој трагичној ситуацији светски радио-аматери очекују да нове државице буду признате, јер ће то бити нови „поени“ на њиховим листама. Ето, у свему што нам се догађа има и црног хумора.

Радио-аматери Југославије и света не обраћају пажњу на политику. Да ли нека земља са другом има дипломатске односе у радио-аматеризму нема значаја. Конкретно, ми смо све време радили и са ЈАР и са Израелом, Албанијом, Шпанијом (пре него што су успостављени дипломатски односи)... Нити смо ми овде, нити они тамо имали проблема, ако смо се придржавали р/а Кодекса.

Ганић — Шепаровић

Оператер из Загреба: „Да ли веза са г. Изетбеговићем функционира. Ми би то директно повезали са Делта-Лима (ДЛ је „префикс“, односно радио-аматерска ознака за Немачку — прим. А. Ц.).“

Оператер из Сарајева: „Нема проблема.“

Загреб: „Резервна фреквенција је 3750 кХз, убаци то у други ВФО.“

Сарајево: „Ја те чекам, убацио сам у меморију. Је ли то за ХТВ?... Господин Ејуб Ганић је овде.“

Загреб: „Не знам да ли ћу... сачекај мало. Да ли можемо доћи до Изетбеговића?“

Ганић: „Изетбеговић није тренутно у ситуацији.“

Загреб: „Сачекај да јавим то на телефон. Ја ћу за који минут имати г. Шепаровића на телефону. Нека Ганић причека.“

Сарајево: „Нема проблема.“

Шепаровић: „Др Ганић, добро вече, поздрављам Вас. Дубоко суосећајемо са Сарајевом и БиХ. Хтио сам ступити у контакт са Вама, јер сам данас разговарао са министром Геншером који је дубоко забринут и јако је протестирао, нарочито због нечуведеног случаја да шеф једне међународно признате државе буде затворен, ухапшен и задржан. Господин Геншер је јоред своје забринутости изразио и жељу за контактом. Ако икако можете, назовите га, за њега не постоји недјеља док је министар. Чим буде председник слободан нека се јави. Ви знате особно министра Геншера. Он је велика ударна снага западне демократије за заштиту реда и мира у БиХ. Број министра Геншера је (дигитира два телефонска броја, код куће и у викендици)... Могу ли чути вашу реакцију?“

Ганић: „Министре Шепаровићу, ми смо вам веома захвални на Вашем ангажирању. На жалост, ми смо у тоталном прекиду, немамо комуникација. Ми имамо број г. Геншера. Међутим, телефонске линије су прекинуте, пошта је изгорјела. Била су огромна разарања у центру. Прије пола сата председник је ослобођен, он је стигао у Председништво. Сада је са својом фамилијом. Веома је изнурен. Као што знате, са њим је била и његова ћерка и још два члана партије...“

Шепаровић: „Ја ћу сада назвати Министарство иностраних послова Њемачке и пријети Ваш апел. Они морају енергично наступити против полудјелог агресора који долази са Истока. Обавјестићу хрватску и свјетску јавност о вашем ставу. Дивимо се вашој храбрости и вјерујте ми, ми смо уз вас!“

(Извод из материјала мониторинг службе р/а опсега Савеза радио-аматера Србије, разговор „ухваћен“ 3. 5. 1992. у 20.20 часова)

ИШ!

Велике амбиције Савезне Републике Југославије довеле су до велике изолације. Крај се збио у Хелсинкију где је, Декларацијом о Босни и Херцеговини, најновија Југославија искључена из одлучивања до 30. јуна. А, после, биће још горе.

Пошто су се дебело издували у коментарима који су пратили свако померање састанка КЕБС, специјални извештачи и тзв. стални дописници ТАНЈУГ, коначну одлуку саопштили су само као редовну вест чије ћемо последице живети и без њихове помоћи. Као да највише на свету волимо да нас штите од лоших вести, као да нам није довољно што нас овдашњи новинарски првоборци засипају специфичним српским оптимизмом чија поента не може да буде другачија него „извињаваће се они нама, кад—тад“. Немају друга посла!

Терор званичних Дневника постаје непоношљив. Ударају са свих страна: дужином, новим лицима, чудноватим акцентима, херојском реториком, опширним цитатима, морбидним сликама и опскурним дометима. Како да верујем њиховим извештајима са ратишта или из света, када падају на лако проверљивим чињеницама? Рецимо, неколико минута на једном од Дневника, др **Радоман Божовић** отвара некакву фабрику уља и биљних масти, говори о успесима у производњи са акцентом на министра културе **Миодрага Ђукића**, који „наноси штету угледу српске владе“, а у продавницама уља ни за кандило. Пре тога је, да подсетим, „отварао“ дијалог Срба, Црногораца и Албанаца на Косову, а после тога Сајам пољопривредне технике. На овом задњем је у његов лични успех уписано присуство једног америчког произвођача трактора. То нема ни у Кини!

Дошли амерички трактори, а отишао амерички амбасадор **Voren Zimmerman**. „Привремене консултације“ на које је кренуо г. Зимерман, дакако, нису занимале овдашњу телевизију. Јесте ВВС и остале, а нарочито изјава да је Србија крива и да кривља не може бити. Мора да је председник **Милошевић** и даље опасан љут на г. амбасадора због његовог недоласка на прославу 600 година Косовске битке, па чак некога није спонтано послао на аеродром да дрекне „Yankee, go home“.

Како год се окрене, Ђурђевдан је судбински дан за наш напаћени народ. Тога дана је, рецимо, Хелсинки почео лагано да нас мрцвари, репризиран је ексклузивни интервју **Емира Кустурице** за ТВ Политику, а **Синиша Батало** и **Мирко Јовић** полемисали, на истој телевизији, о путевима и странпутицама Савезне Републике Југославије.

Ако кажемо да се Батало у том „Блиском сусрету“ није ни видео, изгледаће као плеоназам. Али, шта је ту је. Касније је многим „финцима“ засметало што се **Мирко Јовић** није задржао само на **Титовим** генералима и **Кардељевим** ђацима, евентуално на новокомпонованим песмама које се певају на терену када погину три српске породице, већ је докачио неке другове, „кретене“ па им још поменуо жене и брачне постеље. И, занимљиво, нико није имао ништа против што су другови—кретени, већ што се сумњало у њихову потенцију и одговарајуће испуњавање

брачних дужности.

Подржавајући Јовићев начин полемисања, др **Владета Јанковић** („Утисак недеље“, НТВ Студио Б), нашао се у унакрсној ватри оних којима, опет нису сметали кретени, већ тон и начин, недостатак дијалогске културе и уопште бон—тон. Ове реакције неопозиво указују на то да су у овој земљи најзад пронађени манири. А, ево и примера.

По најдрљем стаљинистичком бон—тону једноставно је јављено да је оно што је остало од ЈНА остало и без 40 генерала. **Благоје Аџић** је поднео оставку (кажу бранећи лик и дело **Вељка Кадивијевића**, свог претходника), **Милутин Лукачац** — смењен, а остали размештени у пензије са перспективама окренути према чувеном насељу „Цвећара“. Др **Бранку Костићу** се, после овога, нескривено смешио брк. У чаршији виђен за новог министра одбране, чак је частио **Алију Изетбеговића** позивом на преговоре!

Медији иначе, сасвим отворено, типую на одређена имена на одређеним функцијама у новој држави. Председник СРЈ **Добрица Ћосић** или **Матија Бећковић**, премијер — **Момир Булатовић**, иако готово сви имају у виду и нескривене амбиције српског председника владе др **Радомана Божовића** и дискретну најаву његовог феноменалног, сензационалног и невиђеног антиинфлационог програма са радним насловом „и после Анте, Анте“.

Нестраначки **Добрица Ћосић** упутио је један од својих дедињских вапаја из којег се као најсувислији део најчешће цитира „Али, забога, нека се већ једном договоре...“. Позиција и опозиција. Из тог вапаја оно мало здраворазумских људи колико их је још у овој земљи остало, једино су могли да закључе да живи српски класик има озбиљну муку с речима. Или их изговори прерано или прекасно, у сваком случају никако да му поткрепим имиџ „најмудрије српске главе“.

Мировњаци су коначно потврдили да су озбиљна снага. Не знам како им је пошло за руком, али у време „Интервјуа гледалаца“ (НТВ Студио Б) у којем је гост био Раде **Шербеџија**, од њих на ред није могао да дође ама баш ни један поштени српски националиста или еспесоовац. У друштву, дакле, све самих носталгичара, **Раде Шербеџија** је имао савршено упечатљив наступ. Требало га је слушати да би се коначно дознало да Коначле више не постоје, да су разрушене до темеља и највандалскија опљачкане.

Наступ је имао и **Милић** од Мачве звани **Милић Станковић**. Његова најновија представа зове се „клетва Америке“. То мајка више не рађа („Утисак недеље“). Са све „српским пластом сена“.

Једно од ретких места са којег нам нису рекли „иш“, јесте „Песма Евровизије“. Шта вреди, међутим, госпођици **Снежани Берих** што пева и не мисли зло? Има ко то ради за све нас.

Некада, давно, док је правио Медијалу, сликар **Миро Главуртић**, патентирао је и скандирање речи вођа. Во-ђ-во-ђа-во-ђа. О томе, наравно, није било речи у „Оставштини за будућност“, јер, где би то питао **Миливоје Бегенишић** наивно уверен да су „Сатана“ и „Пакао“ оно најважније што је Миро оставио генерацијама. И то је урадио други. Вођа — ђаво.

Али, забога, нека се већ једном договоре...

Пише: **Ленка ДАВИДОВИЋ**

Пише: Љиљана Шоп

КЊИГЕ

ВОЖ ДОВА ШЕХЕРЕЗАДА

„Годинама сам отпуживао себе за највеће књижевно непочинство. Знао сам, а нисам рекао! Видео сам, а нисам описао! Слутно сам и крио, и од себе и од других своје слутње.

Ђаво ми је понудио самотешителство. Ђаво ми је шапутао да и други виде оно што ја видим, знају оно што ја знам и слуте оно што слутим.“

Брана Црнчевић: СРПСКА ПОСЛА

„Немоћан сам пастир“, вели Брана Црнчевић. Лепа би то и дирљива исповест била да улога коју је за себе узео у размршавању српског чвора и промишљању српских послова није управо пастирска, тачније: гласноговорничка у име другог пастира којем смо дали моћ да не мора признавати немоћ.

Данас се за књижевно непочинство ћутње самооптужује већина српских писаца. Подједнако оних који су више ћутали, па оних који су мање ћутали, све до оних који су били деца у времену када се ћутало и о којем се ћутало. Самооптуживање као актуелни облик мазохизма досегло је колективне размере: каткад имам утисак да се српски народ у целини до сладострашћа, самооптужује: што није памтио, што је заборављао, што је ћутао, што је трпео, што се расрбљавао на безброј начина доведених до савршенства. (Подсећа ме то на амерички реџепт, премда је предзнак различит: после Вијетнама, начинише три — четири добра и мноштво лоших филмова у којима се посуше обилем пепела за властите грехе. Само, они на своме самооптуживању зарађују, а ми на своме губимо чак и у сопственим очима.)

Сада већ далеке 1988. и '89. године, када су нам ратом само претили а обећавали мир, сигурност и извесност, док смо се таласали по трговинама, пољима и ушћима, текстови Бране Црнчевића у „Дуги“ или су део тог таласања по правилима актуелног новинарства, недвосмислени у оголелој поруци, хуморни на црнчевићевски начин. Место објављивања, одабран тон, дневнополитичка клима и еуфорично национално расположење чинили су целину у којој је мало ко трезвено размишљао (а понављање онај прозивани, саветовани и подучавани Црнчевићев синовац, да клишетирано — удворичко — рођачко — кичерозна метафора за народ коме се његов популарни писац обраћао као млађем и неискуснијем). Све би, вероватно, и остало на тој и таквој „потреби тренутка“, коју је свако користио на свој начин и у мери властите памети, опредељења и морала, да издавачи са комерцијалним слухом нису одлучили укоричити сваки сличан „подухват“. А књига, синовац, то ти је нешто сасвим друго од новинске рубрике и простог збира наменски прављених текстова; њено трајање је битно друкчије а вредновање поготово. Књига је, и када је скрпљена, каква — таква целина из које јасно, као на длану, израња намера пишеца, опетоване тезе хоће у књизи да постану контрапродуктивне, поновљене метафоре досадне и неуспеле, истоврстан хумор престаје да разгаљује и лечи, патетику у великим количинама књига не подноси и избацује је на површину као срцепарајућу пену од дубљег значења и значаја. Књига, истина, захтева стилско јединство, али стилски клише, изражен кроз сличне обрте, поштапалице, грцава пита-

ња и усклике у нагомиланим заградама неумољиво презентира као недостатак стила или „стил“ у служби голих теза до којих се хита уходом и препознатљивим пречицама.

„Немоћан сам пастир“, вели Брана Црнчевић. Лепа би то и дирљива исповест била да улога коју је за себе узео у размршавању српског чвора и промишљању српских послова није управо пастирска, тачније: гласноговорничка у име другог пастира којем смо дали моћ да не мора признавати немоћ. „Не бројим више јагање које су у мени приклали“, наставља Црнчевић жалопојку у моменту својеволног пристанка да и последње жртвено јагње принесе на олтар најновијем властодршцу у знак захвалности што је народ (ипак је то учинио народ) спојио у целину оно што су бивши властодршци, обезглављујући и застрашујући тај исти народ, раздвојили.

Док је народне несреће, а ње је одвише и вазда је тако било, биће и оних који је оплакују и оних који заговарају различите усређитељске путеве. Први су увек искрени, безопасни али и неделатни; побуде других одређују и њихову делотворност и степен њихове искренности, а њихове заблуде, немоћ, личне амбиције или властољубље и узрокују већину народних несрећа. Не поричем нити желим порећи Црнчевићеву искрену потребу да се разабере у српским пословима и да своје дилеме предочава како зна и уме своме народу. Једну врсту опсесивних дилема на просто је наметало време у коме је писао Српска посла, друге су дуговечније и тичу се начелних питања, историјских чињеница, менталитета, треће су пак ствар личних афинитета и сопственог погледа на свет. Не могу се, међутим, отргнути утиску да их је Црнчевић, све одреда, потчињено једној сасвим одређеној прагми и пракси, програму и концепту једне личности, да је у пословима једног народа, свестан да они никада не могу бити послови једног човека или владајућег круга, прихватио незахвалну и тужну улогу Вождове Шехерезаде која плете сасма једностране приче, рукујући при том болним арсеналом трагичних чињеница и општих места, упорно и гро-

мопцателно до наукуса.

Ту (зло)употребу народа, коме се приказивао (као) и сам изгубљен, збуњен и рањив, убијајући га у заправо распамећену а (као) освешћену и самодозвану; главу прејаком речју, дневном истином и питким хумором вешто кованим у духу његовог (х)уморног бића, ту једнократну (зло)употребу са далекосежним последицама које је морао барем теоријски наслутити врли амбасадор српских послова (а опет је починио непочинство не рекавши о таквој могућности баш ништа) не могу и не желим да прећутим. То мучно и жучно и тугаљиво и шаљиво бављење Шиптарима, и Словенцима, и Хрватима (све у шифрама подразумевајуће идентификације себе са синовцем и обрнуто), у коме није ни наслутено макар једно зрнце данашњег хода по мукама нареченог народа (јер Вожд овај ужас тада није видео), то енергично бављење Шуваром, па Јеленом и Тањом које ретки заборављају а народ није ни (про)пратио да би памтио, тај патетични грч над јамама, ћирилицом, јеврејско-српским пријатељством, муком Цигана ... (прашћајте над редоследом, Књига и Аутор су прича о целини, ја сам ту тек помнији читач) — све то би био јалови lament над Србијом да нису у питању, ипак, још једном, и сада са додатним значењем и зрачењем на првобитну намеру и намену — посла српска.

Посла српска, Маде ин Брана Црнчевић & цомп. Посла заговорника интелектуалне позиције активних аналитичара демократије. О оним пасивним Црнчевић вели: „Ако погреше, то нико неће знати ... Ако погоде, биће пророци“.

Шта ће бити веома активни Брана Црнчевић није на мени, ни да грешим а немоли да пророкујем.

ТЕЛЕВИЗИЈА ИЗНУТРА

НОЋНЕ МОРЕ САШЕ ЉУБИЧИЋА

Пише: ТВ КОС

Поштовани гледаоци, пажљиво прегледајте последњу признаницу за ТВ претплату. Поскупела је. Наравно, тајно! Сада је близу 2000. Више вас нико не пита кад вам узима лову. Завлаче руку у џеп исто као улични, тролејбуски и други џепароши. Проверавајући телефоном, ваш репортер је од љубазне службенице добио потврду да је од првог маја повећање дупло. (Признаница је априлска!). Уз то и коментар: „Шта се чудите!? Видите ли да је једно јаје сто динара?“

Стварно, у поређењу са јајима рачуница је тачна. Али, ми од телевизије не добијамо јаја. Осим понекад, кад нам их нуде у замену за бубреге. И све то добро наплате.

ТАЈНИ БРОЈ ДРАГОЉУБА МИЛАНОВИЋА

Ново руководство новог јавног предузећа Радио—телевизије Србије одмах по устолочењу засукало је рукаве и кренуло — у реорганизацију. То је опробана и до сада много пута коришћена формула. Ћар је вишеструк. Најпре, збрину се сви пријатељи, рођаци, заслужни грађани, деца... тако се по правилу увећа број шефовских фотеља. Тренутно се трећи и четврти спрат у Таковској 10, преуређују у кабинете. За нове босове. Пошто су се намножили као мрави, све службе са ових спратова пресељавају се у закупљени простор у Улици Мајке Јевросиме. А у кабинету се уноси нови, модерни намештај, тапацирају врата, бљеште теписи... И број шофера, секретарица, саветника, левих и десних сметала је повећан. Подразумева се да су закупљени или закупљени нови аутомобили. Уведени нови телефони. Тако сада Драгољуб Милановић, на пример, осим директне линије и секретарице, у кабинету има и свој лични, тајни број, па „специјал“ који га директно повезује са „великим татом“, без посредовања било кога. За све то једном месечно вам испостављају рачун преко претплатничке признанице. Али, списак трошкова није коначан.

Независни синдикат је, и поред неуспеха у организацији штрајка у априлу, ипак избоксовао неку корист. У паници од најављене обуставе рада кесе су одрешене, па су плате значајно повећане. А пошто и цена мира и послушности подлеже инфлацији, лову за све то треба однекуд прибавити. Наравно, ту сте опет ви.

На ваш рачун се води и кадровска политика у овој кући. Тренутно је технолошки вишак око педесетак одсто ангажованих радника. Тачно толико у телевизији има хонорарних сарадника. Сваког од њих неко је довео за руку

Ако не знате зашто телевизијска претплата износи „само“ 2.000 динара, послушајте мало о новој декорацијн телевизијских функционера, избегличком статусу Караџића, Кољевића и Крајишника, Мнтевићевим робним резервама... једном речју — оазис.

и ту сместио. Понеки годинама шетају, разносе папире, касете... Чекају прилику да уђу на платни списак. (Велики број ових кандидата није задовољио ни на једном конкурсном тесту. Али, то није битно). У последње време намножили су се толико да је ситуација критична. Зато руководство прибегава „чишћењу терена“ убрзано, не би ли непослушне што брже избацило, а своје миљенике удомило.

Најновији кадровски корак Драгољуба Милановића је врбовање сарадника Београдског и других ТВ програма. Да би Мареша, Бранку Михајловић, Славицу Ракетић, Самолова и дружину истерао, у Информативни је довео читав одред нових. Дневник је „освежен“ водитељима: Драганом Васиљевић, Јасмином Миливојевић, ускоро и Анђелком Бјелајац. Главни извештачи и даље су Драган Филарет Милутиновић и Наташа Живановић. Неким сарадницима БГД хронике Љиља Милановић је у својству газдарице, да би их придобила, обећала стално запослење и повећу количину бодова. У име свог мужа. При том их је, прича се, плашила да, ако не пристану, могу остати без посла, јер се, по њој, БГД редакцији ускоро укида. Мора се признати да није било много неодлучних, јер је понуда доста привлачна. Нарочито обећање да ће често гостовати на екрану, што, ценећи према искуству и рачуници Славка Будихне и Милорада Комракова, и није мала ствар. Замислите, какво је задовољство када вас пиљар, док купујете ротквице и млади лук, препозна. Одмах цену снизи за пет банки. А тек месар! Због тога Будихна сваке суботе помера одлазак у Белановићу од јутра на подне. Само да би код Банета најавио Деск. Два пута по десетак секунди. Али, и то је нешто, држи се кондиција. (Славко иначе одавно не ради у Информативном програму, па овде гостује исто као и сви спољни сарадници).

НЕКОМ ОТКАЗ, НЕКОМ ПЕНЗИЈА

Унутрашња рубрика око које се дуго мрсе конци сада је потпуно разбијена. Преплавили су је нови, подобни људи. Док Мареш и

Бранка чекају отказ, а Виктор Папић дисциплински поступак, Милица Лучић, Самолов и Славица Ракетић ће се највероватније за који дан заменити колеге у локалном градском програму, јер су ови већ заузели њихова места. Зоран Луковић је већ дуже време на путу, на Косову, али му се извештаји за сада не објављују. Спор око чувеног коментара Миле Штуле због кога је Миодраг Попов суспендован, изглађен је, па је овај новинар поново у милости и на задатку.

Соња Ђурић поново предводи групу која ће пратити предизборну кампању. Истина скраћену, али довољно дугу да потврди јалност.

Саша Љубичић се навикао на улогу уредника привредне рубрике. Тематски му много не одговара, али му функција лепо стоји. Уживео се. Једино има проблема са поверењем у сараднике. Није, каже, сигуран да му нешто не затаје, или подметну. У деску. А онедавно му не да мира и једна ноћна мора. Неко је пронео глас да му жена није чистокрвна Српкиња, да има нешто немачке крви. Кулачки син, Србин, који је, како каже, из идеолошког неслагања са комунистима бежао са партијских састанака; који себе сматра најповзванијим и највећим заштитником православља, Саша Љубичић сада мора да се правда. Није му лако. Правио је у каријери још неке грешке. На пример: плаћао партијску чланарину Савезу комуниста, па био члан Независног синдиката од оснивања. Истина, недавно се, на предлог Гордане Чокић исписао, али му то неки СПС пајташи нису заборавили.

Симо Гајин је увелико пензионер. По сили закона. Само то не признаје, па је одбио да прими решење. Могао је да то избегне и да се активира користећи предлог опозиционог посланика Парошког којим се пензионерски састав враћа на посао. Његова улога у овим тешким данима није мала. Поново је у првим редовима предизборне кампање. Незаменииви ТВ стваралац. Исто као у време ЗУР—а и Устава из 1974.

Што се Чукића тиче, он је увек у кондицији. Осим активног рада на СПС задацима у соби 208, редовно, по распореду, инвентарисао непријатеље Србије. Недавно је ексклузивно у Дневнику саопштио да су на Филипинима почели избори. За нас веома значајна вест поновљена је у свим вестима. Што се тиче рата у Босни, Чуле још увек држи да је тема домаћа, па о паљењу читавих села дуж леве обале Дрине не извештава.

ИЗБЕГЛИЦЕ НА СЛОВО „К“

Драгана Кузмановић је разочарана. Замислите, у Малмеу је Екстра Нена од Турака (!) добила СВЕГА шест поена. Не максимум,

на чему се по овој новинарки заснивала успешна турско—српска трговинска сарадња. Зато ће Драгана морати да се врати на Јагњетину. Помоћи ће јој колега, коментатор Гордан Ранитовић, власник приватне агенције „Сани“, са којом ТВ успешно сарађује.

На трећу годишњицу Милошевићевог председниковања, ваљда у част „свог дечака“, **Спома Јовић** је радосно најавила „извесни оптимизам“. Каже: две стране (Русија и САД) усагласиле се да се Југославија суспендује **САМО ПРИВРЕМЕНО!** Свака част! Остали су се углавном притајили. Што из страха, што зарад профита који, нажалост, није велики. Јер, све што им руководство у овом тренутку нуди, чиста је манипулација. Чак и извесно попуштање и нуђење компромиса. Само да избори прођу што безболније. А после ће Милановић опет ћурак наопако. Догодиће се реприза досадашњег страдања, јер ће за малу вајду (која такође није извесна), одустати од декларисаних идеала и борбе за слободну јавну реч.

Телевизија у стопу прати активности врховне тројке српског народа у Босни — **Карачића, Кољевића, Крајишника**. Овде у Београду, где су они за сада на сигурном. Тамо на фронту остали су грађани са својим комшијама, да се међусобно убијају. По налогу руководства. Молим да, при следећем гостовању на телевизији, **Брана Црнчевић** јави да ли је и овој тројци обезбедио избеглички статус, или гостопримство које су својевремено уживали у Београду киниски функционери док је њихов, и наш, народ ратовао по налогу: „Напред, другови“. Све то, такође на ваш конто.

Отако је **Весна Југовић** са својом пријатељицом и станодавком **Терезом Гулд** почела да се бави америчко—југословенским односима, они су све гори. Силне паре потро-

шене су за пут преко океана и прављење пропаганде због које сад имамо толико проблема. Зато нам из света стижу вести о блокадама. Ако се у тај СВЕТ рачуна и Кипар, могло би то помоћи да се руководство Србије освести, јер ће неки од њих ове мере осетити и на свом џепу. И неки људи са телевизије, који су се ради збрињавања зајма за српски препород башкаршили на Кипру.

И **Митке** је поново у акцији. Само за СВОЈЕ политичке истомишљенике учлањене у зависни синдикат телевизије, обећао је уље, шећер... из робних резерви. Тако је и Дирекција за робне резерве, дакле, државна установа, на путу да постане страначка. А његов бизнис—партнер, др **Панић**, ради на скором проширењу делатности. На производњи свиња. Више се исплати него пеницилин, па се може десити да се **Ај—Си—Ен Галеника** трансформише.

ИНВАЛИДИ ИХ НЕ ЗАНИМАЈУ

Елем, ствари се на телевизији крећу — на горе. А Милановић и даље седи сам у својој „рупи“. Каткад се сретне са својим клупским другом **Игњатовићем** или посети **Баћу Клеку Бјелетића**, ради консултација. Прича се да између њега и генералног **Вучелића** од првог дана постоји обострана несимпатија која прети да прерасте у разлаз. Само да не буде касно.

„Чини ми се да смо већ мртви, али још не знамо“ — каже једна колегиница. Бојим се да ће то ускоро бити стварност, ако сниматељ **Ћетковић** настави да дели своју правду по телевизији. Пре неколико дана почео је да прави ред на другом спрату. Претио је ликвидацијом. Опет: Њему овај инцидент није први. До сада је претио **Аци Аврамовићу, Зорану Луковићу** (махао пиштољем у студију у

време емитовања Дневника), дописницима неких ТВ центара... Најновија акција усмерена је на унутрашњу.

Већ две суботе заредом, **Бане** почиње емисију „личним ставом“. Да ли се он то искрцава из брода који тоне? У суботу, шеснаестог маја, масовно су му се телефоном јављали инвалиди последњег рата у коме Србија није учествовала. Они јесу, да не би постали дезертери. Осим што су осакаћени, немоћни... небригом актуелног руководства сада су и понижени.

Патриоти без ногу, руку, очију, неки дан су седели на плочнику испред државног парламента, у улици која је тога дана променила име. Док вође уживају у вилама на Дедињу које нису наследили од тате, него изгурали неке бивше узурпаторе. На пример, чујем да г. **Бора Петровић**, потпредседник, станује у вили којом је газдовао **Киро Глигоров**. А унакажени младићи, добили су, за сада, само сажаљење суграђана. Новац, који им изгубљено не може надокнадити али је неопходан да лакше преживе и зацеле ране, троше борци из 1941. и њихови комунистички следбеници.

За крај, нешто мало ведрије. На свој трећи рођендан, колектив Радија Б—92 уприличио је журку. Било је лепо. Посетиоци—ослобођеног мишљења, па се лакше дисало, иако је у дансинг сали Дома омладине било доста дима. Загађивачи духа нису позвани. Није их било. Публика је била некако блиска. Лица која се срећу на мировним скуповима, са Теразија, Андрићевог венца, Београдског интелектуалног круга...

Са ТВ Београд једна шачица. Само етикетирали „државни непријатељи“, укључујући и **Чеду Мирковића**, доскорашњег директора телевизије, сада у статусу „на располагању“. Ко ме? "

ГОСПОДИНУ ТОШИЋУ,
ДЕМОКРАТИ

МИЗЕРНЕ ИДЕЈЕ НА ФИН НАЧИН

*Напор да се створи демократски
опозициони покрет не може се
тако олако дисквалификовати, а
угледни људи назвати удруженим
будалама.*

Господин Десимир Тошић, један од членика Демократске странке, спада у најплодније писце новинских текстова на актуелне политичке теме, пре свега у листу „Борба“. Младј читаоци могу доста тога корисног научити из његових написа, нарочито из оних делова који се односе на давна збивања чији је сведок често бивао господин Тошић. Можда су његове историјске реминисценције покатакд превише лично обојене, као што су такви и његови погледи на актуелну збиљу, али то је право сваког аутора. Покадшто у текстовима господина Тошића има превише доцирања које људима сопственог става и мишљења смета, али и то је ствар укуса. Оно што у последње време преовлађује у текстовима дотичног господина је критика опозиције и неких опозиционих првака. Господин то ради доста елегантно, не помињући имена, али веома препознатљиво. И то би, наравно, било у реду — јер и опозиција свакако заслужује критику, али да ли баш онакву какву лансира господин Тошић?

Врхунац такве критике која прелази у отворен, скоро бруталан напад на део опозиције и људе који на овај или онај начин покушавају нешто да ураде да би овај национал-социјалистички режим што пре пао, досегнут је у тексту под називом — „Удружење корисних будала“ — у недељној „Борби“ од 16. маја ове године. У овом тексту, господин Тошић у потпуности изједначаје то што ради влада, окупљајући око себе минорне странке и дајући им гласове да би створила привид демократије — с оним што ради део опозиције (не каже се додуше који, али се да закључити на кога господин циља), окупљајући истакнуте јавне личности у намери да се створи један широки опозициони блок у коме би нашли места сви људи од имена, угледа и

стварне вредности, без обзира на страначка или нестраначка опредељења. По Тошићу, то је у ствари група амбициозних људи који жуде за влашћу, а уз то су превртљивци склони да час буду чланови КПЈ, а потом чланови Крунског савета, да буду атеисти, а потом да се нападно крсте и то погрешно, и томе слично. На крају, господин Тошић се пита да ли нам пре сваког јединства није потребна нека политика, или ћемо се уједињавати само на једној мизерној идеји: „збацити“ и „узети“ власт?

Ваљало би најпре одгонетнути Тошићев езоповски језик и видети кога то он тако жучно грди. И широј јавности је познато да је у току иницијатива једног броја истакнутих стваралаца из области уметности, науке и културе и једног броја опозиционих првака да се створи један демократски опозициони покрет, који би у највећој мери деловао нестраначки, али опозиционо и против актуелног српског режима, који је, треба ли то икога подсећати, последњи комунистички режим у Европи. Међу тим личностима су и људи као на пример: Борислав Пекић, Матија Бећковић, Данко Поповић, Борислав Михајловић-Михиз, Бата Михајловић, Мића Поповић,

Слободан Селенић и још значајан број имена српске науке, уметности, један број академика, професора универзитета, адвоката, новинара. Међу иницијаторима овог окупљања су и неки људи из врха странке којој припада и господин Тошић. Да ли је форма коју су ови људи изабрали да делају добра или не, показате време и резултати њиховог труда. Али, у сваком случају, њихове идеје и напори не могу се тако олако дисквалификовати, а они назвати тако ружним именом — **удружене будале!** По свему судећи, господину Тошићу највише смета лидер најјаче опозиционе партије кога оптужује за харизму и стална обећања да ће срушити актуелну власт. А тај лидер у свему томе учествује као и сваки јавни делатник од имена, као што би то могло и господин Тошић, или председник његове странке који, на пример, у овоме не учествује. Ако је лидер партије „који стално обећава рушење власти“, био главна мета господина Тошића, онда је утрошио превише папира и боје и превише је наружио све оне људе који се ту окупљају. Од господина Тошића, члана руководства једне fine партије, која је за фер-плеј и поштовање правила игре, која је искључиво за институционалне политичке борбе, ово је доиста превише.

Али, фином господину Тошићу мора се отворено рећи да је рушење, ове, садашње, актуелне српске власти не мизерна идеја, него идеја свих идеја. Врхунски налог сваком грађанину Србије, а наполе сваком Србину. Јер, овај режим је од Срба и Србије направио најомраженији народ и најгору државу која данас на свету постоји. Овај режим је одлучујуће допринео распаду Југославије, овај режим је најодговорнији за крвави и бестијални рат који је унесрећно многе, а највише Србе и њихове крајеве; овај режим је затрвао југословенски простор најцрњим шовинизмом и произвео толико мржње и зла да ће га дотети и за следећи век, и — да не набрајамо. Моћници овог режима, од његовог првог човека, председника Републике, до последње општинске протуве, не кане ни за длаку било шта мењати, што нас све скупа води у потпуно пропаст невиђену у историји људског рода. Оно што тај режим чини претходних недеља, силеџиство је без премства: доноси Устав и законе по својој вољи, расписује изборе без икаквих демократских услова за поштено утакмицу, а при томе потпуно игнорише све што предлаже опозиција. Бесрамно држи телевизију и главнину штампе, сва велика предузећа, полицију и армију, судство. Укинуо је сваку врсту локалне самоуправе и аутономије. Све је у рукама свемоћног председника Републике и људи које он поставља. Учинак тог режима је такав да нема тог народа који би га могао трпети дуже од годину дана. Српски народ трпи. Делом и због fine госпде и странака које сваки радикалнији потез против таквог режима сматрају претераним, непримерним, недемократским.

Господине Тошићу, сви смо ми на овај или онај начин саучесници најсрамнијег режима у Европи, све док он траје. Зато ми се чини мизерним свако оспоравање потребе да се он сруши што пре и на најфикаснији начин.

Милорад Данилов

ОПРОСТИ, СРБИЈО

Од данас 27 априла 1992, на други дан УСКРСА, више се неће рађати СРПЧАД. Црвени пост—комунистички терор, завладао је њеним непостојећим границама, њеним непостојећим народом, њеним непостојећим Србима. Отворена је највећа српска црвена и крвава гробница, највећа на овој некада божијој православној земљи. Том чину отварања, присуствовао је и СРПСКИ ПАТРИЈАРХ, одржавши ОПЕЛО НАД ОВОМ ЈАМОМ.

УЈЕДИНИЛИ СУ СЕ црвени комунисти црвене Србије, са црним комунистима Црне Горе. Ови први сахранише дух Светосавља и Немањина, а ови други Његоша Петровића. Оно што не успеше турске дахије за петсто година, Немачка и Аустроугарска сила и титоистичке велможе за педесет, успеше ове српско—црногорско црвене дахије за пет година. Афефим браћо „Срби“. Сада ће се стуштити у ову црно—црвену земљу Србију, издајнички генерали и официри.

Ако се и неки Србин роди за наредних петсто година, крвави председник ове погубне државе за српство има спремне у резервату Србе на Косову и Метохији, и уз помоћ Шиптара, које као у резервату као српске стражаре чува, покрстиће их у ЈУГОСЛОВЕНЕ.

Све што је СРПСКО, овај тиранин, ће покрстити, понизити, повредити и згазити, исто онако као што је згазио српски покрет у Крајини, Босни и Македонији, издавши их на северозападу Усташама, на југу Скопске престонице Цара Душана ВМРОВОЦИМА, целатима Краља Александра Карађорђевића, и у Косово и Метохији Шиптарима, где оста само 5% србо—комуниста.

Потопљена је са данашњим даном мајка Србија. Живеће само онолико, колико ће јој ваздуха на уста с времена на време, само да би вегетирала, давати посткомунистичка, аморфна влада и скупштина.

Сам УСУД, је доделио овој Србији да има као камен око врата и даље један „УЈЕДИЊЕН“, народ, за кога ће сејати, жњети, копати и немилости давати а за узврат, да би осети слани укус мора, мораће подебело још да плати. Аферим бре МУФТИЈЕ

Част црногорском—српском народу, част његовој традицији и храбрости у Вучијем Долу, али доћи ће дан када ће се црногорски лоби формиран у мајци Србији, проширити и у црвено Црној Гори, а онда збогом чојство и јунаштво. Чуће се још у гулама, јер нама Србима је ОДГУСЛАНО, од сад па за навек. Амен, Србији и опрости, што немаш правих синова са Кајмакчалана.

Арх. Томислав М. МИЈАТОВИЋ

ОД ПИЈАНСТВА ДО БЕЗНАЂА

Српске заставе се вију. Сви кличу Слобо—Слободо.

Догађа се народ! Њега више нико не

сме да бије. Ко није за „највећег“ српског сина издајца је рода свог. Народ се догађа на улици, на Газиместану, у Новом Саду па затим на Ушћу и Подгорици. Сви кличу Слобо—Слободо раздрагано машући српским заставама. Јер, са њима је сигурност а и неизвесности нема.

Југославија се тресе. Догађа се 14., 15., 16. па и 17 и 18 па ко зна још која седница ЦК СКЈ. Народ кличе и после Тита—Тито. Заставе се вију. Али, гле чуда „тамо горе“ појавише се неке друге заставе и неки други острашћен народ. Но, „највећи“ српски син одлучно рече „Мало морген“ па посла своју елиту јединицу КП—Покрет за Југославију, да дигне српски народ, јер сви Срби морају да живе у једној држави. Зајапурени пензионисани официри а још више острашћене официрке у бундама позивају омладину на бој. И тако острашћени нападоше за мало на непослушну децу да крену са Ушћа да им покажу Бога свог. Али одусташе у задњем трену па одоше пред немачку амбасаду да прете Геншеру и не знам коме још како ће им они показати.

Срби, по занимању, са телевизије грме, причају о Јамама, Јасеновцу, клању, угрожености српског народа.

Но младост ове Србије се неда. Повија се, исправља се. Хоће компјутере, хоће Европу. Но, ко њу пита.

Настаје тајак. Децембар 1990.

Прошлост — побеђује будућност.

Сиви облаци заклонише Сунце. Мила Штула, Србин по занимању, пензионисани официри и официруше урлају са „малог екрана“ — у бој, у бој! Србија се тресе. Младост се неда. Али, синовац мој, што би рекао наш врли Србин, неможе тако. На уплашену децу посла тенкове и окупа их шмрковима. Да се зна, да са њима нема неизвесности. Све грми, све се тресе: Мало морген. Сви Срби у једној држави, Карлобаг — Карловац — Вировитица, зарђале кашике и дугачке каме. Све грми све се тресе Србија није у рату. Радици се одвозе од машина, сељаци са њива, студенти из клуба. Србија се повија. Крајине су наше — А Срби ван Крајина, њих 400.000 уплашено гледају шта га „њихове“ телевизије грми. Сви Срби у једној држави.

Карлобаг — Карловац — Вировитица, Македоније, а можда и даље. Двосмерна река поче да тече. Наши „добровољци“ кренуше ка Србима у Крајинама, а Срби у загрљај своје матице. Колоне све веће и веће. Уплашени људи са завежљајем у руци а поред њих дрхте нејака дечица.

У бој у бој. Поклици на све стане — Ко није за бој, за крв, за зуб за зуб он је издајца рода свога. Бранимо Србе. А колоне Срба које без наде долазе мајчини Србији све дуже и дуже. Српски цвет из Шумадије, Ваљева, Крушевца, Сремске Митровице одлазе у бој. Са непрегледном колоном избеглих Срба пристижу и мртвачки ковчези, обогљени младићи. А, 150.000 младих бежи ван земље, али у њу пристиже све више и више официра који су „бранили“ Србе. Јер они су „ослободили“ Вуковар, Пакрац а сада „ослобађају“ Фочу, Сарајево, па опет где ће него Мајници Србији. Ал' гле чуда, Сви мрзе српски народ, чак и бивши „пријатељи“. Све се уротило против Православља. Вероватно да Грчка, Бугарска, Румунија и Русија нису више правос-

лавне земље. И гле чуда. Србија није била у рату и зато је баш брига што се тамо дешава. То тамо треба да реше народи који тамо живе. Српску власт не интересује ни српство. Она прави Југославију од два српска народа стављајући граничне прелазе према Крајини и каже да нема територијалних претензија према суседима. Војвода не прича Карлобаг—Карловац—Вировитица. Нема ни Македоније. Сада је за Југославију „тамницу српског народа“. Ко није за ту Југославију опет је издајца српског народа. А, ко је питао народ?

Све је утихнуло.

Нема више „наше“ Миле Штуле, Србина по занимању, синовац мој, не чује се капетан Драган, а Аркан није ни постојао, јер ми немамо паравојне формације. Нема више ни Филарета, ни Смиљанића који је вероватно побегао у Немачку а ућутао се и дични Енрико Јосиф. Утихнуло је све.

Уморном Србијом тумарају младићи обогљени тамо ван граница садашње нам Југославије. Српска младост тумара по свету збуњена, понижена, уплашена без наде. Изгладнеле српске мајке се плаше шта ће деца сутра дати за ручак, како ће им купити ципеле. О играчкама се и не размислила. Србија је збуњена, уплашена је. Безнађе почиње да улази у све домове широм изнемогле и уморне Србије. То је наша садашњост а будућност...

Будућност без избегле младости, са обогљеним младићима, са толиким пореаженим официрима, са разореном привредом, полугладним, апатичним људима, нема је. Са њима нема неизвесности — све се већ зна.

Мало морген!

ДР ЕРИЋ ПРЕДРАГ — анестезиолог Крагујевац

НЕИЗВЈЕСНОСТ

Драга редакцијо, поштовано уредништво,

Јављам се с надом да ће садржај овог текста стићи до Вас, и бити објављен у Вашем и нашем цијењеном листу. Покушаћу да презентирам јавности, у оквиру личних сазнања стања у једном, некад успјешном, црногорском предузећу — Руднику угља Пљевља.

Слободно се, без имало гријеха, може рећи да Рудник угља, о коме се чују силне славопојке преко разних медија, о наводним пословним успјесима, прати укупну југословенску збиљу. Сама чињеница да је Р.К. „Потрлица“ произвео у 1991. години само 241.000 тона угља, а редовним и важећим рударским пројектом је планирана производња 1.220.000 тона годишње, сасвим довољно говори, свим добродушним људима о стању и могућој судбини овог предузећа. Дода ли се томе да је транспортни систем трака, највећа црногорска инвестиција задњих година, практично још ван употребе, као и маломумни, дечји покушаји ванпројектне регулације извора Тврдаш, уз скоро годишње разбацивање средстава, и највећи лаик ће питати, због чега се величају пословни „успјеси“ Рудника.

Повољност на оближњем копу „Боровица“ чији је однос откривке и угља 0,4:1, у корист угља, је скоро пролазног карактера. Запитаћемо се ускоро, само захваљујући „вели-

ким рударским душебрижницима" Гомилановићу, Џуверовићу а понајвише Тањевићу што се десило са рудником. А бојим се да се не деси исто оно што се дешава и југословенској држави. Рудник као и целокупну пљевалску привреду су осиромашили: дугогодишњи немар, неодговорност, јавашлук, намјешталке, нестручност, незнање, покорност, подобност, послушност и каријеризам као врхунац свега. Већ сада је, а многимима ће касније бити јасно због чега, су рудари штрајковали, тражећи смјену руководиоца кадра, и бојкотијући избор Ђ. Џуверовића за генералног директора. Оправдани захтјеви радника нијесу испуњени, понајвише захваљујући и младом црногорском мандатару М. Ђукановићу, који је из „непознатих“ разлога упорно одбијао захтјеве радника, и подржао избор Џуверовића.

Именовани господин је носио скоро свих промашених и непромашених инвестиција у Пљевљима. Списак промашаја, чији је он носиоца, је подугачак и у најкраћем: од монтера, циментаре, флотације за барит, Тардаша, па до транспортног система „Јагњило“. Очигледно, иако млад, црногорски мандатар као искусни политичар, а приправник у привреди, зна како се обезбјеђује сигурна послушност. Вјероватно да се то тако није завршило (да су испуњени захтјеви радника), неко би сносио санкције због тешког стања у коме се налази Рудник. Овако поред огромног природног, иако младог, али стручног кадровског потенцијала Пљевља су из дана у дан осиромашнија, а перспектива грађана неизвјеснија. За тешко бремене сиромаштва грађани могу захвалити највише „пљевалским оцима“ који су већ одавно узмакли, а неки се укљубавано спремају да оду из пљевалске котлине. Иако га производе, Пљевљани најскупље плаћају угља, продајући га електропривреди Црне Горе у вредности од 1,5 кг јабука или 0,5 литара вињака за тону угља. Да ли је то тржишна економија за коју се залаже црногорски мандатар, или уцјена за рудничко руководство и неке кадрове из Пљевља, нека процјене читаоци. Дугачак је списак оних, којима треба захвалити за тако стање у Руднику. Трудити се да будем објективни и краћи овога пута ћу само поменути господина С. Тањевића, уз наду да ћу у наредним бројевима листа истаћи и остале заслужнике.

Господина С. Тањевића, некадашњег директора, сада управника П.К. „Потрлица“ и чувеног „шупљостјенског стручњака“ познајем добро још из средњошколских дана. Пре ликвидације „Шупље Стијене“ као доказани „стручњак“ уз обилату помоћ свог стрица Милутина, тада кључног човјека у црногорској влади, брзо се дочепао директорске фотеље у Руднику угља. Његове амбиције се ту не завршавају, већ у поподневним сатима објавља послове професора у средњошколском центру. Свој гњев и бијес због „напорних“ пријеподневних послова, глумити „височанство“ истресао је на нас ученике. Видевши да му то не иде од руке, оријентише се за путовања, неравно најчешће о трошку рудника. За веома кратко вријеме обишао је Европу, водећи рачуна да обавезно учествује у набавци потребне и непотребне рударске механизације и опреме. Колико је био хајалпиви и личан довољно је знати да је успио веома брзо про-

мјенити неколико друштвених станова и направити кућу на подручју будућег копа Шумани. Запослио је скоро сву родбину. Заиста, ово је очит примјер једног грамзивог каријеристе који је вјероватно обезбједио себи, а можда и дјечи сигурну будућност с једне стране, а Р.К. Потрлицу, као најодговорнији руководиоца, довео до понора.

Можда ће овај текст револтирати појединце, па ће покушати са „демантом“ што би ме искрено обрадовало. Читаоцима обећавам за наредне бројеве навести дјела и заслуге још неколико пљевалских „усређитеља“.

Топло вас поздрављам уз наду да ће и ово бити удар болшевизму и пљевалској неизвјесности.

Редован Газдић
Пљевља

ЗНАМ ЈА ЊИХОВУ ДЕМОКРАТИЈУ

У броју 45 од 27 IV 1992. Српске речи прочитао сам разговор нашег новинара са генералом Стеваном Мирковићем. Ја овде нећу говорити о војној, стратегијско-политичкој мудрости генерала Мирковића. Говорићу о њему као човеку са којим сам, стицајем околности, а на своју несрећу, имао великих непријатности, животних ломова и несрећа. Све несреће, кроз које сам прошао генерал је могао да ми припреми захваљујући својој моћној позицији у СК а преко ње и у власти па и у војсци. Данас нам тај исти генерал, у својој „скромној вили“ држи моралне па чак и научне поуке.

Пођимо редом у тумачењу овог разговора са генералом:

На самом почетку нас генерал Мирковић као и његов велики учитељ Јосип Броз и његов данашњи наследник у Србији упозорава: о догађајима који се збивају у нашем времену и око нас не треба ми да судимо, него да то препустимо историји. Како нам то познато звучи из тираде коју нам је о Брозу изрекао његов наследник у поробљеној и обесправљеној Србији. Треба дакле да сачекамо којих 50-100 год. кад на земљи не буде жив нико коме су они нанели неправду и опустошили живот. Тек онда ће неки незаинтересовани људи будућности моћи да кажу о овом времену и о нашим судбинама у њему. Треба да се напише брдо апологетских књига о овом режиму, да се у њима баци што више блата на његове противнике, да се напише на хиљаде режимских доктората и приступних беседа у САНУ. Треба сачекати да се хотимице униште сви документи који би могли да осветле наше време. Дакле, тек тада кад више до истине и не можемо доћи кад за њу мало ко буде и заинтересован треба започети тај Сизифов посао. Генерал у разговору за „СРПСКУ РЕЧ“ оставља утисак толерантног човека са којим се може разговарати и полемисати. Он нас умирује речима и позива да „Нема смисла пребројавати и анализирати грешке ЈНА“ и истиче „Да Словеначка армија није била аматерска.“ „Не треба ни Хрватску потценити у људству и техници поготову када се имају у виду њени моћни савезници“.

Генерал нам дакле, вешто и опрезно, су-

герира мисао да армија нема разлога да се стиди због онога што се са њом догодило у Словенији и Хрватској.

Генерал се стара да заташка и умањи сваки сукоб народа са државом и армијом и зато се јавно ограђује од команде над оружаним снагама у лицу крњег председништва Југославије. Минимизира грешке генерала Аџића што је оном војнику рекао „Воле“. Боже мој. Псовке се отимале и генералу Патону. Но новинар га подсећа и на војне неуспехе армије али генерал без зазора одговара „Чујте ми још нисмо свели ратни биланс“. Треба ваљда и овде сачекати још којих 50-100 година док неки историчари будућности не кажу своју реч о том билансу.

Генерал је добро научио језик и данашњег вође Србије да пораз претвори у победу. „Ви морате да будете свесни да би све било неупоредиво крвавије да није било војске“. Уосталом, истиче генерал, „Ми још не знамо да ли је армија успела или не“.

Са много дипломатске опрезности и неваљалства генерал не само да чува мостове него изграђује и нове који ће му дати могућности да се пребаци на ону страну на којој ће бити победници. Он као дугогодишњи сарадник и следбеник Титове политике и каснијих Титових наследника има искуства и њуха у томе. Он има инстинкта да се увек нађе на страни победника. Зато он и осуђује паравојне формације Шешељевих и Арканових разбојника. Но он зна да се мора водити рачуна и о онима који су на власти и истиче да социјалистичка партија нема никакве везе са Арканом и Шешељом.

Он нас „мудро“ као некада Никола Љубичић, Драгослав Марковић и његов зет Слободан Милошевић упућује на слогу по сваку цену. „Најважније је да не тражимо кривца“. Све док будемо тражили кривца лутаћемо, јер кривца је овде немогуће пронаћи.

Свака Мирковићева мисао је округла па на поше. Он се стара да тако подели колач да свако буде уверен да је добио највећи део, па каже:

„Преименовањем комуниста у социјалисте наравно, није се много променило“, а затим додаје, Србија на пример, ипак није иста као пре.

Писац ових редова би рекао: Србија па и генерал Мирковић су исти као пре са нешто више политичког лицемерја и тартиферје. Онај ко не зна генерала Мирковића могао би га оценити као либералног и толерантног човека. Његова жена ето наклоњена је Вуку Драшковићу и СПО а његов унук по васцели дан гуче Вуче! Вуче! Господин генерал је чак жртва. Он је прогнан из службе пре времена као непожељан, истиче његова супруга: „Невероватно да је човек само два месеца пре одласка у пензију наручио две нове униформе“.

Какав велики преокрет. Писац ових редова, бивши професор и председник радничке контроле у IV гимназије на Дедињу, добро памти када је генерал Мирковић заштићен ауторитетом партије и високим војним звањем није имао разумевања ни за какве неистинитије, као што сада има према својој жени, унуку па вероватно и другим људима. Када је његов брат Живојин, професор физике у IV гимназији, у извештају радничке контроле именован као човек који у школу

долази сигурно само када се прима плата генерал није имао милости. Истина није у тој школи био само брат генерала Мирковића. Било је ту још пуно људи који су као рођаци моћних људи, пре свега за то примали плату а о њиховом раду нико није смео да говори.

Тада се генерал Мирковић заједно са осталим рођацима повређених професора разлетео по општинском и градском комитету партије и покренули идеју да се расправља о дрском професору који се дрзнуо да напада тако „угледне људе“. Више се није разговарало о извештају радничке контроле него о непријатељу државе који руши ауторитет Тита, Партије и самоуправљања. Колико је у општинским и градским партијским органима одржано састанака на којима се расправља о томе дрском професору. Родитељски састањак о том питању одржан је у слушаоници војне академије копнене војске како то и доликује кад је у питању тако „опасан“ човек. Сви моћни рођаци су се разлетели по судовима: редовним и судовима удруженог рада да „судијама објасне“ како то треба пресудити и како се не сме дати сатисфакција непријатељима. Гасио се пожар по редакцијским листовима, који су се спремали да ово кажу јавности. Чланак Петра Игње у НИНу био је скинут са слога. Требао је стишати буру по сваку цену.

Ја сам разуме се мимо закона истаран из службе као морално-политички неподобан. Једва сам нашао службу после више од осам година гладовања и беде.

Ја сам се одавно помирио са неваљалством титоваца. То ме више и не боли. Оно што ме боли, и због чега вам пишем ово писмо, нудећи вам и опсежну и веродостојну документацију о свему, је то што сам се и ја писмено јављао „СРПСКОЈ РЕЧИ“ и молио да све ово што ми је на души негде кажем. Но ја нисам прихваћен. Уместо мене добио је реч генерал Стеван Мирковић. Шта ја могу ту да учиним? Можда ће, мало по мало, у опозиционој штампи реч добити све оне судије, секретари комитета партије, генералске жене браћа и синови. Можда ће реч добити и новинари и судије који су поклекли и послушнички погнули главу пред влашћу. Неки су се од тих већ прославили на страни опозиције као Славољуб Ђукић, Васко Ивановић. Судије су углавном напредовале у служби, други заузели високе положаје или пензионисани са похвалама, наградама, одликовањима и високом пензијама као нпр. Момчило Рашковић, Миканна Савић, Пантелија Лазаревић, Милица Бабић, Радован Матовић, Бојка Радосављевић и многи други.

Ја сам после више од осам година успео да нађем хлеба као ноћни чувар Народног музеја где сам и сада.

Бождар ТОДОРОВИЋ, ноћни чувар
Народног музеја у Београду

МУТНЕ РАДЊЕ ОКО „ГЕНЕРАЛИЦА“

Ради рашчишћавања дилема око генералских станова на локацији „Цвећара“, поред осталих нејасноћа, потребно би било да се разјасне детаљи око уговарања ових објеката са приватним предузећем „Ко-

линг“. Обзиром да је вредност уговореног посла 15.000.000 ДМ, а понуде су прикупљене по позиву, онда чија је идеја и зашто је позван „Колинг“ као једина приватна фирма за овако велики посао. То би могао да објасни гук. Мијовић из Војно стамбеног у Делиградској 40а. Такође било би интересантно да одговорни из предузећа која су позвана на лицитацију — отварање понуда, објасне како то да у време када је понуда дата, да цена 1 м² нето грађ. површине без комуналија и инфраструктуре се нуди 5.000 ДМ. О чему се овде ради?

На дан отварања понуда представник В. У. „Неретва“ повећава дату цену у својој понуди за 10%, и на тај начин његова цена бива најскупља. Зашто? Могуће је да службе за давање понуда у „Комграпу“ и „Дому“ нису ни радиле ове понуде, већ да је неко и у нечије име „намерно“ изгрешио у понуди. Вероватно би и представници ових учесника на лицитацији широк читалачкој публици имали штошта да објасне а свом колективу и да положе рачуне.

Веома би било интересантно да одговорни, одговоре и на следећа питања:

1. Ко је дао сагласност да се на локацији „Цвећара“ у Аугуста Цесарца бр. 2 граде ови станови за „способне“ генерале?

2. Како је спроведен поступак лицитације за изградњу ових станова — кућа у цвећу и које су фирме учествовале?

3. По којој цени је уговорена изградња ових станова. Датум уговарања и уговорна цена у ДМ.

4. Који је однос нето-брutto површине, јер овде је случај уговара се један стан, а са мањим или никаквим адаптацијама добија 4 стана?

5. Да ли су уговори о откупу ових станова потписани и да ли је тачно да су их купили без икаквих уплата, јер они су заслужни за нашу садашњу срећу, па ето незахвални се на тако скроман начин одуђују својим усређитељима.

6. Да ли ће Влада Србије, односно одговорно министарство ишта предузети, да се ова „пљачка“ објасни и спречи, а кривци одговарају?

М. М. БЕОГРАД

П. С.

Радим у Војном стамбеном па молим да моје име и адреса из оправданих разлога остану познати само редакцији

МИЛАН НЕДИЋ — ПАТРИОТА ИЛИ ИЗДАЈНИК

Пре неколико дана Студио Б приредио нам је изузетно пријатно изненађење својом ТВ емисијом, посвећеној пок. Милану Недићу, а Звездара театар својом премијерном представом „Генерал Милан Недић“. — Имао сам срећу да пратим оба догађаја, и осећам се презадовољним, највише због тога што уочавам сигуран и успешан пут, који ће нас довести до правога сазнања о снази и величини ове узвишене, јединствене личности наше скорашње историјске про-

шлости.

Патриот или издајник, добротвор или злотвор, хуманиста или злочинац, човек или сатана, филантроп или мизантроп?

О овој изузетној историјској личности, још дуго и дуго ће се писати и читати, и наравно, увек понешто ново открити и сазнати. Нисам историчар ни стручно оспособљен, да бих могао да дам неку коначну оцену, о издајничком или патриотском раду пок. Милана Недића, у току непријатељске окупације. Али, ако се историја као наука доказује сталним истраживањима, новооткривеним документима и архивском грађом, ево на увид једног оригиналног документа из септембра 1944 г. који ће потврдити, да пок. Недић није био у оној мери ортодоксни антикомуниста, како је у представи био виђен, као и у неким листовима наше штампе.

Ово потврђујем једном оригиналним документом — писмом, који лично поседујем и дајем на увид јавности. — (Ово писмо добио сам од мог пок. брата Слободана, који је радио као чиновник у Одсеку за збрињавање заробљеника, чији је непосредни шеф био санитетски генерал пок. Јакшић Лукић, а помоћник стрељани генерал Стеван Пешић, а остало особље је било искључиво из редова официра санитетске струке бив. југ. војске, које у овом друштву није било примљено са симпатијама и благонаклоно, без обзира на хуманост своје професије, што се најбоље одражавало у њиховом касном и спором запошљавању. На редовно запослење обично се чекало две-три године).

ТЕКСТ ПИСМА ГЛАСИ:

ПРЕТСЕДНИШТВО МИНИСТАРСКОГ САВЕТА — Кабинет — Бр. 1080 — 21.09.1944 — Бгд.

Господину Генералу Пешићу

Постарајте се да се за 24 заробљена официра, проглашена за симпатизере комуниста, које сам ја изузев три потпоручника, јуче пустио на слободу прихвате, да им се укаже новчана помоћ, а нарочито у одећу и преобуци, јер је срамота да онако изгледају активни и резервни официри отпуштени из заробљеништва, а остављени од свих и свакога. — О извршењу известити. ПРЕТСЕДНИК СРПСКЕ ВЛАДЕ И МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА АРМИСКИ ГЕНЕРАЛ Милан П. Недић својеручно.

Са друге стране писма, својеручно писано, стоји следеће:

„ПРЕТСЕДНИШТВО МИНИСТАРСКОГ САВЕТА — Отсек за збрињавање заробљеника — 3. Бр.6652 од 21.09.1944. у Београду.

Да режисер сачини списак ових официра и по њему изда сваком новчану помоћ по суми како је вршено издавање официрима који су стигли 31 јула тг. — да Шеф одељења за репатрирање спреми акт за Централну за текстил и требује шта треба. —

21/9-44. В. Д. Шефа интен. ђен. у пензији С. Пешић.“ —

ПИТАМ: зар ово писмо није необориви доказ, да је императив пок. Недића био, да спасе појединачно свако српско биће, сваког српског човека без обзира на идеолошку и политичку обојеност, осим можда, ако по овом документу спасавање поменутих официра, заиста није било равно издајству, јер се радило о спашавању оних људи, који су у суштини радили противу свога народа —

(свеједно да ли свесно или несвесно) као што је прошлост и показала, а и противу самих себе. Да ли сам у праву!?

У штампи смо читали, да је пок. Недић 06.02.1946. извршио самоубиство, тако што је успео да се отргне из руку стражара, приликом спровођења на саслушање, скочивши кроз прозор с трећег спрата зграде ондашње ОЗН-е, у ул. Књегине Лубице у Београду. — Не знам ко може да поверује у истинитост овог саопштења, али сам уверен, да ће његова загонетна смрт ускоро бити разјашњена, и као свака дуго скривана тајна најзад изаћи пред лице јавности. — На нашу жалост, и поменути генерал Пешић, добротвор и хуманиста, стрељан је као квислинг, не знам само, да ли је ликвидирао по доношењу судске пресуде, или је као и његов претседник владе Недић, завршио као људски изрод и злотвор, недостојан судског већања и правосудја!?

Ми, који смо преживели окупацију и све страхоте рата у поробљеној и расчереченој Србији, морамо стално да имамо на уму, да није било пок. Недића, колико би нас Срба данас било бројчано мање, и које би тек последице наш народ имао, да није било овог великог патриоте, националног стратега и чувара свог народа неумрлог спасиоца, иначе „издајника и сарадника окупатора“?

Како су га наши високоумни, квазиисторичари и разни „доктори наука“ новокомпоноване историографије „професорски оцењивали“, не бих се зачудио, да су му као „необорив доказ“ блиске сарадње са окупатором, ставили на терет и подземну експлозију јуна месеца 1941. у Смедереву, у којој је изгубио сина, снају и унука, — или „Ускршњу честитку“ априла 1944. г. када су нас Савезници, уместо обојених ускршњих јаја, даривали бомбама јајастог облика, и наше необројене суграђане упутили на вечни починак, зашто им дугујемо вечно незаборавну „захвалност“.

Или рецимо, о разлозима Недићевог одласка код Хитлера! И безумницима је јасно, да на овај састанак пок. Недић није одлазио да би повећао казнено-осветнички број невиних жртава свога народа, што потврђује и чињеница да досад разноразни „историчари-професори“ сусрет Павлић—Хитлер, нису могли употребити као „доказ“ да су обојица били квислинзи исте категорије. Заиста, невероватно безумно и накарадно, али дрско и смело поређење? — О бесмртном спасиоцу и чувару српског народа пок. Милану Недићу, говориће се и писати дуго и дуго. Но, пре него што завршим, хтео бих да кажем, да ме његов трагичан крај асоцирао на Јанка Јанковића, иследника IV Одељења-отсека за антикомунистичку делатност Специјалне полиције. Откривен (од Бећаревића) као илегални сарадник и чувар, заштитник и спасилац комунистичких илегалца, који су били по затворима, у рукама ондашње свемоћне Специјалне полиције, из окупаторске штампе сазнајемо, да је по ондашњем судском поступку, осуђен на смрт и стрељан на Бањици, колико се сећам крајем 1943 или почетком 1944 г. — Дакле, изведен пред суд и осуђен, није као изгнули пацов нађен на поду, због опасности од тровања избачен кроз први прозорски отвор, што би иначе личило на језив крај пок. Милана Недића. — И још нешто: да је којим случајем пок. Јанко Јанковић дочекао ослобође-

ње, да ли би био изведен пред суд и осуђен као „сарадник окупатора“? Као онда небројено невини осуђених грађана, за исту „кривичну одговорност“

**Ваш редован читалац,
(Светозар — Сава Кондић) пенз.
Београд**

П.С. — Оригиналан докуменат — писмо, које је у мојим рукама могу Вам на тражење, у свако одговарајуће време, ставити на увид.

ЈЕДНО ДРУГАЧИЈЕ МИШЉЕЊЕ

Са великим занимањем пратила сам на телевизији Бгд дана 30. III '92. излагања наших књижевних критичара у вези са бирањем најбољег српског романа деценије /1982-1992/. Већина критичара говорила је о књижевном делу М. Павлића у суперлативу стављајући га тиме у први план за доделу и овог ласкавог признања.

Утолико више пријатно ме је изненадило излагање гђе Љиљане Шоп, која је имала храбрости да се својим мишљењем супротстави већини. Њен кратак говор био је право освежење насупрот већ устаљеним и успаљеним хвалоспевима делу М. Павлића. Рекох „храбрости“ јер чини ми се да је сада помодно, а то значи обавезно и шик, говорити о Павлићевом делу /делима/ као о нечему „чега нит“ је било нити ће га бити“. Дрзник који се усуди да говори другачије, аутоматски се сврстава у интелектуалца нижег реда који, забoga, „не осећа ствар“.

Гђа Шоп очигледно није се обазирала много на такву шему интелектуалног разврставања за разлику од многих који слично мисле као и она, али не усуђују се да то и јавно кажу из већ поменутог разлога.

Умереност нам никад није била врлина и зато мало више уздржаности, чак и у хваљењу, не би нам шкодило. Уосталом генији су познати по скромности те верујем да околико хвале смета и самом аутору, нашем угледном писцу г. Милораду Павлићу.

Време, тај најпоузданији судија, рећи ће своје. Оцениће да ли ће Павлићево дело остати у историји књижевности забележено само као маштовит, интелигентан покушај да се на сваки начин побегне од „обичности“ — или ће остати да блиста међу врхунским благом наше и светске литературе као један од њених драгуља.

М. П. СУБОТИЦА

ЖАЛОСНИ СУ ТО СРБИ

Ово што ћу Вам сада изнети, горка је истина која баца велику љагу на српски народ. Кренућу редом.

У Сомбору је била заказана трибина Лига социјалдемократе Војводине (Југославије), са гостом, г. Ненадом Чанком. Трибина је требала бити одржана у сали Старе градске куће, са почетком у 19h.

Већ око 18,30 сала је почела да се пуни, тако да је до почетка трибине свако место било попуњено, а много људи је стајало у зачељу и на балкону. Тачно у 19h ушао је г. Чанак. Најпре су сви присутни одали пошту свим невиним жртвама овог страшного рата, а онда је г. Чанак почео да образлаже свој Меморандум о Војводини.

Непосредно после његовог говора у сали улазе два припадника СДС у маскирним униформама (коме припадају, виде им се ознаке на рукавима њихових униформи), затим још 10-ак (овај пут се могу видети и ознаке СРС), па још 15-ак све укупно око 30.

Иако су ушли релативно мирно, у сали се осетило комешање. Г. Чанак је покушао да настави говор мирно као да се ништа није догодило. Он је вероватно навикао на такве призоре...

У једном моменту, без икаквог повода наоружани бандити (не знам како бих могла другачије да их назовем), почињу да узвикују: „ово је Србија“, „иди у Будимпешту“ — (упућено г. Чанку), „нећемо деобе“, „напоље, напоље“... С обзиром да ови узвици немају никакве везе са садржајем Чанковог говора, логичан је закључак да је све унапред изрежирано и припремљено. На крају су почели да скандирају „Србија, Србија“, и да певају: „Нема Тита нема Ранковића, ми смо војска Јове Остојића“

Нечувена срамота?

Јадни су то Срби који певају на велики пета? То граничи са правим сатанизмом, а све то није ни чудно када се има у виду оближњег села Пригревица, које је насељено комунистима из Лике (пре рата је било немачко), тј. „дођошима“, како би ми, Лале, рекли. То су све дојучерашњи комунисти, сада „велики Срби“, какви су они Срби, показује њихово понашање. Иначе Јово Остојић је врло близак војводи Шешелу, а овај опет, као што је познато председнику републике.

После свега, публика је почела да се разилази, остало нас је врло мало. Г. Чанак је изашао из сале, и, како је после речено, отишао је у информативни центар, где је дао интервју за Радио-Сомбор.

Када је све било готово, скуп миниран и већина људи растерана појавила су се два припадника МУП-а, чисто фигуративно, да би одмах отишли.

Што се пак тиче „војске“ Јове Остојића публика је имала прилику да види да је то једна банка разбојника и криминалаца, без елементарне културе са великом дозом сировости.

Ја лично остала сам до самог краја, јер сам желела да покажем (најпре себи) да ми разбојници неће заповедати и да ћу изићи из сале само после њих. Пријатељ Д. Д. и ја изишли смо последњи, иза нас је домар закључавао салу. Иначе смо обоје чланови СПО, и у тим тренуцима нас је било срамота што припадамо српском народу, с обзиром на то ко све данас себе сматра Србином и размеће се српством.

У исто време док се све ово дешавало, у другом кругу зграде проваљена је просторија редакције „Magyar Szó“-а, коју игром случаја дели зид од просторије СПО.

Неће нас изненадити ако убрзо крену приче о томе како је сва ова вандалства починило чланство СПО-а...

Ето што се све дешава у том Сомбору. Опростите због могућих грешака, сувише сам узбуђена због свега овога, први пут сам тако нешто доживела.

Радо бих се потписала пуним именом и презименом, али сувише сам млада да бих смела да ризикујем.

Молим Вас истрајте.

**Верна читатељка,
С. Б. Сомбор**

О ГОСПОДИНУ БАКОЧЕВИЋУ

У овом смутном времену нико не тражи искреност, али мало здраве памети увек дође као мелем. Гранате прште у Босни, реке избеглица се сливају у ову испашену земљу Србију која нема снаге ни себе да исхране, али братски прима муку. Горе није било ни у ратовима које је Србија прошла. Кажу да је јахао попове српске у ужичком крају као осциони бољшевик. Прошао је све режимске промене у доба блутоваг титоистичког режима и доказао се као присташа комунистичке власти и стегоноша самоуправљања. Показао се као догутајајући ћутолог на историјској осмој седници. И прозван као председник скупштине да му је извештај блед и недефинисан, и као аплаудер уставу из 1974. године, и да ће му овај устав бити исто што и претходни, господин Бакочевевић имаде снаге да изусте оно што чуство. Човек мора бити окорели бескрупулозни политичар да изусте после свега, што сви знамо, да он никада није подржавао Устав из 1974. године. Ко је онда уз Тита, Кардеља и друге хрватско-словеначко-босанско-црногорско-македонско-косоварске силеције представљао други или трећи ред аплаудера и друкера да се овом народу натиче јарам самоуправљања. Наравно, по једној општој комунистичкој шеми сада се сви одричу свог учешћа у Уставу из 1974. године. Нико не инсистира на томе да ли је господин Бакочевевић, или су можда Милошевић, Марковић, Стамболић, или други из комунистичког клуба писали или не писали Устав из 1974. али знамо да нам је тај комунистички клуб, у коме се годинама сеири господин Бакочевевић, натакао јарам самоуправљања и јарам свега онога што преживесмо под тим Уставом. Зна цела Србија да је ово проклетство у облику рата грађанског који траје и полако се слива ка Србији, последица Устава из 1974. године. И зато мора бити јасно и господину Бакочевевићу да је неубедљиво његово одрицање октронаог Устава из 1974. Ово су му лекција и подсетник за онај дан када га буду поново на неком месту прозвали за Устав из 1992. Више неће имати аргумената да је стављао овакве или онакве примедбе на претходни Устав. Сада схватамо да је он за овај Устав срцем и целим бићем. Срећа га је послужила у протеклом времену, јер није имао опозицију. Овом приликом, када се многи клоне коментара о опозицији, белуже се трајне дескрипције о људима који воде ову земљу у пропаст, а то је трајан успех опозиције.

Да није био за Устав из 1974. не би ни ње-

га било на политичкој сцени. Коментарчиће које је у прошлом времену можда и стављао, приказивао је као шверетску представу. Иначе, да је озбиљно говорио, одлетео би, као на пример, његов познаник Никезић.

Господин Бакочевевић, припада времену комунизма. Приказује нам се у садашњем времену као нови неки социјалиста, а суштини је бољшевик. Противници увек признају достојанственост свом партнеру у спорту, на картама, у суду, у рату. Оног часа када се противник почиње одрицати својих клупских боја, среће у картама, или своје ратничке припадности бива одбачен од обеју страна; и од својих као издајница и од противника као ништавило. Ту судбину мора доживети и господин Бакочевевић. Нека му је Бог у помоћи.

**Виктор Краичли
Београд**

СОМБОР ВАС ОБАВЕЗУЈЕ ДА РАДИТЕ ЧАСНО

Иако је закон о повраћају незаконито одузете земље 1953. године одавно ступио на снагу, мештанима приградског насеља Чичови и Лугово у Сомбору, није враћена ни груда земље. Наиме, овим људима је понуђена земља „Богу иза ногу“, а земљиште из овог атара је подељено комасацијом људима који никада нису живели на овим просторима. Кулминација дрскости била је у додељивању 70 јутара плодне земље у Чичовима земљорадничкој задрузи у Пригревици. После неколико неуспелих покушаја да се неправда исправи, оштећени власници упућују отворено писмо председнику скупштине општине Сомбор, господину

МИЛАНУ РАКАСУ

Господине председниче,

Када сте постали председник града Сомбора, указана вам је велика част, али и велика обавеза. Част је постати председник зеленог, боемског Сомбора, града који је дао пуно славних имена, одакле су многобројне слике изложене у свим светским галеријама, многе приповетке остављене генерацијама да их читају, најлепши стихови српске поезије настали су у првим трептајима душе испод Сомборских бодоша.

У Сомборском листу „Голуб“ прве своје песме објавили су велики српски песници Јован Дучић, Лаза Костић, и то је било време Аустро — угарске монархије. За све Србе који су били угњетавани исламско ватиканским утицајима Сомбор је био велика, отворена, православна кућа. На гробовима наших прадедова од 1850. натписи су ћирилицом, у кућама наших дедова и очева увек се славио Божић и Ускрс, увек су Срби у овом граду славили своју крсну славу, крстили децу, венчавали се и сахрањивали по православном хришћанском обичају. Све ово господине председниче требало је да знате, јер сте ви председник свих грађана Сомбора.

Али, ако то нисте знали, ми ћемо вам опростити, јер вероватно ни у вашој кући, ни у

вашој професији није било много разговора ни о култури ни о правослаљу. Међутим не можемо вам опростити што понављате комунистички поступак под командом Јосипа Броза и узимате нашу дедовину. Узели сте 70 јутара земље у Чичовима и дали Пригревици.

Господине председниче, Пригревица јесте ваще село, Пригревачани јесу вама драги, али ви не можете да поклањате оно што није ваше. Ми и наши очеви смо великодушно прихватили колонисте који су доселили у Пригревицу. Не знамо да ли сте били беба, или сте можда овде рођени, али сте се на овим просторима нашли зато што су вам усташе уништиле имања и поубијале многобројне ваще рођаке. Те усташе је заштитио такозвани партизански вођа, најпослушнији ватикански слуга, најгладнији србождер, Јосип Броз. Он је увео одузимање туђе имовине, он је протерао све угледне Србе из Србије, а српског сељака, домаћина, понизио до дна, ставио му најниже параметре животног стандарда, мучио људе по затворима, увео харач, такозвани откуп.

Нико никада неће моћи надокнадити сва та понижења, све те уништене животе и полуживоте, али овај мали уступак који су социјалисти дозволили, многимима је била сатисфакција за учињену неправду. Зар вас није стид да и ту минималну исправку давног Брозовог злочинства сада стопирате?

Оставите се свих чланова комисије за комасацију, будите изнад поступака Милета Далића, Бошка Чепића, Рајка Богосављевића... Они дрско настављају Брозов посао и брзо ће бити откривени. Ситни људи се јефтино продају, још јефтиније ће их газда жртвовати. Али ви сте председник којег је изабрао народ, јер му је поверовао. Ви не смете да дајете оно што није ваше, јер се то у народу зове крађа. Овај народ никада није изгубио душу и онај први хлеб који сте појели засејао је сомборски сељак, можда баш један од нас доле потписаних.

Није време да правите раздор међу Србима, немојте штитити неоправдане поступке и немојте рећи како ви о томе не знате ништа. Ако заиста не знате онда помозите својим комшијама и сазнајте ко се крије иза ове прљаве крађе.

Ако заиста волите људе у Пригревици ослободите их непријатних коментара и усмирите их да негују добре комшијске односе. Немојте да вам потомке Сомборци избегавају, ослободите се ситних интереса и сачувајте достојанство. То вам је обавеза као председника скупштине општине Сомбор.

**Рајка Влашкалић Бујановић
Нови Сад**

ЧЛАНОВИ И СИМПАТИЗЕРИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ!

Позивамо вас да својом чланарином или добровољним прилогом помогнете рад и опстанак Српског покрета обнове. У припреми су значајне страначке активности, које захтевају већа улагања, па је потребно да помогнемо сви према својим могућностима. Чланарину и добровољне прилоге можете уплатити на жиро рачун 60812-678-91956, СДК ЧУКАРИЦА.

ХВАЛА ВАМ!

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“ ОГЛАШАВА ПРОДАЈУ КЊИГА

1. ДОКУМЕНТИ ХУВЕРОВОГ ИНСТИТУТА:
РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА, страна 500, ћирилица, цена 1.000,00 ДИНАРА
 2. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:
ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА,
страна 230, ћирилица, цена 500,00 ДИНАРА
 3. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:
СЕЂАЊЕ ИЗ РАТА
страна 230, ћирилица, цена 500,00 ДИНАРА
- СВЕ ТРИ КЊИГЕ СУ ИЛУСТРОВАНЕ ФОТОГРАФИЈАМА ИЗ ДОБА РАТА.

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

Издавачко предузеће „ЧИЧА“ 11000 Београд
Сретена Младеновића 1/5 Тел. 011/620-891, 628-242
Поручујем књиге

под редним бројевима _____

за укупно динара _____

_____ (презиме, име оца и име) _____ (занимање)

_____ (број поште) _____ (седиште поште)

_____ (улица) _____ (број)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датих бројева телефона.

ИЗУЗЕТНО ВРЕДНЕ КЊИГЕ — ПОВОЉНЕ ЦЕНЕ

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце комплетом бројева. Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од Бр 1. до бр. 46.
Напишите који број наручујете.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место и поштански број)

ŽIVOT SVAKODNEVNO POSTAVLJA MNOGOBROJNA PITANJA

SIGURNI LJUDI

ZNAJU PRAVE ODGOVORE

D. D. Z A O S I G U R A N J E
EVROPA INTERNACIONAL
O S I G U R A V A

11070 Novi Beograd; Palmira Toljatija 3; Tel: 011/606-542

БУДУЋНОСТ ПРИПАДА ВЛАСНИЦИМА

ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ

Марко Лукић (5 год.) и Ива Валента (5 год.)
неки од власника КАРИЋ БАНКЕ

Prvi i najveći
poslovno-sportski
centar u Srbiji

**RADIVOJ
KORAC**
Zdravka Čelara 12

OBEZBEDITE ZA BUDUĆNOST
PO NAJPOVOLJNIJIM USLOVIMA
U BEOGRADU:

- LOKAL - KANCELARIJU - GARAŽU
- MAGACINSKI PROSTOR

.....767-681
011/648-960

InvestExport

Председник српске владе Радоман Божовић нашао се у необраном грожду. Након што га је председник Републике посадио у фотелју, било је прво САСЕКАТИ 100 дана да се виде резултати његовог „владања“. Кад смо видели резултате (и свог Бога) од Радомана смо сазнали да нисмо довољно чекали и да треба још да САСЕКАМО формирање нове државе, да би он знао на чему је. Кад смо дочекали нову државу појавиле су се нове препреке на путу у светлију будућност: недефинисани статус БиХ, блокада из Европе, избори... Тако је Радоман сазнао на чему је, али и сви ми: да треба још да САСЕКАМО и да нам не падне на памет да поумиремо од глади пре него што 10 дочекамо. А, како да му не услишимо молбу кад нас је овако лепо замолио.

Ваш је задатак, драги читаоци, да признате шта нас је лепо замолио Радоман, да ту молбу заокружите и заједно са купоном пошаљете на адресу „Српске речи“, Бранкова 13-15, 11000 Београд, са назнаком „за награду игру“, најкасније до 28. маја 1992. године. Они који одговоре тачно, конкуришу за награду од 10.000 динара и право да им Радоман поклони литру уља.

НАГРАДНА ИГРА

ШТА МОЛИ РАДОМАН?

1. ДА ГА НЕ ПОВУЧЕМО НА КОНСУЛТАЦИЈЕ
2. ДА МУ НЕКАКО ПРОНАЂЕМО АНТУ МАРКОВИЋА
3. ДА НЕ ЧАЧКАМО МЕЧКУ, ЈЕР ТО НИЈЕ СВЕ ШТО ОН МОЖЕ ДА СМИСЛИ
4. ДА ГА НЕ НЕРВИРАМО, ЈЕР МУ ТО СМЕТА ФРИЗУРИ
5. ДА СЕ ОБРАТИМО ПРАВИМ ДОКТОРИМА, А НЕ „ДОКТОРУ“ ЗА ЕКОНОМИЈУ
6. ДА САСЕКАМО СЕЗОНУ ЛОВА И РИБОЛОВА

НАГРАДА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

На питање из прошлог броја „Српске речи“ ШТА ОНИ ЧЕКАЈУ (?) стигли су све сами ТАЧНИ одговори, а награду је добила СНЕЖАНА БОШКОВИЋ, Југ Богданова 53/А, 31000 УЖИЦЕ. Честитамо!